

ક્રમાંક:મઉમશબ/સંશોધન/૨૦૨૩/૩૪૨૩-૩૪૫૪

ગુજરાત માધ્યમિક અને

ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ,

સેક્ટર-૧૦ બી, જૂના સચિવાલય પાસે,

ગાંધીનગર. તા.૧૯/૧૦/૨૦૨૩

પ્રતિ,

જિલ્લા શિક્ષણાધિકારીશ્રી,(તમામ)

ગુજરાત રાજ્ય.

વિષય:- શૈક્ષણિક વર્ષ-૨૦૨૩-૨૪ થી અમલી ધોરણ-૧૦ અને ધોરણ-૧૨ના પ્રશ્નપત્ર પરિરૂપ મોકલવા બાબત.

સંદર્ભ :- (૧) અત્રેની કચેરીના પત્ર ક્રમાંક: મઉમશબ/સંશોધન/૨૦૨૩/૨૭૭૨-૨૮૦૮ તા.૨૧/૦૭/૨૦૨૩

(૨) અત્રેની કચેરીની સિંગલ ફાઇલ પર મળેલ સરકારશ્રીની મંજૂરી.

(૩) અત્રેની કચેરીના પત્રક્રમાંક: મઉમશબ/સંશોધન/૨૦૨૩/૩૭૯૯-૩૮૦૫, તા.૧૨/૧૦/૨૦૨૩

ઉપરોક્ત વિષય અન્વયે જણાવવાનું કે સંદર્ભ દર્શિત-૨ દર્શિત અત્રેની કચેરીની સિંગલ ફાઇલ પર મળેલ સરકારશ્રીની મંજૂરી અન્વયે ધોરણ-૧૦ અને ધોરણ-૧૨ના ૩૦% હેતુલક્ષી અને ૭૦% વર્ણનાત્મક પ્રકારના પ્રશ્નો મુજબ પ્રશ્નપત્ર પરિરૂપ, ગુણભાર અને નમૂનાના પ્રશ્નપત્રો તજજ્ઞશ્રીઓ દ્વારા નીચે દર્શાવેલ વિષયોના તૈયાર કરવામાં આવેલ છે.

ક્રમ	ધોરણ	વિષય
૧	૧૦	ગણિત (સ્ટાન્ડર્ડ)
૨	૧૦	ગણિત (બેઝિક)
૩	૧૦	વિજ્ઞાન
૪	૧૦	સામાજિક વિજ્ઞાન
૫	૧૦	ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા)
૬	૧૦	ગુજરાતી (દ્વિતીય ભાષા)
૭	૧૦	હિન્દી (પ્રથમ ભાષા)
૮	૧૦	હિન્દી (દ્વિતીય ભાષા)
૯	૧૦	અંગ્રેજી (પ્રથમ ભાષા)
૧૦	૧૦	અંગ્રેજી (દ્વિતીય ભાષા)
૧૧	૧૦	સંસ્કૃત
૧૨	૧૦	ઉર્દૂ (પ્રથમ ભાષા)

ક્રમ	ધોરણ	વિષય
૧	૧૨(વિ.પ્ર.)	ગણિત
૨	૧૨(વિ.પ્ર.)	રસાયણ વિજ્ઞાન
૩	૧૨(વિ.પ્ર.)	ભૌતિક વિજ્ઞાન
૪	૧૨(વિ.પ્ર.)	જીવવિજ્ઞાન
૫	૧૨(વિ.પ્ર.)	ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા)
૬	૧૨(વિ.પ્ર.)	ગુજરાતી (દ્વિતીય ભાષા)
૭	૧૨(વિ.પ્ર.)	હિન્દી (પ્રથમ ભાષા)
૮	૧૨(વિ.પ્ર.)	હિન્દી (દ્વિતીય ભાષા)
૯	૧૨(વિ.પ્ર.)	અંગ્રેજી (પ્રથમ ભાષા)
૧૦	૧૨(વિ.પ્ર.)	અંગ્રેજી (દ્વિતીય ભાષા)
૧૧	૧૨(વિ.પ્ર.)	સંસ્કૃત
-	-	-

P.T.O.

ક્રમ	ધોરણ	વિષય	ક્રમ	ધોરણ	વિષય
૧	૧૨(સા.પ્ર.)	અર્થશાસ્ત્ર	૧૦	૧૨(સા.પ્ર.)	ભૂગોળ
૨	૧૨(સા.પ્ર.)	વાણિજ્ય, વ્યવસ્થા અને સંચાલન	૧૧	૧૨(સા.પ્ર.)	તત્ત્વજ્ઞાન
૩	૧૨(સા.પ્ર.)	આંકડાશાસ્ત્ર	૧૨	૧૨(સા.પ્ર.)	ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા)
૪	૧૨(સા.પ્ર.)	નામાના મૂળતત્ત્વો	૧૩	૧૨(સા.પ્ર.)	ગુજરાતી (દ્વિતીય ભાષા)
૫	૧૨(સા.પ્ર.)	S.P.C.C	૧૪	૧૨(સા.પ્ર.)	હિન્દી (પ્રથમ ભાષા)
૬	૧૨(સા.પ્ર.)	મનોવિજ્ઞાન	૧૫	૧૨(સા.પ્ર.)	હિન્દી (દ્વિતીય ભાષા)
૭	૧૨(સા.પ્ર.)	સમાજશાસ્ત્ર	૧૬	૧૨(સા.પ્ર.)	અંગ્રેજી (પ્રથમ ભાષા)
૮	૧૨(સા.પ્ર.)	રાજ્યશાસ્ત્ર	૧૭	૧૨(સા.પ્ર.)	અંગ્રેજી (દ્વિતીય ભાષા)
૯	૧૨(સા.પ્ર.)	ઈતિહાસ	૧૮	૧૨(સા.પ્ર.)	સંસ્કૃત

ઉપરોક્ત યાદીમાં સમાવિષ્ટ ધોરણ-૧૦ અને ધોરણ-૧૨ના પ્રશ્નપત્ર પરિરૂપ, ગુણભાર અને નમૂનાના પ્રશ્નપત્રો આ સાથે મોકલવામાં આવે છે. જેમાં અગાઉ અત્રેની કચેરીના સંદર્ભ-(૧) દર્શિત પત્રથી કુલ ૧૪ વિષયોના NCERT દ્વારા ઘટાડેલ અભ્યાસક્રમ મુજબ પ્રશ્નપત્ર પરિરૂપ, ગુણભાર અને નમૂનાના પ્રશ્નપત્રો અત્રેની કચેરી દ્વારા મોકલવામાં આવેલ હતા તેને બદલે તજજ્ઞશ્રીઓ દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવેલ સંદર્ભ-(૩) દર્શિત પત્રમાં દર્શાવેલ વિગતે ૩૦% હેતુલક્ષી અને ૭૦% વર્ણનાત્મક પ્રકારના પ્રશ્નો મુજબ પ્રશ્નપત્ર પરિરૂપ મોકલવામાં આવે છે. તેનો અમલ કરવાનો રહેશે. ઉક્ત વિગતે આપના તાબા હેઠળની તમામ માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શાળાઓને જાણ તેમજ અમલ સારું મોકલી આપવા જણાવવામાં આવે છે.

સચિવ

ગુજરાત માધ્યમિક અને
ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ,
ગાંધીનગર

બિડાણ-ઉપર મુજબ

નકલ સવિનય રવાના:

- માન.અધ્યક્ષશ્રી, ગુ.મા.અને ઉ.મા.શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
- માન.સંયુક્ત નિયામકશ્રી, ગુ.મા.અને ઉ.મા.શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

નકલ રવાના:

- નાયબ નિયામકશ્રી (પરીક્ષા, વિજ્ઞાન પ્રવાહ, સામાન્ય પ્રવાહ, SSC), ગુ.મા.અને ઉ.મા. શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગરને જાણ તેમજ જરૂરી કાર્યવાહી કરવા સારું.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2023-24

ધોરણ-12 (વિજ્ઞાન પ્રવાહ) ગણિત (050)

વાર્ષિક પરીક્ષા

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

સમય : 3 કલાક

કુલ ગુણ : 100

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
PART-A ગુણ	10	15	13	10	02	50
PART-B ગુણ	10	15	13	09	03	50
કુલ ગુણ	20	30	26	19	05	100

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર : (PART-A)

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા	કુલ ગુણ
1.	બહુવિકલ્પ પ્રકારના પ્રશ્નો	50	50

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર : (PART-B)

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	વિકલ્પ વગર પ્રશ્નોની સંખ્યા	વિકલ્પ સાથે પ્રશ્નોની સંખ્યા	કુલ ગુણ
1.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-I)	08	12	16
2.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-II)	06	09	18
3.	વિસ્તૃત જવાબી પ્રશ્નો (LA)	04	06	16
	કુલ	18	27	50

પ્રકરણદીઠ-યુનિટદીઠ ઓછામાં ઓછો ગુણભાર :

ક્રમ	પાઠ/પ્રકરણનું નામ	પ્રકરણદીઠ ગુણભાર			યુનિટદીઠ ગુણભાર (વિકલ્પ વગર)
		Part-A ગુણ	Part-B		
		જનરલ	વિકલ્પ વિના	વિકલ્પ સાથે	
1.	સંબંધ અને વિધેય	03	03	03	યુનિટ - 1
2.	ત્રિકોણમિતીય પ્રતિવિધેયો	04	02	04	12 ગુણ
3.	શ્રેણિક	04	03	07	યુનિટ - 2
4.	નિશ્ચાયક	04	04	07	15 ગુણ
5.	સાતત્ય અને વિકલનીયતા	03	05	09	યુનિટ - 3
6.	વિકલિતના ઉપયોગો	04	04	07	
7.	સંકલન	08	06	06	
8.	સંકલનનો ઉપયોગ	03	04	04	45 ગુણ
9.	વિકલ સમીકરણો	04	04	06	યુનિટ - 4
10.	સદિશ બીજગણિત	06	02	05	
11.	ત્રિપરિમાણીય ભૂમિતિ	03	05	07	16 ગુણ
12.	સુરેખ આયોજન	02	03	03	યુનિટ - 5/5 ગુણ
13.	સંભાવના	02	05	07	યુનિટ - 6/7 ગુણ
	કુલ ગુણ	50	50	75	100 ગુણ

નોંધ : પ્રકરણદીઠ ગુણભાર નમૂનાના પ્રશ્નપત્ર મુજબનો છે. જે બદલાઈ શકે છે, પરંતુ યુનિટદીઠ ગુણભાર બદલાવો જોઈએ નહીં.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ-2023-24
ધોરણ-12 (વિજ્ઞાન પ્રવાહ) ગણિત (050)
વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

કુલ ગુણ : 100

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ તથા પ્રશ્નની વિગત	ગુણ
	PART - A	
1 થી 50	બહુવિકલ્પ પ્રકારના પ્રશ્નો (દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ)	[50]
	PART - B	
	SECTION - A	
1 થી 12	ટૂંક જવાબી પ્રકારના 2 ગુણના કુલ 12 પ્રશ્નો છે. તે પૈકી કોઈ પણ 8 પ્રશ્નોના જવાબ લખવા.	[16]
	SECTION - B	
13 થી 21	ટૂંક જવાબી પ્રકારના 3 ગુણના કુલ 9 પ્રશ્નો છે. તે પૈકી કોઈ પણ 6 પ્રશ્નોના જવાબ લખવા.	[18]
	SECTION - C	
22 થી 27	વિસ્તૃત જવાબ પ્રકારના 4 ગુણના કુલ 6 પ્રશ્નો છે. તે પૈકી કોઈ પણ 4 પ્રશ્નોના જવાબ લખવા.	[16]
	કુલ ગુણ	100

નોંધ :

- Part - A નો સમય 1 કલાકનો રહેશે.
- Part - B નો સમય 2 કલાકનો રહેશે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ - 2023-24
ધોરણ-12 (વિજ્ઞાન પ્રવાહ) ગણિત (050)
વાર્ષિક પરીક્ષા

PART - A

સમય : 60 મિનિટ

કુલ ગુણ : 50

- સૂચનાઓ : (1) આ પ્રશ્નપત્રના ભાગ - A માં બહુવિકલ્પ પ્રકારના 50 પ્રશ્નો છે. બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
- (2) પ્રશ્નની ક્રમ સંખ્યા 1 થી 50 છે અને દરેક પ્રશ્નનો ગુણ 1 છે.
- (3) કાળજીપૂર્વક દરેક પ્રશ્નનો અભ્યાસ કરી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરીને OMR શીટમાં જવાબ લખવો.
- (4) આપને અલગથી આપેલ OMR શીટમાં જે તે પ્રશ્ન નંબર સામે (A) ○ (B) ○ (C) ○ (D) ○ આપેલા છે. તે પ્રશ્નનો જવાબ સાચો હોય તેના વિકલ્પ પરના વર્તુળને પેનથી પૂર્ણ ઘટ્ટ ● કરવાનું રહેશે.
- (5) રફ કાર્ય આ પ્રશ્નપત્રમાં જ કરવાનું રહેશે.
- (6) પ્રશ્નપત્રની ઉપરની જમણી બાજુમાં આપેલા પ્રશ્નપત્ર સેટ નં. ને OMR શીટમાં આપેલી જગ્યામાં લખવાનું રહેશે.
- (7) વિદ્યાર્થીઓ જરૂર જણાય ત્યાં સાદા કેલક્યુલેટર અને લોગટેબલનો ઉપયોગ કરી શકશે.

1. ગણ $A = \{1, 2, 3\}$ હો. (1, 2) ને સમાવતા સામ્ય સંબંધોની સંખ્યા _____ છે.

- (A) 1 (B) 2 (C) 3 (D) 4

2. જો $A = \{1, 2, 3\}$ તો નીચેના $A \times A$ ના ઉપગણોને યોગ્ય રીતે જોડો.

વિભાગ-A

વિભાગ-B

- (I) $R_1 = \{(1, 1) (1, 2), (2, 1)\}$ (a) માત્ર સંમિત
- (II) $R_2 = \{(1, 1) (2, 2), (3, 3), (1, 2), (3, 1)\}$ (b) સામ્ય
- (III) $R_3 = \{(1, 1) (2, 2), (3, 3)\}$ (c) માત્ર સ્વવાચક
- (A) (I)→(b), (II)→(a), (III)→(c) (B) (I)→(a), (II)→(c), (III)→(b)
- (C) (I)→(c), (II)→(b), (III)→(a) (D) (I)→(a), (II)→(b), (III)→(c)

3. જો $f : \mathbb{N} \rightarrow \mathbb{N}$, $f(x) = 2x + 3$ તો _____

- (A) f એક-એક નથી (B) f વ્યાપ્ત છે.
- (C) $f^{-1}(x) = \frac{x-3}{2}$ (D) f^{-1} વ્યાખ્યાયિત નથી.

4. $\sin^{-1}\left(\sin\frac{3\pi}{5}\right) = \underline{\hspace{2cm}}$

- (A) $\frac{3\pi}{5}$ (B) $\frac{\pi}{5}$ (C) $\frac{2\pi}{5}$ (D) $-\frac{3\pi}{5}$

5. $\sin\left(\frac{\pi}{3} - \sin^{-1}\left(\frac{-1}{2}\right)\right) = \underline{\hspace{2cm}}$

- (A) $\frac{1}{2}$ (B) $\frac{1}{3}$ (C) $\frac{1}{4}$ (D) 1

6. $\sin^{-1}(1-x) - 2\sin^{-1}x = \frac{\pi}{2}$ તો $x = \underline{\hspace{2cm}}$

- (A) 1, $\frac{1}{2}$ (B) 0, $\frac{1}{2}$ (C) 0 (D) $\frac{1}{2}$

7. $\tan^{-1}\sqrt{3} - \cot^{-1}(-\sqrt{3}) = \underline{\hspace{2cm}}$

- (A) π (B) $-\frac{\pi}{2}$ (C) 0 (D) $2\sqrt{3}$

8. જો $\begin{bmatrix} 1 & 2 & 1 \\ 1 & 2 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 1 & 2 & 0 \\ 2 & 0 & 1 \\ 1 & 0 & 2 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 0 \\ 2 \\ x \end{bmatrix}$ તો x ની કિંમત $\underline{\hspace{2cm}}$ છે.

- (A) 1 (B) 2 (C) -1 (D) -2

9. જો $A = \begin{pmatrix} \cos \alpha & -\sin \alpha \\ \sin \alpha & -\cos \alpha \end{pmatrix}$ અને $A + A^1 = I$ તો $\alpha =$

- (A) $\frac{\pi}{6}$ (B) $\frac{\pi}{3}$ (C) π (D) $\frac{3\pi}{2}$

10. જો ચોરસ શ્રેણિક A માટે $A^2 = A$ તો $(I+A)^2 - 7A = \underline{\hspace{2cm}}$

- (A) I (B) I-A (C) A (D) 3A

11. જો A અને B સમાન કક્ષાવાળા સંમિત શ્રેણિકો હોય તો $AB + BA$ $\underline{\hspace{2cm}}$ છે.

- (A) વિસંમિત શ્રેણિક (B) સંમિત શ્રેણિક (C) શૂન્ય શ્રેણિક (D) એકમ શ્રેણિક

12. જો $(-2, 0)$ $(0, 4)$ $(0, K)$ શિરોબિંદુવાળા ત્રિકોણનું ક્ષેત્રફળ 4 ચોરસ એકમ હોય તો $K = \dots\dots\dots$

- (A) ± 2 (B) ± 3 (C) 2, 8 (D) 0, 8

13. જો $A = \begin{pmatrix} 1 & \cos\theta & 1 \\ -\cos\theta & 0 & \cos\theta \\ -1 & -\cos\theta & 0 \end{pmatrix}$ જ્યાં $0 \leq \theta \leq 2\pi$ તો _____ .

- (A) $\text{Det}(A) = 0$ (B) $\text{Det}(A) \in (2, \infty)$
 (C) $\text{Det}(A) \in (2, 4)$ (D) $\text{Det}(A) \in [2, 4]$

14. જો $D = \begin{bmatrix} 0 & i-100 & i-500 \\ 100-i & 0 & 1000-i \\ 500-i & i-1000 & 0 \end{bmatrix}$ હોય તો $|D| =$ _____

- (A) 100 (B) 500 (C) 1000 (D) 0

15. $A = \begin{bmatrix} 3 & -1 & -2 \\ 0 & 0 & -1 \\ 3 & -5 & 0 \end{bmatrix}$ માટે $|\text{adj } A| =$ _____

- (A) -12 (B) 5 (C) 144 (D) 25

16. જો વિધેય $f(x) = \begin{cases} \frac{1-\cos kx}{x^2} & : x \neq 0 \\ 8 & : x = 0 \end{cases}$ એ $x = 0$ આગળ સતત હોય તો $K =$ _____ .

- (A) ± 1 (B) ± 2 (C) ± 3 (D) ± 4

17. જો $e^x + e^y = e^{x+y}$ તો $\frac{dy}{dx} =$ _____

- (A) e^{x-y} (B) e^{y-x} (C) $-e^{y-x}$ (D) $-e^{x-y}$

18. $\frac{d}{dx} \left(e^{\tan^{-1}x + \cot^{-1}x} \right) =$ _____ : $(x \in \mathbb{R})$

- (A) 0 (B) 1 (C) e (D) $e^{\frac{x}{2}}$

19. _____ અંતરાલમાં $y = x^2 \cdot e^{-x}$ વધતું વિધેય છે.

- (A) $(-\infty, \infty)$ (B) $(-2, 0)$ (C) $(2, \infty)$ (D) $(0, 2)$

20. એક વર્તુળની ત્રિજ્યા 0.7 સેમી/સે ના દરે વધે છે, તો વર્તુળના પરિઘના વધવાનો દર _____

- (A) 1.4π સેમી./સે (B) 8π સેમી/સે (C) -2 સેમી./સે (D) π સેમી./સે.

21. વિધેય $f(x) = \frac{1-x+x^2}{1+x+x^2}$, $\forall x \in \mathbb{R}$ ની ન્યૂનતમ કિંમત _____ છે.

- (A) 0 (B) 1 (C) 3 (D) $\frac{1}{3}$

22. વિધેય $f(x) = x^{100} + \sin x - 1$ એ નીચે આપેલા અંતરાલો પૈકી કયા અંતરાલમાં ઘટે છે ?

- (A) $(0, 1)$ (B) $\left(\frac{\pi}{2}, \pi\right)$ (C) $\left(0, \frac{\pi}{2}\right)$ (D) એક પણ નહિ

23. $\int_{-1}^1 \log\left(\frac{2019-x}{2019+x}\right) dx =$ _____

- (A) 0 (B) $\log 2019$ (C) 1 (D) $2 \cdot \log (2019)$
24. $\int_0^1 \left(\frac{dx}{x + \sqrt{x}} \right) =$ _____
 (A) $\log 2$ (B) $\log 3$ (C) $-\log 2$ (D) $\log 4$
25. $\int_0^2 x(2-x)^{\frac{3}{2}} dx =$ _____
 (A) $\frac{32\sqrt{2}}{35}$ (B) $\frac{54\sqrt{2}}{7}$ (C) $\frac{35\sqrt{2}}{32}$ (D) $\frac{1}{35\sqrt{2}}$
26. $\int \sin (\log x) dx =$ _____ +c
 (A) $\frac{x}{2} [\cos(\log x) - \sin(\log x)]$ (B) $\frac{x}{2} [\sin(\log x) + \cos(\log x)]$
 (C) $\frac{x}{2} [\sin(\log x) - \cos(\log x)]$ (D) $x [\sin(\log x) - \cos(\log x)]$
27. $\int \frac{dx}{\sqrt{e^{2x}-1}} =$ _____ + c
 (A) $\sin^{-1}(e^x)$ (B) $\sec^{-1}(e^x)$ (C) $\tan^{-1}(e^x)$ (D) $\cot^{-1}(e^x)$
28. $\int_{\frac{x}{6}}^{\frac{\pi}{3}} \frac{dx}{1 + \sqrt{\tan x}}$
 (A) $\frac{\pi}{6}$ (B) $\frac{\pi}{3}$ (C) $\frac{\pi}{12}$ (D) 0
29. $\int_0^1 \tan^{-1} \left(\frac{2x-1}{1+x-x^2} \right) dx$ નું મૂલ્ય _____ છે.
 (A) 1 (B) 0 (C) -1 (D) $\frac{\pi}{4}$
30. $\int_0^{\frac{2\pi}{3}} \sqrt{1 + \cos 2x} dx =$ _____
 (A) $-\sqrt{6}$ (B) $-\sqrt{3}$ (C) $\sqrt{\frac{3}{2}} - 2\sqrt{2}$ (D) $\frac{1}{\sqrt{2}}(4 - \sqrt{3})$
31. ઉપવલય $\frac{x^2}{16} + \frac{y^2}{9} = 4$ વડે આવૃત્ત પ્રદેશનું ક્ષેત્રફળ _____ છે.
 (A) 12π (B) 24π (C) 48π (D) 64π
32. વક્ર $y = \sin x$, $-\frac{\pi}{2} \leq x \leq \frac{\pi}{2}$ અને x -અક્ષ વડે આવૃત્ત પ્રદેશનું ક્ષેત્રફળ _____ છે.
 (A) 1 (B) 2 (C) 4 (D) π
33. વક્ર $y^2 = 4x$, y અક્ષ અને રેખા $y = 3$ વડે આવૃત્ત પ્રદેશનું ક્ષેત્રફળ _____ છે.
 (A) 2 (B) $\frac{9}{2}$ (C) $\frac{9}{3}$ (D) $\frac{9}{2}$

34. વિકલ સમીકરણ $xy \frac{d^2y}{dx^2} + \left(\frac{dy}{dx}\right)^2 - y \left(\frac{dy}{dx}\right)^3 = 0$ ની કક્ષા અને પરિમાણ અનુક્રમે _____ છે.
- (A) 1 અને 2 (B) 1 અને 3 (C) 2 અને 2 (D) 2 અને 1
35. વિધેય $y = e^{-3x}$ એ _____ વિકલ સમીકરણનો ઉકેલ છે.
- (A) $\frac{dy}{dx} - 3y = 0$ (B) $\frac{d^2y}{dx^2} + \frac{dy}{dx} - 6y = 0$
- (C) $\frac{d^2y}{dx^2} - 9y = 0$ (D) $\frac{dy}{dx} - 9y = 0$
36. વિકલ સમીકરણ $x \frac{dy}{dx} - y = 2x^2$ નો સંકલ્પકારક અવયવ _____ છે.
- (A) e^{-x} (B) e^{-y} (C) $\frac{1}{x}$ (D) x
37. ત્રીજી કક્ષાના વિકલ સમીકરણના વિશિષ્ટ ઉકેલમાં સ્વૈર અચળાંકની સંખ્યા _____ છે.
- (A) 3 (B) 2 (C) 1 (D) 0
38. સદિશો $\vec{a} = \hat{i} + \hat{j} - \hat{k}$ અને $\vec{b} = \hat{i} - \hat{j} + \hat{k}$ વચ્ચેનો ખૂણો $\theta =$ _____
- (A) $\cos^{-1} \frac{1}{3}$ (B) $-\cos^{-1} \frac{1}{3}$ (C) $-\sin^{-1} \frac{2\sqrt{2}}{3}$ (D) $\sin^{-1} \frac{1}{3}$
39. જો બે સદિશો \vec{a} અને \vec{b} માટે $|\vec{a}| = 2$, $|\vec{b}| = 3$ અને $\vec{a} \cdot \vec{b} = 4$ હોય તો $|\vec{a} - \vec{b}| =$ _____
- (A) $\sqrt{3}$ (B) $\sqrt{15}$ (C) 1 (D) $\sqrt{5}$
40. $\hat{i} \cdot (\hat{j} \times \hat{k}) + \hat{j} \cdot (\hat{i} \times \hat{k}) + \hat{k} \cdot (\hat{i} \times \hat{j})$ નું મૂલ્ય _____ થશે.
- (A) 0 (B) -1 (C) 1 (D) 3
41. જો \vec{a} અને \vec{b} એ શૂન્યતર સમરેખ સદિશો હોય તો _____ સત્ય છે.
- (A) $\vec{b} \neq \lambda \vec{a}; \forall \lambda \in R$
- (B) $\vec{a} = \vec{b} = \vec{0}$
- (C) \vec{a} અને \vec{b} ના અનુરૂપ ઘટકો સમપ્રમાણમાં છે.
- (D) \vec{a} અને \vec{b} ની દિશા અને માન ભિન્ન છે.
42. જો સદિશ \vec{a} નાં સદિશો $3\hat{i} - 5\hat{k}$, $2\hat{i} + 7\hat{j}$ અને $\hat{i} + \hat{j} + \hat{k}$ સાથેનાં અંતઃગુણન અનુક્રમે -1, 6, 5 હોય તો $\vec{a} =$ _____ .
- (A) $3\hat{i} + 2\hat{k}$ (B) $3\hat{i} + \hat{j} + 2\hat{k}$ (C) $\hat{i} + 3\hat{j} + 2\hat{k}$ (D) $\hat{i} + \hat{j} + \hat{k}$

43. જો \vec{a} તથા \vec{b} શૂન્યેતર સદિશો છે કે $|\vec{a} + \vec{b}| = |\vec{a}|$ તો $2\vec{a} + \vec{b}$ અને \vec{b} સદિશો _____ છે.
 (A) સમાંતર (B) પરસ્પર લંબ (C) સમરેખ (D) સમાન
44. રેખાઓ $\frac{1-x}{3} = \frac{7y-14}{2p} = \frac{z-3}{2}$ અને $\frac{7-7x}{3p} = \frac{y-5}{1} = \frac{6-z}{5}$ પરસ્પર લંબ હોય તો
 $P =$ _____
 (A) 7 (B) $\frac{70}{11}$ (C) $-\frac{1}{7}$ (D) 10
45. રેખાઓ $\frac{x+3}{3} = \frac{y-1}{5} = \frac{z+3}{4}$ અને $\frac{x+1}{1} = \frac{4-y}{-1} = \frac{z-5}{2}$ વચ્ચેના ખૂણાનું માપ _____ છે.
 (A) $\cos^{-1}\left(\frac{8\sqrt{3}}{13}\right)$ (B) $\cos^{-1}\left(\frac{8}{5\sqrt{3}}\right)$ (C) $\sin^{-1}\left(\frac{8\sqrt{3}}{15}\right)$ (D) $\frac{\pi}{2}$
46. જો કોઈ રેખા x અક્ષ, y અક્ષ અને z અક્ષ સાથે અનુક્રમે 90° , 135° , 45° માપના ખૂણા બનાવે તો તેની દિઙ્કોસાઈન _____ છે.
 (A) $0, \frac{1}{\sqrt{2}}, \frac{1}{\sqrt{2}}$ (B) $-\frac{1}{\sqrt{2}}, 0, \frac{1}{\sqrt{2}}$ (C) $0, \frac{-1}{\sqrt{2}}, \frac{1}{\sqrt{2}}$ (D) $\frac{\sqrt{3}}{\sqrt{2}}, 0, \frac{-1}{\sqrt{2}}$
47. સુરેખ આયોજનના પ્રશ્નમાં આલેખ હેતુલક્ષી વિધેય _____ છે.
 (A) અચળ હોય (B) નું ઈષ્ટતમ મૂલ્ય શોધવાનું હોય
 (C) અસમતા હોય (D) દ્વિઘાત સમીકરણ હોય
48. $x \geq 6$, $y \geq 2$, $2x + y \geq 10$, $x \geq 0$, $y \geq 0$ શરતોને આધીન $z = 6x + 10y$ ની ન્યૂનતમ કિંમત શોધો. સુરેખ આયોજનના પ્રશ્નમાં _____ મર્યાદાઓ બિનજરૂરી છે.
 (A) $x \geq 6$, $y \geq 2$ (B) $2x + y \geq 10$, $x \geq 0$, $y \geq 0$
 (C) $x \geq 6$ (D) $x \geq 6$, $y \geq 0$
49. જો $P(A) = \frac{1}{2}$, $P(B) = 0$ હોય તો $P\left(\frac{A}{B}\right) =$ _____
 (A) 0 (B) $\frac{1}{2}$ (C) અવ્યાખ્યાયિત (D) 1
50. E, F નિરપેક્ષ ઘટનાઓ તથા $P(E) \neq 0$, $P(F) \neq 0$ તો _____ અસત્ય છે.
 (A) $P(E/F) = P(E)$ (B) $P(F' / E) = 1 - P(F/E)$
 (C) $P(E' / F') = 1 - P(E)$ (D) $P(E' / F') = 1 - P(E/F)$

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
ધોરણ-12 (વિજ્ઞાન પ્રવાહ) ગણિત (050)
વાર્ષિક પરીક્ષા

PART - B

સમય : 2 કલાક

કુલ ગુણ : 50

- સૂચનાઓ : (1) સ્પષ્ટ વંચાય તેવું હસ્તલેખન જાળવવું.
(2) આ પ્રશ્નપત્રના ભાગ-B માં ત્રણ વિભાગ A, B અને C છે.
(3) બધા જ વિભાગ ફરજિયાત છે અને દરેક વિભાગમાં જનરલ વિકલ્પો આપેલા છે.
(4) પ્રશ્નની જમણી બાજુના અંક તેના ગુણ દર્શાવે છે.
(5) નવો વિભાગ નવા પાના પરથી શરૂ કરવો.
(6) પ્રશ્નોના જવાબ ક્રમમાં લખવા.
(7) વિદ્યાર્થીઓ જરૂર જણાય ત્યાં સાદા કેલક્યુલેટર અને Log-table નો ઉપયોગ કરી શકશે.
(8) સુરેખ આયોજનના પ્રશ્નમાં જરૂર મુજબ આલેખનપત્રનો ઉપયોગ કરી શકશે.

વિભાગ : A

- નીચે આપેલા 1 થી 12 માંથી ગમે તે 8 પ્રશ્નોની ગણતરી કરી ટૂંકમાં જવાબ આપો.
(દરેકના 2 ગુણ) [16]
- સાબિત કરો કે, $\tan^{-1}\sqrt{x} = \frac{1}{2}\text{Cos}^{-1}\left(\frac{1-x}{1+x}\right)$, $x \in [0, 1]$
 - સમીકરણ ઉકેલો : $\tan^{-1}\frac{1-x}{1+x} = \frac{1}{2}\tan^{-1}x$, ($x > 0$)
 - $f(x) = \begin{cases} \frac{K \text{Cos} x}{\pi - 2x}, & x \neq \frac{\pi}{2} \\ x = \frac{\pi}{2} \end{cases}$ એ $x = \frac{\pi}{2}$ આગળ સતત હોય તો K શોધો.
 - $\int_0^1 \frac{dx}{\sqrt{1+x} - \sqrt{x}}$ શોધો.
 - રેખા $y = 3x + 2$, x - અક્ષ અને રેખાઓ $x = -1$ અને $x=1$ વડે આવૃત્ત પ્રદેશનું ક્ષેત્રફળ શોધો.
 - $y = 4x^2$, $y = 1$, $y = 4$ વડે આવૃત્ત પ્રદેશનું ક્ષેત્રફળ શોધો.
 - વિકલ સમીકરણ $e^x \tan y dx + (1 - e^x) \sec^2 y dy = 0$ નો વ્યાપક ઉકેલ મેળવો.
 - જો એકમ સદિશ \hat{a} , \hat{i} સાથે $\frac{\pi}{3}$ માપનો, \hat{j} સાથે $\frac{\pi}{4}$ માપનો અને \hat{k} સાથે લઘુકોણ θ માપનો ખૂણો બનાવે, તો θ શોધો અને તે પરથી \hat{a} ના અદિશ ઘટકો શોધો.
 - બિંદુ $(-2, 4, -5)$ માંથી પસાર થતી અને આ રેખા $\frac{x+3}{3} = \frac{y-4}{5} = \frac{z+8}{6}$ ને સમાંતર રેખાનું સદિશ અને કાર્તેઝિય સમીકરણ મેળવો.

10. જેના સદિસ સમીકરણ $\vec{r} = (1-t)\hat{i} + (t-2)\hat{j} + (3-2t)\hat{k}$ અને $\vec{r} = (s+1)\hat{i} + (2s-1)\hat{j} - (2s+1)\hat{k}$ હોય તે રેખાઓ વચ્ચેનું લંબઅંતર શોધો.
11. જો $2P(A) = P(B) = \frac{5}{13}$ અને $P(A/B) = \frac{2}{5}$ હોય તો $P(A \cup B)$ શોધો.
12. સરખી રીતે ચીપેલાં 52 પત્તાંની થોકડીમાંથી ત્રણ પત્તા એક પછી એક પુરવણી રહિત પસંદ કરવામાં આવે છે. પ્રથમ બે પત્તાં રાજાના અને ત્રીજું પત્તું એક્કો હોવાની સંભાવના કેટલી ?

વિભાગ : B

- નીચે આપેલા પ્રશ્ન નં. 13 થી 21માંથી માગ્યા મુજબ ગમે તે 6 પ્રશ્નોના ગણતરી કરી જવાબ આપો. (દરેકના 3 ગુણ)

[18]

13. $A = \mathbb{R} - \{3\}$ અને $B = \mathbb{R} - \{1\}$ છે. $f(x) = \left(\frac{x-2}{x-3}\right)$ દ્વારા વ્યાખ્યાયિત વિધેય $f: A \rightarrow B$ નો વિચાર કરો. શું f એક-એક અને વ્યાપ્ત છે ? તમારા જવાબનું સમર્થન કરો.
14. ધારો કે, $A = \begin{bmatrix} 2 & -1 \\ 3 & 4 \end{bmatrix}$, $B = \begin{bmatrix} 5 & 2 \\ 7 & 4 \end{bmatrix}$, $C = \begin{bmatrix} 2 & 5 \\ 3 & 8 \end{bmatrix}$ માટે શ્રેણિક D શોધો કે જેથી $CD - AB = 0$ જ્યાં 0 એ શૂન્ય શ્રેણિક છે.
15. જો $x = a(\cos t + t \sin t)$ અને $y = a(\sin t - t \cos t)$ તો $\frac{d^2y}{dx^2}$ મેળવો.
16. વિધેય $f(x) = 4x^3 - 6x^2 - 72x + 30$ કયા અંતરાલમાં (a) વધે (b) ઘટે છે તે નક્કી કરો.
17. $x - y + 2z = 7$, $3x + 4y - 5z = -5$, $2x - y + 3z = 12$ નો ઉકેલ શ્રેણિકના ઉપયોગથી મેળવો.
18. ધારો કે, $\vec{a} = \hat{i} + 4\hat{j} + 2\hat{k}$, $\vec{b} = 3\hat{i} - 2\hat{j} + 7\hat{k}$, $\vec{c} = 2\hat{i} - \hat{j} + 4\hat{k}$ છે. સદિશો \vec{a} અને \vec{b} ને લંબ હોય તથા $\vec{c} \cdot \vec{d} = 15$ થાય તેવો સદિશ \vec{d} શોધો.
19. બિંદુ (1, 2, -4)માંથી પસાર થતી અને રેખાઓ $\frac{x-8}{3} = \frac{y+19}{-16} = \frac{z-10}{7}$ તથા $\frac{x-15}{3} = \frac{y-29}{8} = \frac{z-5}{-5}$ ને લંબ હોય તેવી રેખાનું સદિશ સમીકરણ શોધો.
20. $x + 3y \leq 60$, $x + y \geq 10$, $x \leq y$, $x \geq 0$, $y \geq 0$, $z = 3x + 9y$ નું ન્યૂનતમ તેમજ મહત્તમ મૂલ્ય શોધો.
21. એક માણસ 4માંથી 3 વાર સત્ય બોલે છે તે જ્ઞાત છે. તે પાસાને ફેંકે છે અને જણાવે છે કે તેને છ મળે છે. ખરેખર તેને પૂર્ણાંક છ મળ્યા છે તેની સંભાવના શોધો.

વિભાગ : C

- નીચે આપેલા પ્રશ્ન નં. 22 થી 27 પૈકી કોઈપણ 4 પ્રશ્નોના માગ્યા પ્રમાણે ગણતરી કરી જવાબ આપો.
(દરેકના 4 ગુણ) [16]

22. $A = \begin{bmatrix} 2 & -1 & 1 \\ -1 & 2 & -1 \\ 1 & -1 & 2 \end{bmatrix}$ હોય તો સાબિત કરો કે, $A^3 - 6A^2 + 9A - 4I = 0$ અને તે પરથી A^{-1} શોધો.

23. શ્રેણિક $A = \begin{bmatrix} 2 & -2 & -4 \\ -1 & 3 & 4 \\ 1 & -2 & -3 \end{bmatrix}$ ને એક સંમિત અને એક વિસંમિત શ્રેણિકના સરવાળા તરીકે વ્યક્ત કરો.

24. $y = (\log x)^x + x^{\log x}$ માટે $\frac{dy}{dx}$ શોધો.

25. લંબવૃત્તીય શંકુનું પૃષ્ઠફળ S આપેલ હોય ત્યારે મહત્તમ ઘનફળવાળા શંકુનો અર્ધશિરઃ કોણ $\sin^{-1}\left(\frac{1}{3}\right)$ છે તેમ સાબિત કરો.

26. $\int_0^{\pi} \frac{x dx}{a^2 \cos^2 x + b^2 \sin^2 x}$ ની કિંમત શોધો.

27. વિકલ સમીકરણ ઉકેલો : $(x dy - y dx) y \sin\left(\frac{y}{x}\right) = (y dx + x dy) x \cos\frac{y}{x}$

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2023-24

ધોરણ-12 (વિજ્ઞાન પ્રવાહ) રસાયણવિજ્ઞાન (052)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ : 100

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ હાઈ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
PART-A ગુણ	05	13	17	08	07	50
PART-B ગુણ	05	15	15	08	07	50
કુલ ગુણ	10	28	32	16	14	100

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર : (PART-A)

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા	કુલ ગુણ
1.	બહુવિકલ્પ પ્રકારના પ્રશ્નો	50	50

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર : (PART-B)

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	વિકલ્પ વિના પ્રશ્નોની સંખ્યા	વિકલ્પ સાથે પ્રશ્નોની સંખ્યા	કુલ ગુણ
1.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-I)	08	12	16
2.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-II)	06	09	18
3.	વિસ્તૃત જવાબી પ્રશ્નો (LA)	04	06	16
	કુલ	18	27	50

પ્રકરણદીઠ-યુનિટદીઠ ગુણભાર :

ક્રમ	પાઠ/પ્રકરણનું નામ	પ્રકરણદીઠ ગુણભાર			યુનિટદીઠ ગુણભાર (વિકલ્પ વગર)
		વિભાગ-A ગુણ	વિભાગ-A		
			જનરલ વિકલ્પ વિના	જનરલ વિકલ્પ સાથે	
1.	દ્રાવણો	06	03	07	યુનિટ-1 (31)
2.	વિદ્યુત-રસાયણ વિજ્ઞાન	06	06	09	
3.	રાસાયણિક ગતિકી	05	05	09	
4.	d અને f વિભાગના તત્ત્વો	04	05	07	યુનિટ-2 (20)
5.	સવર્ગ અને સંયોજનો	05	06	08	
6.	હેલો આલ્કેન અને હેલો એરીન સંયોજનો	03	05	07	યુનિટ-3 (49)
7.	આલ્કોહોલ, ફિનોલ અને ઈથર સંયોજનો	05	07	09	
8.	આલ્ડીહાઈડ, કીટોન અને કાર્બોક્સિલિક એસિડ સંયોજનો	06	06	09	
9.	એમાઈન સંયોજનો	06	03	06	
10.	જૈવિક અણુઓ	04	04	04	
	કુલ ગુણ	50	50	75	100

નોંધ : પ્રકરણદીઠ ગુણભાર નમૂનાના પ્રશ્નપત્ર મુજબનો છે જે બદલાઈ શકે છે, પરંતુ યુનિટદીઠ ગુણભાર બદલાવો જોઈએ નહીં.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ - 2023-24
ધોરણ-12 (વિજ્ઞાન પ્રવાહ) રસાયણવિજ્ઞાન (052)
વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

કુલ ગુણ : 100

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ તથા પ્રશ્નની વિગત	ગુણ
	PART - A	
1 થી 50	બહુવિકલ્પ પ્રકારના પ્રશ્નો (દરેકનો 1ગુણ)	[50]
	PART - B	
	SECTION - A	
1 થી 12	ટૂંક જવાબી પ્રકારના 2 ગુણના કુલ 12 પ્રશ્નો છે. તે પૈકી કોઈ પણ 8 પ્રશ્નોના ઉત્તર લખવા.	[16]
	SECTION - B	
13 થી 21	ટૂંક જવાબી પ્રકારના 3 ગુણના કુલ 9 પ્રશ્નો છે. તે પૈકી કોઈ પણ 6 પ્રશ્નોના ઉત્તર લખવા.	[18]
	SECTION - C	
22 થી 27	વિસ્તૃત જવાબ પ્રકારના 4 ગુણના કુલ 6 પ્રશ્નો છે. તે પૈકી કોઈ પણ 4 પ્રશ્નોના ઉત્તર લખવા.	[16]
	કુલ ગુણ	50

નોંધ :

- Part - A નો સમય 1 કલાકનો રહેશે.
- Part - B નો સમય 2 કલાકનો રહેશે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
ધોરણ-12 (વિજ્ઞાન પ્રવાહ) રસાયણવિજ્ઞાન (052)
વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

નમૂનાનું પ્રશ્નપત્ર

કુલ ગુણ : 100

PART - A

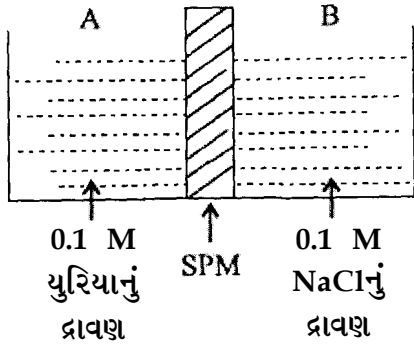
સમય : 1 કલાક

કુલ ગુણ : 50

- સૂચનાઓ : (1) આ પ્રશ્નપત્રના ભાગ - A માં બહુવિકલ્પ પ્રકારના 50 પ્રશ્નો છે. બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
- (2) પ્રશ્નની ક્રમ સંખ્યા 1 થી 50 છે અને દરેક પ્રશ્નનો ગુણ 1 છે.
- (3) કાળજીપૂર્વક દરેક પ્રશ્નનો અભ્યાસ કરી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરીને OMR શીટમાં જવાબ લખવો.
- (4) આપને અલગથી આપેલ OMR શીટમાં જે તે પ્રશ્ન નંબર સામે (A) ○ (B) ○ (C) ○ (D) ○ આપેલા છે. તે પ્રશ્નનો જે જવાબ સાચો હોય તેના વિકલ્પ પરના વર્તુળને બોલપેનથી પૂર્ણ ઘટ્ટ ● કરવાનું રહેશે.
- (5) રફ કાર્ય આ પ્રશ્નપત્રમાં જ કરવાનું રહેશે.
- (6) પ્રશ્નપત્રમાં ઉપરની જમણી બાજુમાં આપેલા પ્રશ્નપત્ર સેટ નં. ને OMR શીટમાં આપેલી જગ્યામાં લખવાનું રહેશે.
- (7) વિદ્યાર્થીઓ જરૂર જણાય ત્યાં સાદા કેલક્યુલેટર અને લોગટેબલનો ઉપયોગ કરી શકશે.

1. એક દ્રાવણનું બાષ્પદબાણ 75mm Hg છે. જે બાષ્પશીલ ઘટક A ($P_A^0 = 100 \text{ mm Hg}$)ના એક મોલ અને બાષ્પશીલ ઘટક B ($P_B^0 = 60 \text{ mm Hg}$)ના ત્રણ મોલ ધરાવે છે. તો તેવા દ્રાવણ માટે _____
- (A) રાઉલ્ટના નિયમથી ઘન વિચલન દર્શાવે છે.
- (B) ઉત્કલનબિંદુમાં ઘટાડો દર્શાવે છે.
- (C) ઘટક A અને ઘટક B વચ્ચેનું આકર્ષણ બળ ઘટક A અને A તથા ઘટક B અને B વચ્ચેના આકર્ષણબળ કરતાં ઓછું હશે.
- (D) ઉપરના દરેક વિધાન સાચા છે.
2. નીચેનામાંથી કયું દ્રાવણ ઋણ વિચલન દર્શાવશે ?
- (A) $C_6H_6 + C_6H_5CH_3$ (B) $CH_3COCH_3 + C_2H_5OH$
- (C) $C_2H_5Br + C_2H_5Cl$ (D) $H_2O + HNO_3$
3. આપેલ દ્રાવણ માટે ઠારબિંદુનો સાચો ક્રમ કયો છે ?
- (i) $0.1M CH_3COOH_{(aq)}$ (ii) $0.1M CH_3COOH(C_6H_6)$
- (iii) $0.1M CF_3COOH_{(aq)}$ (iv) $0.1M CH_3COONa_{(aq)}$
- (A) $iv < iii < i < ii$ (B) $iv > iii > i > ii$
- (C) $iii < iv < i < ii$ (D) $iv < i < iii < ii$

4. આપેલ આકૃતિના આધારે સાચો વિકલ્પ પસંદ કરો. (નિયત તાપમાને)

- (A) ભાગ-B માંના દ્રાવકના અણુઓ ભાગ-Aના દ્રાવણ તરફ વહન કરશે.
 (B) ભાગ-A માંના દ્રાવકના અણુઓ ભાગ-Bના દ્રાવણ તરફ વહન કરશે.
 (C) પડદા મારફતે દ્રાવકના અણુઓનું વહન થશે નહીં.
 (D) બંને દ્રાવણોનું અભિસરણ દબાણ સમાન છે.
5. 40% NaOH ના દ્રાવણમાં દ્રાવક માટે % w/w નું મૂલ્ય કેટલું થશે ?
 (A) 60% (B) 66.6% (C) 40% (D) 80%
6. દ્રાવ્ય પ્રવાહી અને દ્રાવક ઘન હોય તેવા દ્રાવણનું ઉદાહરણ કયું છે ?
 (A) પેલેડીયમમાં હાઈડ્રોજનનું દ્રાવણ (B) સોનામાં દ્રાવ્ય થયેલ તાંબુ
 (C) સોડિયમ સાથે પારાનો સંરસ (D) નાઈટ્રોજન વાયુમાં કપૂરનું દ્રાવણ
7. આપેલ વિદ્યુત રાસાયણિક કોષ માટે $E_{cell} = 0.90V$ તથા $Al_{(s)} / Al^{3+}(xM) || Zn^{2+}_{(0.01M)} / Zn_{(s)}$ માટે $E^{\circ}Al / Al^{3+} = 1.66V, E^{\circ}Zn / Zn^{2+} = 0.76V$ હોય તો $x =$ _____
 (A) $10^{-3} M$ (B) $10^{-6} M$ (C) $10^{-2} M$ (D) એક પણ નહીં
8. નીચેના પૈકી કયા કોષ એસિડિક માધ્યમમાં કાર્ય કરે છે ?
 (i) સૂકો કોષ (ii) મરક્યુરી કોષ (iii) લેડસંગ્રાહક કોષ (iv) Ni-Cd કોષ
 (A) (i), (ii), (iv) (B) (i), (ii), (iii)
 (C) (i), (iii) (D) ફક્ત (i)
9. જો બળતણ કોષમાં બળતણ તરીકે પેન્ટેનનો ઉપયોગ કરીએ તો તેમાં ગીબ્સ મુક્ત ઊર્જાનો ફેરફાર કયા સંબંધથી રજૂ થશે ? ($E^{\circ} = 1.23 V$)
 (A) $\Delta G^{\circ} = -32F(1.23)$ (B) $\Delta G^{\circ} = -8F/1.23$
 (C) $\Delta G^{\circ} = -4F+1.23V$ (D) $\Delta G^{\circ} = -8F(1.23)$
10. કયા વિદ્યુત વિભાજ્ય માટે $\Lambda_m \rightarrow \sqrt{C}$ નો આલેખ રેખીય નથી ?
 (A) NH_4Cl (B) CH_3COONa (C) $HCOOK$ (D) $C_6H_5CH_2COOH$

11. $Mg / Mg_{(c1)}^{2+} // Br_{(c2)}^{-1} / Br_{2(l)} / Pt_s^{\oplus}$ કોષ માટે નર્નસ્ટ સમીકરણ _____ છે.

(A) $E = E^{\circ} - \frac{0.059}{2} \log [Mg^{2+}] [Br^{-}]$ (B) $E = E^{\circ} - \frac{0.059}{2} \log [Mg^{2+}] [Br^{-}]^2$

(C) $E = E^{\circ} - \frac{0.059}{2} \log \frac{[Br^{-}]^2}{[Mg^{2+}]}$ (D) $E = E^{\circ} - \frac{0.059}{2} \log \frac{[Br^{-}]}{[Mg^{2+}]}$

12. જ્યારે મંદ H_2SO_4 નું વિદ્યુત વિભાજન પ્લેટિનમના વિદ્યુતધ્રુવો વચ્ચે કરવામાં આવે ત્યારે કેથોડ અને એનોડધ્રુવ પર પ્રાપ્ત થતી વાયુરૂપ નીપજોના મોલનો ગુણોત્તર અનુક્રમે કેટલા હશે ?

(A) 1 : 3 (B) 2 : 3 (C) 2 : 1 (D) 3 : 2

13. નીચેના પૈકી ખોટું વિધાન નક્કી કરો.

(A) શર્કરાનું વ્યુત્ક્રમણ એ દ્વિઆણ્વીય પ્રક્રિયા છે અને રાસાયણિક ગતિકીના આધારે આભાસી પ્રથમ ક્રમની પ્રક્રિયા છે.

(B) એસ્ટરનું બેઝિક માધ્યમમાં જળવિભાજન એ દ્વિતીય ક્રમની પ્રક્રિયા છે.

(C) $2AgNO_3 + BaCl_2 \rightarrow 2AgCl + Ba(NO_3)_2$ એ ઝડપી પ્રક્રિયા છે.

(D) પ્રક્રિયાનું તાપમાન વધારતાં E_a ઘટવાને કારણે પ્રક્રિયાનો દર વધે છે.

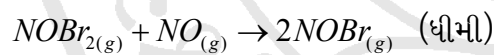
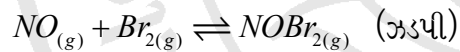
14. કયા ક્રમની પ્રક્રિયા માટે વેગઅચળાંક અને વેગનો એકમ સમાન છે ?

(A) 3 (B) 2 (C) 1 (D) 0

15. એક પ્રથમ ક્રમની પ્રક્રિયાનો અર્ધઆયુષ્ય સમય 10 મિનિટ છે. તો એક કલાકના અંતે પ્રક્રિયકનો કેટલો જથ્થો બાકી રહેશે ?

(A) $\frac{[R]_0}{6}$ (B) $\frac{[R]_0}{64}$ (C) $\frac{[R]_0}{12}$ (D) $\frac{[R]_0}{32}$

16. NO અને $Br_{2(g)}$ વચ્ચેની પ્રક્રિયાની ક્રિયાવિધિ નીચે આપ્યા મુજબ છે

તો NO ના સંદર્ભમાં પ્રક્રિયાનો ક્રમ કયો થશે ?

(A) 3 (B) 2 (C) 1 (D) 0

17. નીચેનામાંથી કયું સંયોજન સૌથી વધુ બેઝિક છે ?

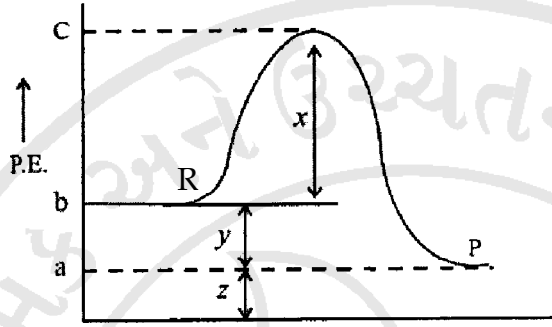
(A) $La(OH)_3$ (B) $Sm(OH)_3$ (C) $Tm(OH)_3$ (D) $Lu(OH)_3$

18. નીચેનામાંથી કયો વિલ્કીનસન ઉદ્દીપક છે ?

(A) $[(Ph_3P)_3 RhCl]$ (B) $[(Ph_3P)_2 RhCl]$

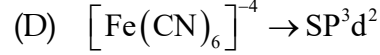
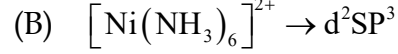
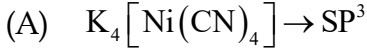
(C) $[(Ph_3P)_3 RhCl_2]$ (D) $[(Ph_3)_3 P RhCl]$

19. $[Cr(Ox)_2Cl_2]^{3-}$ ના અવકાશીય સમઘટકોની સંખ્યા _____ છે
 (A) 5 (B) 2 (C) 3 (D) 4
20. $CrCl_3 \cdot 6H_2O$ નો કયો સમઘટક ઘેરો લીલો છે અને તે વધુ પ્રમાણમાં $AgNO_3$ ના દ્રાવણ સાથે પ્રક્રિયા કરતાં એક મોલ સિલ્વર ક્લોરાઇડ અવક્ષેપિત કરે છે ?
 (A) $[Cr(H_2O)_6]Cl_3$ (B) $[Cr(H_2O)_5Cl]Cl_2 \cdot H_2O$
 (C) $[Cr(H_2O)_4Cl_2]Cl \cdot 2H_2O$ (D) $[Cr(H_2O)_3Cl_3] \cdot 3H_2O$
21. આપેલ આકૃતિ માટે સાચો વિકલ્પ પસંદ કરો.

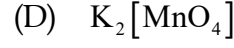
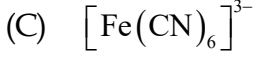
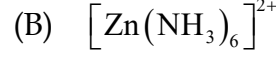
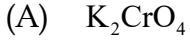

- (A) થ્રેસોલ્ડ (દહેલી) ઊર્જાનું મૂલ્ય $X+Y-Z$ (B) $E_a(f)=X+Y$
 (C) $\Delta H=Y$ (D) $E_{સક્રિયકૃત સંકીર્ણ} < E_{પ્રક્રિયકો}$
22. ચુંબકીય ચાકમાત્રાનો સાચો ક્રમ કયો ?
 (A) $Cr^{3+} < Mn^{3+} < Fe^{3+}$ (B) $Cu^{2+} > Zn^{2+} > Co^{2+}$
 (C) $Ti^{2+} < V^{2+} < Co^{2+}$ (D) $Cr^{2+} < Cr^{3+} < Cr^{4+}$
23. $KMnO_4$, ને 513K તાપમાને ગરમ કરતાં Mn ની કઈ નીપજો મળે ?
 (A) K_2MnO_4, Mn_2O_3 (B) K_2MnO_2, MnO_2
 (C) Mn_2O_3, MnO (D) Mn_3O_4, MnO_2
24. નીચેના પૈકી ખોટું વિધાન હોય તે વિધાન પસંદ કરો.
 (A) લેન્થેનોઈડસંકોચન એ ક્રમશઃ સંકોચનનું પરિણામ છે.
 (B) લેન્થેનોઈડસંકોચનના કારણે Nb અને Ta ની પમાણ્વીય ત્રિજ્યા સમાન રહે છે.
 (C) 4f ના ઈલેક્ટ્રોનની આચ્છાદન અસર, 5d ના ઈલેક્ટ્રોનની આચ્છાદન અસર કરતાં વધુ છે.
 (D) લેન્થેનોઈડસના હાઈડ્રોક્સાઈડમાં $Ce(OH)_3$ સૌથી વધુ બેઝિક અને $Lu(OH)_3$ સૌથી ઓછું બેઝિક છે.

25. સંક્રાંતિ ધાતુ આયન કે પરમાણુ માટે સાચું સંકરણ પસંદ કરો.

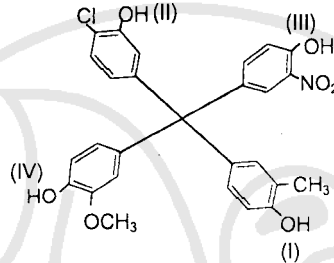
26. કયું સંકીર્ણ સંયોજન રંગવિહીન છે ?

27. નીચેનામાંથી કઈ પ્રક્રિયા આલ્કોહોલના C-O બંધનું ખંડન દર્શાવતી નથી ?

28. નીચેના સંયોજનમાં કયો હાઈડ્રોક્સિલ સમૂહ સોડિયમ ધાતુ સાથે સૌથી વધુ પ્રતિક્રિયાત્મકતા દર્શાવે છે ?

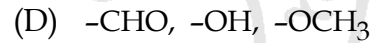
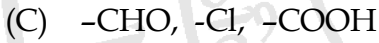
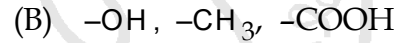
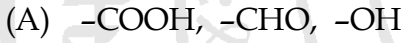
(A) I

(B) II

(C) III

(D) IV

29. વેનીલીનમાં કયા ક્રિયાશીલ સમૂહ આવેલા છે ?

30. બેન્ઝાલડીહાઈડ અને એસિટોફીનોન વચ્ચેની સંઘનન પ્રક્રિયાથી મળતી નીપજમાં સિગ્મા અને પાઈ બંધની સંખ્યા અનુક્રમે _____ અને _____ છે.

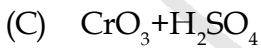
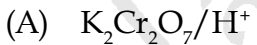
(A) 24 અને 6

(B) 27 અને 8

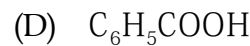
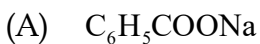
(C) 27 અને 6

(D) 24 અને 8

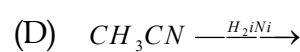
31. જોન્સ પ્રક્રિયક _____ છે.

32. કયો પદાર્થ ખાદ્યપદાર્થ પરિરક્ષક તરીકે વપરાય છે ?

33. કઈ પ્રક્રિયામાં પ્રાથમિક એમાઈન બનતો નથી ?

34. કયો ડાય એઝોનિયમ ક્ષાર પાણીમાં અદ્રાવ્ય છે ?

- (A) $C_6H_5N_2^+Cl^-$ (B) $C_6H_5N_2^+HSO_4^-$
 (C) $C_6H_5N_2^+BF_4^-$ (D) $C_6H_5N_2^+Br^-$

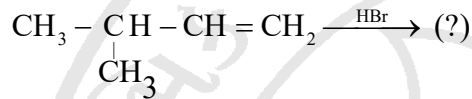
35. નીચેના પૈકી કોની સાથે મહત્તમ સ્થાયીકરણ ઊર્જા સંકળાયેલી છે ?

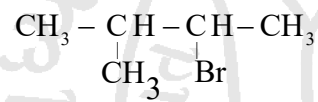
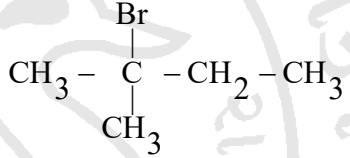
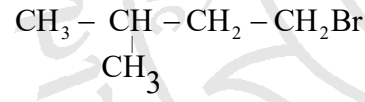
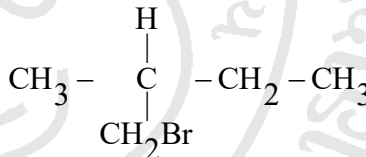
- (A) (B) $CH_2 = CH - CH_2^\ominus$
 (C) (D)

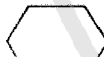
36. નીચેના પૈકી કયો આયન ઇલેક્ટ્રોન અનુરાગી નથી ?

- (A) $^\ominus CH_3$ (B) $^\ominus NO_2$ (C) BF_4^- (D) $CH_3C^\oplus O$

37. નીચેની પ્રક્રિયા માટે મહત્તમ સ્થાયી નીપજ કઈ છે ?

- (A) (B)
 (C) (D)

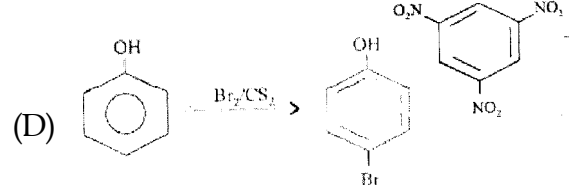
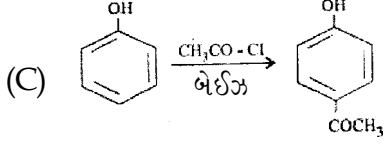
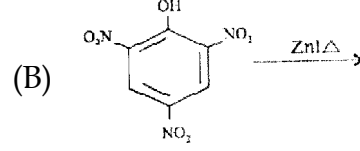
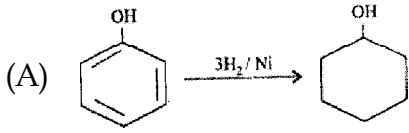
38. $\xrightarrow{H^+}$ પ્રક્રિયા માટે નિર્જનીકરણથી મળતી સૌથી વધુ સ્થાયી નીપજ કઈ છે ?

- (A) (B)
 (C) (D)

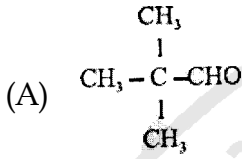
39. C_7H_8O અણુસૂત્ર ધરાવતા ફિનોલિક સમઘટકોની સંખ્યા કેટલી હશે ?

- (A) 4 (B) 5 (C) 6 (D) 3

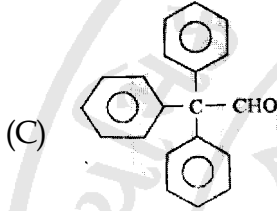
40. નીચેની પૈકી કઈ પ્રક્રિયાની નીપજ ખોટી દર્શાવેલ છે ?

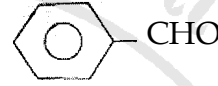
41. નીચેનામાંથી કયું સંયોજન કેનિઝરો પ્રક્રિયા આપતું નથી ?

(B)

(D)

42. કયો પદાર્થ નાયલોન 6, 6 ના ઉત્પાદનમાં ઉપયોગી છે ?

(A) મેલોનિક એસિડ

(B) સક્સિનિક એસિડ

(C) ગ્લુટારિક એસિડ

(D) એડિપિક એસિડ

43. આપેલ ગુણધર્મને આધારે સાચો વિકલ્પ નક્કી કરો.

(A) $C_2H_5NH_2 < (C_2H_5)_2NH < (C_2H_5)_3N$ (વાયુસ્વરૂપમાં બેઝિક પ્રબળતા)

(B) $(CH_3)_2NH > C_2H_5NH_2 > C_2H_5OH$ (ઉત્કલનબિંદુ)

(C) $C_6H_5NH_2 < C_2H_5NH_2 < (C_2H_5)_2NH$ (H_2O માં દ્રાવ્યતા)

(D) p-નાઈટ્રો એનિલિન < p-ટોલ્યુડીન < એનિલિન (પાણીમાં બેઝિક પ્રબળતા)

44. કયું સંયોજન કાર્બાઈલ એમાઈન કસોટી આપે છે ?

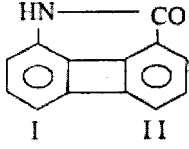
(A) p-મિથાઈલ બેન્ઝાઈલ એમાઈન

(B) N-મિથાઈલ ઈથેનેમાઈન

(C) N-ઈથાઈલ-N-મિથાઈલ ઈથેનેમાઈન

(D) N, N ડાયમિથાઈલ એમિનો બેન્ઝિન

45. આપેલ સંયોજન માટે સાચું વિધાન પસંદ કરો.

- (A) ઈલેક્ટ્રોન અનુરાગી વિસ્થાપન માટે રિંગ-1ની સક્રિયતા રિંગ-2 કરતાં વધુ છે.
 (B) નિર્જળ $AlCl_3$ ની હાજરીમાં બ્રોમીનેશન કરતાં - Br સમૂહ રિંગ-2માં પેરા સ્થાને જોડાશે.
 (C) CO. સમૂહ +1 અસર અને NH- સમૂહ -R અસર દર્શાવે છે.
 (D) ઈલેક્ટ્રોન અનુરાગી વિસ્થાપન પ્રક્રિયામાં બંને રિંગસમાન પ્રતિક્રિયાત્મકતા ધરાવે છે.
46. એનિલિન અને બેન્ઝાઈલ એમાઈન વચ્ચેનો ભેદ કયા પ્રક્રિયક વડે પારખી શકાય ?
 (A) $CHCl_3/KOH$ (B) $NaNO_2 + HCl$
 (C) $C_6H_5SO_2Cl$ (D) $CH_3COCl/બેઈઝ$
47. ગ્લુકોઝના એક અણુમાં કિરાલકાર્બન પરમાણુની સંખ્યા કેટલી ?
 (A) 4 (B) 5 (C) 3 (D) 6
48. કયો એમિનો એસિડ પ્રાથમિક એમિનો સમૂહ ધરાવતો નથી ?
 (A) પ્રોલિન (B) ગ્લાયસીન (C) એલેનાઈન (D) ગ્લુટામીક એસિડ
49. DNA માં કયો વિષમ ચક્રિય બેઈઝ હાજર નથી ?
 (A) એડેનાઈન (B) ગ્વાનીન (C) યુરેસિલ (D) થાયમીન
50. નીચેનામાંથી કયા પ્રક્રિયક સાથે ગ્લુકોઝ પ્રક્રિયા કરતો નથી ?
 (A) HCN (B) $NaHSO_3$ (C) NH_2OH (D) $(CH_3CO)_2O$

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
ધોરણ-12 (વિજ્ઞાન પ્રવાહ) રસાયણવિજ્ઞાન (052)
વાર્ષિક પરીક્ષા

PART - B

સમય : 2 કલાક

કુલ ગુણ : 50

- સૂચનાઓ : (1) આ પ્રશ્નપત્રના ભાગ - Bમાં કુલ ત્રણ વિભાગ A, B અને C છે.
(2) બધા જ વિભાગો ફરજિયાત છે. દરેક વિભાગમાં જનરલ વિકલ્પો આપેલા છે.
(3) વિભાગની જમણી બાજુના અંક તેના ગુણ દર્શાવે છે.
(4) નવો વિભાગ નવા પાના પર લખવો.
(5) પ્રશ્નોના જવાબ ક્રમમાં લખવા.
(6) સ્પષ્ટ વંચાય તેવું હસ્તલેખન જાળવવું.
(7) વિદ્યાર્થીઓ જરૂર જણાય ત્યાં સાદા કેલ્ક્યુલેટર અને લોગ ટેબલનો ઉપયોગ કરી શકશે.

વિભાગ : A

- નીચે આપેલા પ્રશ્ન નં. 1 થી 12માંથી ગમે તે 8 પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો. [16]
(દરેક પ્રશ્નના 2 ગુણ)
- 1. લેડ સંત્રાહક કોષમાં ડિસચાર્જિંગ દરમિયાન થતી પ્રક્રિયાઓ લખો.
- 2. આભાસી પ્રથમક્રમની પ્રક્રિયા સમજાવો.
- 3. CuCl_2 નું જલીય દ્રાવણ રંગીન છે જ્યારે Cu_2Cl_2 નું જલીય દ્રાવણ રંગવિહીન છે. કેમ ?
- 4. કોમિયમની દ્વિતીય આયનીકરણ એન્ટાલ્પી એ મેંગેનીઝની દ્વિતીય આયનીકરણ એન્ટાલ્પી કરતાં વધુ છે. કારણ આપો.
- 5. $[\text{Co}(\text{NH}_3)_3(\text{NO}_2)_3]$ ના ભૌમિતિક સમઘટકો દોરો.
- 6. ધાતુ કાર્બોનિલમાં બંધનનો સ્વભાવ સમજાવો.
- 7. પરિવર્તન આપો : ટોલ્યુઈનમાંથી બેન્ઝાઈલ આલ્કોહોલ
- 8. વુર્ટેઝ ફીટીંગ પ્રક્રિયા ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.
- 9. ક્યુમિન પદ્ધતિ વડે ફિનોલની બનાવટ માટેના સમીકરણ લખો.
- 10. સાયકલો પેન્ટેન કાર્બાઈલાઈડની (i) $\text{pH MgBr}/\text{H}^+$ અને (ii) $\text{NH}_2\text{NHCONH}_2$ સાથેની પ્રક્રિયાઓ લખો.
- 11. ગ્લુકોઝમાં $-\text{CHO}$ સમૂહની હાજરી પ્રક્રિયાસમીકરણ દ્વારા સ્પષ્ટ કરો.
- 12. તફાવત આપો : ગોલીય અને રેસામય પ્રોટીન

વિભાગ : B

- નીચે આપેલા પ્રશ્ન નં. 13 થી 21માંથી ગમે તે 6 પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (દરેક પ્રશ્નના 3 ગુણ છે.) [18]
- 13. અબાષ્પશીલ દ્રાવ્યને બાષ્પશીલ દ્રાવકમાં ઓગાળતા બનતા દ્રાવણ માટે રાઉલ્ટના નિયમ આધારે દ્રાવ્યનું આણ્વીય દળ શોધવા માટેનું સૂત્ર તારવો.

14. 298 k તાપમાને નીચેના કોષનો પોટેન્શિયલ ગણો.
 $Mg/Mg^{2+}(0.13m) \parallel Cl^{-}(0.001M) \mid Cl_2 \mid pt \ E^0Mg^{+2}/Mg = -2.36v \ E^0Cl_2/Cl^{-} = 1.36 v$
15. પ્રથમક્રમની પ્રક્રિયા માટે વેગ અચળાંક અને અર્ધપ્રક્રિયા સમયનું સૂત્ર તારવો.
16. $KMnO_4$ ની એસિડિક માધ્યમમાં (i) Fe^{2+} (ii) $C_2O_4^{2-}$ (iii) SO_3^{2-} આયન સાથેની પ્રક્રિયાઓ લખો.
17. SN^1 અને SN^2 પ્રક્રિયાની ક્રિયાવિધિ વચ્ચેનો તફાવત લખો.
18. આલ્કોહોલનું નિર્જળીકરણ સમજાવો.
19. ઈથેનાલ અને પ્રોપેનાલની કોસ આલ્કોલ પ્રક્રિયા લખો અને મળતી નિપજના IUPAC નામ લખો.
20. બેન્ઝેનામાઈડમાંથી નારંગી એઝોરંગક બનાવવાની તબક્કાવાર પ્રક્રિયાઓ લખો.
21. સમાન કાર્બન સંખ્યા ધરાવતા એમાઈન સંયોજનના ઉત્કલનબિંદુ હેલોજન સંયોજન કરતાં વધુ છે જ્યારે આલ્કોહોલ સંયોજન કરતાં ઓછા છે સમજાવો.

વિભાગ : C

- નીચે આપેલા પ્રશ્ન નં. 22 થી 27 માંથી કોઈપણ 4 પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ જવાબ આપો. [16]
 (દરેક પ્રશ્નના 4 ગુણ છે.)
- 22. 1.06 g mL^{-1} ઘનતા ધરાવતા 0.6 mL એસેટિક એસિડ (CH_3COOH)ને 1 L પાણીમાં ઓગાળવામાં આવ્યો છે. તેના ઠારબિંદુમાં અવનયન $0.0205 \text{ }^\circ\text{C}$ છે. તો તેના માટે વોન્ટહોફ અવયવ અને એસિડનો વિયોજન અચળાંક ગણો. [$k_f = 1.86 \text{ K kg mol}^{-1}$] [એસિડનું આણ્વીય દળ = 60 g mol^{-1}]
- 23. લોખંડના ક્ષારણનું રસાયણ સમજાવો અને તેને અટકાવવાના ઉપાયો લખો.
- 24. 298 k તાપમાને પ્રથમક્રમની પ્રક્રિયાને 10% પૂર્ણ થવા જરૂરી સમય 308 k તાપમાને તે જ પ્રક્રિયાને 25% પૂર્ણ થવા માટે લાગતા સમય જેટલો જ છે. જો A નું મૂલ્ય $4 \times 10^{10} \text{ S}^{-1}$ હોય તો 318 K તાપમાને k અને E_a ગણો.
- 25. $K[Cr(H_2O)_2(C_2O_2)_2] \cdot 3H_2O$ સંકીર્ણના સંદર્ભમાં નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.
 - (i) સંકીર્ણનું IUPAC નામ લખો.
 - (ii) ધાતુનો સવર્ગાંક અને ચુંબકીય ચાકમાત્રાનું મૂલ્ય જણાવો. (માત્ર સ્પિન આધારિત)
 - (iii) CFT મુજબ d - કક્ષકમાં ઈલેક્ટ્રોનનું ભરણ જણાવો.
 - (iv) તેના અવકાશીય સમઘટકોની સંખ્યા જણાવો.
- 26. એનિસોલની બ્રોમીનેશન, નાઈટ્રેશન, આલ્કાઈલેશન અને એસાઈલેશન પ્રક્રિયાઓ લખો.
- 27. નીચેના દરેક સંયોજનમાંથી બેન્ઝાલ્ડીહાઈડની બનાવટના માત્ર સમીકરણ લખો.
 - (i) બેન્ઝોઈલ ક્લોરાઈડ
 - (ii) બેન્ઝોનાઈટ્રાઈલ
 - (iii) ટોલ્યુઈન
 - (iv) બેન્ઝિન

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2023-24

ધોરણ-12 (વિજ્ઞાન પ્રવાહ) ભૌતિક વિજ્ઞાન (054)

વાર્ષિક પરીક્ષા

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

સમય : 3 કલાક

કુલ ગુણ : 100

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સના વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન(K)	સમજ(U)	ઉપયોજન(A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
PART-A ગુણ	06	15	16	13	-	50
PART-B ગુણ	06	15	16	08	05	50
કુલ ગુણ	12	30	32	21	05	100

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર : (PART-A)

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા	કુલ ગુણ
1.	બહુવિકલ્પ પ્રકારના પ્રશ્નો	50	50

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર : (PART-B)

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ ગુણ
		વિકલ્પ વગર	વિકલ્પ સાથે	
1.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-I)	08	12	16
2.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-II)	06	09	18
3.	લાંબા પ્રશ્નો (LA)	04	06	16
	કુલ	18	27	50

પ્રકરણ પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમ	વિષયવસ્તુ	પ્રકરણદીઠ ગુણભાર			યુનિટદીઠ ગુણભાર (વિકલ્પ વગર)
		PART-A	PART-B		
		ગુણ	જનરલ વિકલ્પ વિના	જનરલ વિકલ્પ સાથે	
1.	વિદ્યુતભારો અને વિદ્યુત ક્ષેત્રો	06	02	04	યુનિટ-1 (25) ગુણ
2.	સ્થિત વિદ્યુત સ્થિતિમાન અને કેપેસિટન્સ	05	03	07	
3.	પ્રવાહ વિદ્યુત	03	06	09	
4.	ગતિમાન વિદ્યુતભારો અને ચુંબકત્વ	04	03	03	યુનિટ-2 (25) ગુણ
5.	ચુંબકત્વ અને દ્રવ્ય	01	02	02	
6.	વિદ્યુત ચુંબકીય પ્રેરણ	04	03	05	
7.	પ્રત્યાવર્તી પ્રવાહ	02	06	09	યુનિટ-3 (25) ગુણ
8.	વિદ્યુત ચુંબકીય તરંગો	02	-	-	
9.	કિરણ પ્રકાશશાસ્ત્ર અને પ્રકાશીય ઉપકરણો	02	07	09	
10.	તરંગ પ્રકાશશાસ્ત્ર	02	05	05	યુનિટ-4 (25) ગુણ
11.	વિકિરણ અને દ્રવ્યની દ્વૈત પ્રકૃતિ	05	02	05	
12.	પરમાણુઓ	04	05	05	
13.	ન્યુક્લિયસ	05	04	06	યુનિટ-4 (25) ગુણ
14.	સેમીકન્ડક્ટર્સ ઈલેક્ટ્રોનિક્સ દ્રવ્યો, રચનાઓ અને સાદા પરિબળો	05	02	06	
	કુલ ગુણ	50	50	75	100

નોંધ : પ્રકરણદીઠ ગુણભાર નમૂનાના પ્રશ્નપત્ર મુજબ છે, જે બદલાઈ શકે છે, પરંતુ યુનિટદીઠ ગુણભાર બદલાવો જોઈએ નહીં.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ-2023-24

ધોરણ-12 (વિજ્ઞાન પ્રવાહ) ભૌતિક વિજ્ઞાન (054)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ : 100

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ તથા પ્રશ્નની વિગત	ગુણ
	PART - A	
1 થી 50	બહુવિકલ્પ પ્રકારના પ્રશ્નો (દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ)	[50]
	PART - B	
	SECTION - A	
1 થી 12	ટૂંક જવાબી પ્રકારના 2 ગુણના કુલ 12 પ્રશ્નો (તે પૈકી કોઈપણ 08 પ્રશ્નોના ઉત્તર લખવા)	[16]
	SECTION - B	
13 થી 21	ટૂંક જવાબી પ્રકારના 3 ગુણના કુલ 09 પ્રશ્નો (તે પૈકી કોઈપણ 06 પ્રશ્નોના ઉત્તર લખવા)	[18]
	SECTION - C	
22 થી 27	વિસ્તૃત જવાબ પ્રકારના 4 ગુણના કુલ 06 પ્રશ્નો. (તે પૈકી કોઈપણ 04 પ્રશ્નોના ઉત્તર લખવા)	[16]
	કુલ ગુણ	100

નોંધ :

- Part - Aનો સમય 1 કલાકનો રહેશે.
- Part - Bનો સમય 2 કલાકનો રહેશે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ : 2023-24

ધોરણ-12 (વિજ્ઞાન પ્રવાહ) ભૌતિક વિજ્ઞાન (054)

વાર્ષિક પરીક્ષા

નમૂનાનું પ્રશ્નપત્ર

સમય : 3 કલાક

કુલ ગુણ : 100

PART - A

સમય : 1 કલાક

કુલ ગુણ : 50

- સૂચનાઓ : (1) આ પ્રશ્નપત્રના ભાગ-Aમાં બહુવિકલ્પ પ્રકારના 50 પ્રશ્નો છે. બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
- (2) પ્રશ્નોની ક્રમ સંખ્યા 1 થી 50 છે અને દરેક પ્રશ્નનો ગુણ 1 છે.
- (3) કાળજીપૂર્વક દરેક પ્રશ્નનો અભ્યાસ કરી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરીને OMR શીટમાં જવાબ લખવો.
- (4) આપને અલગથી આપેલ OMR શીટમાં જે તે પ્રશ્ન નંબર સામે (A) O, (B) O, (C) O, (D) O આપેલા છે. તે પ્રશ્નનો જે જવાબ સાચો હોય તેના વિકલ્પ પરના વર્તુળને પેનથી પૂર્ણ ઘટ્ટ ● કરવાનું રહેશે.
- (5) રફ કાર્ય પ્રશ્નપત્રમાં જ આપેલી જગ્યા પર કરવાનું રહેશે.
- (6) પ્રશ્નપત્રમાં ઉપરની જમણી બાજુમાં આપેલા પ્રશ્નપત્ર સેટ નં. ને OMR શીટમાં આપેલી જગ્યામાં લખવાનું રહેશે.
- (7) વિદ્યાર્થીઓ જરૂર જણાય ત્યાં સાદા કેલક્યુલેટર અને લોગ ટેબલનો ઉપયોગ કરી શકશે.
- (8) આ પ્રશ્નપત્રમાં વપરાયેલ સંજ્ઞાઓને તેના પ્રચલિત અર્થ છે.

1. નીચેના પૈકી કયો ગુણધર્મ વિદ્યુતક્ષેત્ર રેખાઓ માટે સાચો નથી ?
- (A) વિદ્યુતક્ષેત્ર રેખાઓ એકબીજાને છેદતી નથી.
- (B) વિદ્યુતક્ષેત્ર રેખાઓ વચ્ચે તૂટ્યા વિના સતત વક્રી તરીકે લઈ શકાય છે.
- (C) વિદ્યુતક્ષેત્ર રેખાઓ બંધગાળો રચે છે.
- (D) વિદ્યુતક્ષેત્ર રેખાને કોઈ પણ બિંદુ પાસે દોરેલો સ્પર્શક તે બિંદુ પાસે \vec{E} ની દિશા દર્શાવે છે.
2. સમાન રીતે વિદ્યુતભારિત અનંત સમતલથી r અંતરે સમતલ વડે મળતું વિદ્યુતક્ષેત્ર _____
- (A) $\frac{1}{r^2}$ ના સમપ્રમાણમાં હોય (B) r ના સમપ્રમાણમાં હોય
- (C) r^2 ના સમપ્રમાણમાં હોય (D) r પર આધાર રાખતું નથી.
3. ગુણોત્તર $\frac{ke^2}{Gm_e m_p}$ નું પરિમાણ _____ છે.
- (A) $[M^1 L^{-1} T^0 A^{-2}]$ (B) $[M^0 L^1 T^0 A^1]$
- (C) $[M^0 L^{-1} T^{-1} A^{-2}]$ (D) $[M^0 L^0 T^0 A^0]$

4. વિદ્યુતક્ષેત્રની તીવ્રતાનું પારિમાણિક સૂત્ર _____ છે.
- (A) $[M^1L^2T^{-3}A^{-2}]$ (B) $[M^1L^1T^{-3}A^{-1}]$
 (C) $[M^1L^2T^{-3}A^{-1}]$ (D) $[M^0L^0T^0A^0]$
5. આપેલ વિદ્યુત-ડાયપોલની અક્ષ પર x અંતરે ($x \gg a$) વિદ્યુતક્ષેત્રની તીવ્રતા અને વિષુવરેખા પર y અંતરે ($y \gg a$) વિદ્યુતક્ષેત્રની તીવ્રતા સમાન હોય, તો _____.
- (A) $\sqrt[3]{2}:1$ (B) $1:2$ (C) $1:\sqrt{2}$ (D) $1:1$
6. એક અનંત લંબાઈનો રેખીય વિદ્યુતભાર 2 cm અંતરે $9 \times 10^4 \text{ N/C}$ વિદ્યુતક્ષેત્ર ઉત્પન્ન કરે છે. રેખીય વિદ્યુતભાર ઘનતા ગણો.
- (A) $0.2 \mu \text{ Cm}^{-1}$ (B) $0.05 \mu \text{ Cm}^{-1}$ (C) $0.1 \mu \text{ Cm}^{-1}$ (D) $10 \mu \text{ Cm}^{-1}$
7. કોઈ પણ વિદ્યુતભાર સંરચના (ગોઠવણી) માટે કોઈ બિંદુમાંથી પસાર થતું સમસ્થિતિમાન પૃષ્ઠ, તે બિંદુએ વિદ્યુતક્ષેત્રને _____ છે.
- (A) સમાંતર (B) લંબ
 (C) 45° નો ખૂણો બનાવતી દિશામાં (D) 60° નો ખૂણો બનાવતી દિશામાં
8. નીચેના પૈકી કયો અણુ વિદ્યુતક્ષેત્રની ગેરહાજરીમાં પણ કાયમી વિદ્યુત ડાયપોલ ચાકમાત્રા (dipole moment) ધરાવે છે ?
- (A) CH_4 (B) CO_2 (C) H_2O (D) O_2
9. સમાન વિદ્યુતક્ષેત્રમાં એક ધન વિદ્યુતભારિત કણને સ્થિર સ્થિતિમાંથી મુક્ત કરવામાં આવે છે. તો વિદ્યુતભારની વિદ્યુત સ્થિતિઊર્જા _____
- (A) અચળ રહેશે કારણ કે વિદ્યુતક્ષેત્ર સમાન છે.
 (B) વધશે કારણ કે વિદ્યુતભાર વિદ્યુતક્ષેત્રની દિશામાં ગતિ કરે છે.
 (C) ઘટશે કારણ કે વિદ્યુતભાર વિદ્યુતક્ષેત્રની દિશામાં ગતિ કરે છે.
 (D) ઘટશે કારણ કે વિદ્યુતભાર વિદ્યુતક્ષેત્રની વિરુદ્ધમાં ગતિ કરે છે.
10. 12 pF નું એક કેપેસિટર 50V બેટરી સાથે જોડેલું છે. કેપેસિટરમાં કેટલી સ્થિતિવિદ્યુતઊર્જા સંગ્રહ પામી હશે ?
- (A) $7.5 \times 10^{-9} \text{ J}$ (B) $30 \times 10^{-9} \text{ J}$ (C) $15 \times 10^{-9} \text{ J}$ (D) $15 \times 10^{-12} \text{ J}$
11. 2 pF , 3 pF અને 4 pF કેપેસિટન્સના ત્રણ કેપેસિટરોને સમાંતર જોડેલ છે. સંયોજનનું કુલ કેપેસિટન્સ કેટલું ?
- (A) $\frac{12}{13} \text{ pF}$ (B) 24 pF (C) 9 pF (D) $\frac{13}{12} \text{ pF}$
12. ઈલેક્ટ્રોનની નીચે આપેલી લાક્ષણિકતાઓ પૈકી કઈ લાક્ષણિકતા વાહકમાં પ્રવાહ નક્કી કરે છે ?
- (A) ફક્ત ડ્રિફ્ટવેગ (B) ફક્ત ઉષ્મીયવેગ (Thermal)
 (C) ડ્રિફ્ટવેગ અને ઉષ્મીયવેગ બંને (D) ડ્રિફ્ટવેગ અને ઉષ્મીયવેગ પૈકી એક પણ નહીં

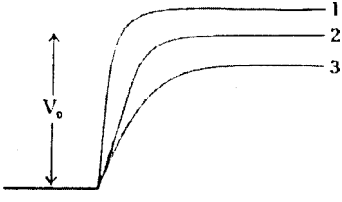
13. $1\text{cm} \times \frac{1}{2}$ ના લંબચોરસ આડછેદ અને 10cm લંબાઈ ધરાવતા ધાતુના સળિયાની સામસામેની બાજુઓ વચ્ચે એક બેટરી જોડેલી છે. સળિયાનો અવરોધ _____ હશે.
- (A) જ્યારે બેટરી $1\text{cm} \times \frac{1}{2}\text{cm}$ બાજુઓ વચ્ચે જોડેલ હોય ત્યારે મહત્તમ.
 (B) જ્યારે બેટરી $10\text{cm} \times 1\text{cm}$ બાજુઓ વચ્ચે જોડેલ હોય ત્યારે મહત્તમ.
 (C) જ્યારે બેટરી $10\text{cm} \times \frac{1}{2}\text{cm}$ બાજુઓ વચ્ચે જોડેલ હોય ત્યારે મહત્તમ.
 (D) ત્રણેય બાજુઓથી સ્વતંત્ર રીતે સમાન.
14. એક ઉપકરણનો પાવર 'P' અને વોલ્ટેજ 'V' છે. પાવર સ્ટેશનથી ઉપકરણને જોડતાં તારનો નિયત અવરોધ R_C છે. તારમાં વ્યય પામતી ઊર્જા $P_C =$ _____
- (A) $\frac{PR_C^2}{V}$ (B) $\frac{P^2R_C}{V^2}$ (C) $\frac{V^2R_C}{P}$ (D) $\frac{VR_C}{P^2}$
15. એક ઇલેક્ટ્રોનને પ્રવાહધારિત લાંબા સોલેનોઈડની અક્ષ પર અચળ વેગથી પ્રક્ષેપિત કરવામાં આવે છે. નીચેનામાંથી કયું વિધાન સત્ય છે ?
- (A) ઇલેક્ટ્રોન અક્ષની દિશામાં પ્રવેગિત થશે.
 (B) ઇલેક્ટ્રોનનો માર્ગ અક્ષને અનુલક્ષીને વર્તુળાકાર હશે.
 (C) ઇલેક્ટ્રોન અક્ષ સાથે 45° ના ખૂણે બળ અનુભવશે તેથી હેલિકલ (સ્પાઈરલ) માર્ગે ગતિ કરશે.
 (D) સોલેનોઈડની અક્ષ પર ઇલેક્ટ્રોન અચળ વેગથી ગતિ ચાલુ રાખશે.
16. શૂન્યાવકાશમાં એકબીજાથી એક મીટર અંતરે સમાંતર મૂકેલા બે ખૂબ લાંબા, સીધા અને અવગણ્ય આડછેદ ધરાવતાં સુવાહક તારોમાંથી 1mA વિદ્યુતપ્રવાહ પસાર કરતાં તેમની વચ્ચે લાગતું બળ _____ N જેટલું હોય.
- (A) 2×10^{-10} (B) 2×10^{-7} (C) 2×10^{-13} (D) 2×10^7
17. $4 \times 10^{-4}\text{T}$ જેટલા ચુંબકીય ક્ષેત્રને લંબરૂપે $3 \times 10^7\text{m/s}$ ની ઝડપથી ગતિ કરતા ઇલેક્ટ્રોન (દ્રવ્યમાન $9 \times 10^{-31}\text{kg}$ અને વિદ્યુતભાર $1.6 \times 10^{-19}\text{C}$)ના માર્ગની પરિભ્રમણની આવૃત્તિ કેટલી હશે ?
- (A) 17 MHz (B) 11.32 MHz (C) 1.7 MHz (D) 1.132 MHz
18. ગેલ્વેનોમીટરને એમીટરમાં બદલવા માટે _____
- (A) મોટો અવરોધ તેની સાથે શ્રેણીમાં જોડવો પડે.
 (B) મોટો અવરોધ તેને સમાંતર જોડવો પડે.
 (C) લઘુ અવરોધ તેને શ્રેણીમાં જોડવો પડે.
 (D) લઘુ અવરોધ તેને સમાંતરમાં જોડવો પડે.

19. એક સૉલેનોઈડમાં ગર્ભમાંના (કોર) દ્રવ્યની સાપેક્ષ પરમિએબિલિટી 400 છે. સૉલેનોઈડના આંટા ગર્ભથી અવાહક વડે જુદા પાડેલ છે. આંટામાંથી 2A વિદ્યુતપ્રવાહ પસાર થાય છે. જો તેમાં એક મીટર દીઠ 1000 આંટા હોય, તો સૉલેનોઈડની અંદર ચુંબકીય ક્ષેત્રની તીવ્રતા (B) T.
- (A) 1.5 (B) 1.0 (C) 1.8 (D) 2.0
20. A આડછેદનું ક્ષેત્રફળ, l લંબાઈ અને ચોક્કસ આંટાની સંખ્યા N ધરાવતા સૉલેનોઈડનું આત્મપ્રેરકત્વ L વધે છે. જ્યારે....
- (A) l અને A માં વધારો થાય. (B) l ઘટે અને A વધે.
(C) l વધે અને A ઘટે (D) l અને A બંને ઘટે.
21. એક પરિપથમાં 0.1 sમાં વિદ્યુતપ્રવાહમાં 5A થી 0A જેટલો ઘટાડો થાય છે. જો પ્રેરિત emf 200V હોય, તો પરિપથનો આત્મપ્રેરકબળ H
- (A) 4 (B) 2 (C) 3 (D) 1
22. કમલા એક સ્થિર સાયકલને પેડલ મારે છે. આ સાયકલના પેડલ્સ 100 આંટાઓ અને 0.10m^2 ક્ષેત્રફળ ધરાવતા ગૂંચળા સાથે જોડાયેલા છે. આ ગૂંચળુ અડધા આંટા પ્રતિ સેકન્ડથી ભ્રમણ કરે છે અને તે ગૂંચળાના પરિભ્રમણની ધરીને લંબરૂપ 0.01T ના ચુંબકીયક્ષેત્રમાં મૂકવામાં આવેલ છે. આ ગૂંચળામાં પેદા થતો મહત્તમ વોલ્ટેજ શું હશે ?
- (A) 0.0134 V (B) 0.0314 V (C) 0.314 V (D) 3.14 V
23. બે સમકેન્દ્રિત ગોળાકાર ગૂંચળા, એક નાની ત્રિજ્યા r_1 નું અને બીજું મોટી ત્રિજ્યા r_2 નું કે જ્યાં, $r_1 < r_2$ ને કેન્દ્રો થાય તેમ સમઅક્ષીય મૂકવામાં ઓલ છે. આ ગોઠવણનું અન્યોન્ય પ્રેરકત્વ મેળવો.
- (A) $\frac{\pi r_1^2}{2r_2}$ (B) $\frac{\mu_0 \pi r_1^2}{2r_2}$ (C) $\frac{\mu_0 \pi r_1^2}{r_2^2}$ (D) $\frac{\mu_0 \pi r_2^2}{2r_1}$
24. 25.48 mH નો એક શુદ્ધ ઈન્ડક્ટર તથા 8Ω નો એક શુદ્ધ અવરોધક 50 Hz આવૃત્તિવાળા એક A.C. સ્ત્રોત સાથે શ્રેણીમાં છે. તો પરિપથમાં વહેતો વિદ્યુતપ્રવાહ (I) અને વોલ્ટેજ (V) વચ્ચેનો કળા તફાવત કેટલો હશે ?
- (A) 45° (B) 30° (C) 60° (D) 90°
25. 12 વોટના બલ્બ સાથે જોડેલાં સ્ટેપડાઉન ટ્રાન્સફોર્મરનો આઉટપુટ વોલ્ટેજ 24V મળે છે, તો મહત્તમ પ્રવાહ (I_m) નું મૂલ્ય હશે ?
- (A) 1.41 A (B) 0.71 A (C) 2A (D) 2.83A
26. પારક્ત, માઈકોવેવ, પારજાંબલી અને ગેમા કિરણોને તરંગલંબાઈના ઘટતાં ક્રમમાં જણાવો.
- (A) માઈકોવેવ, પારરક્ત, પારજાંબલી, ગેમા કિરણો
(B) ગેમા કિરણો, પારજાંબલી, પારક્ત, માઈકોવેવ
(C) માઈકોવેવ, ગેમા કિરણો, પારરક્ત, પારજાંબલી
(D) પારરક્ત, માઈકોવેવ, પારજાંબલી, ગેમા કિરણો
27. LASIK સર્જરીમાં _____ નો ઉપયોગ થાય છે.
- (A) રેડિયો તરંગો (B) માઈકો તરંગો (C) પારરક્ત કિરણો (D) પારજાંબલી કિરણો

28. શ્વેત પ્રકાશનું એક નાનું સ્પંદ હવામાંથી કાચના સ્લેબ પર લંબરૂપે આપાત થાય છે. કાચમાં ગતિ કર્યા બાદ સૌપ્રથમ કયું નિર્ગમન પામશે ?
- (A) વાદળી (B) લીલો (C) જાંબલી (D) લાલ
29. ઓપ્ટિકલ ફાઈબરમાં ગર્ભના દ્રવ્યનો વક્રીભવનાંક આવરણના દ્રવ્યના વક્રીભવનાંક _____ હોય છે.
- (A) કરતાં નાનો (B) જેટલો (C) કરતાં મોટો (D) થી અડધો
30. પ્રકાશનું કિરણ લંબગત છે તેવું _____ પ્રકાશકીય ઘટનાથી જાણી શકાય છે.
- (A) વ્યતિકરણ (B) પરાવર્તન (C) વિવર્તન (D) ધ્રુવીભવન
31. વ્યતિકરણના યંગના બે સ્લિટના પ્રયોગની ગોઠવણીને હવામાંથી પાણીમાં લઈ જતાં તેની શલાકાની પહોળાઈ _____ .
- (A) અનંત બને છે. (B) ઘટે છે. (C) વધે છે. (D) બદલાતી નથી.
32. સ્ટોપિંગ પોટેન્શિયલ વિરુદ્ધ આપાત વિકિરણની આવૃત્તિના આલેખનો ઢાળ = _____
- (A) h (B) $\frac{h}{e}$
(C) e (D) $\frac{e}{h}$
33. ધાતુ પર _____ Vm^{-1} ના ક્રમનું વિદ્યુતક્ષેત્ર લગાડતાં, ઇલેક્ટ્રોનને ધાતુની સપાટીમાંથી બહાર કાઢી શકાય.
- (A) 10^6 (B) 10^8 (C) 10^5 (D) 10^2
34. લિથિયમ ધાતુની થ્રેશોલ્ડ તરંગલંબાઈ 6250 \AA છે, તો ફોટો-ઇલેક્ટ્રોનનું ઉત્સર્જન કરવા આપાત વિકિરણની તરંગલંબાઈ _____ હોવી જરૂરી છે.
- (A) 6250 \AA કરતાં વધુ (B) 6250 \AA જેટલી અથવા વધુ
(C) 6250 \AA જેટલી (D) 6250 \AA જેટલી અથવા ઓછી
35. નીચેનામાંથી કોની ડી-બ્રોગ્લી તરંગલંબાઈ સૌથી વધુ હશે, જો તેઓ સમાન વેગથી ગતિ કરતાં હોય ?
- (A) ન્યુટ્રોન (B) પ્રોટોન (C) β - કણ (D) α - કણ
36. એક પ્રયોગમાં ફોટોઇલેક્ટ્રિક કટ-ઓફ વોલ્ટેજ 1.5 V છે. ઉત્સર્જયેલા ફોટો ઇલેક્ટ્રોનની મહત્તમ ગતિઊર્જા કેટલી હશે ?
- (A) $1.5 \times 1.6 \times 10^{-19} \text{ eV}$ (B) 1.5 J
(C) $2.4 \times 10^{-19} \text{ J}$ (D) 2.4 eV
37. હાઈડ્રોજન પરમાણુની ધરા અવસ્થાની ઊર્જા -13.6 eV છે. આ અવસ્થામાં ઇલેક્ટ્રોનની ગતિઊર્જા અને સ્થિતિઊર્જા કેટલી હશે ?
- (A) $13.6 \text{ eV}, -27.2 \text{ eV}$ (B) $13.6 \text{ eV}, 27.2 \text{ eV}$
(C) $-13.6 \text{ eV}, -27.2 \text{ eV}$ (D) $27.2 \text{ eV}, -13.6 \text{ eV}$

38. સન્મુખ સંઘાતના કિસ્સામાં સંઘાત પ્રાયલ લઘુત્તમ હોય, ત્યારે $\theta = \underline{\hspace{2cm}}$ rad
(જ્યાં $\theta = \alpha -$ કણ માટે પ્રકીર્ણન કોણ)
- (A) 0 (B) $\frac{\pi}{4}$ (C) $\frac{\pi}{2}$ (D) π
39. પ્રથમ ત્રણ બોહ્ર કક્ષાઓનો ગુણોત્તર $\underline{\hspace{2cm}}$
- (A) $1 : \frac{1}{2} : \frac{1}{3}$
(B) 1 : 2 : 3
(C) 1 : 4 : 9
(D) 1 : 8 : 27
40. હાઈડ્રોજન પરમાણુની દ્વિતીય કક્ષામાં રહેલ ઇલેક્ટ્રોનની રેખીય વેગમાનની ચાકમાત્રા $\underline{\hspace{2cm}}$ છે.
- (A) $\frac{2h}{\pi}$ (B) $\frac{h}{\pi}$
(C) $n\pi$ (D) $2\pi h$
41. ભારે સ્થાયી ન્યુક્લિયસો પ્રોટોન કરતાં વધુ ન્યુટ્રોન ધરાવે છે. આનું કારણ એ હકીકત છે કે,
(A) પ્રોટોન કરતાં ન્યુટ્રોન ભારે હોય છે.
(B) પ્રોટોન વચ્ચે સ્થિત વિદ્યુત બળ અપાકર્ષી હોય છે.
(C) ન્યુટ્રોન્સ બીટા β ક્ષય દ્વારા પ્રોટોનમાં ક્ષય પામે છે.
(D) ન્યુટ્રોન વચ્ચેનાં ન્યુક્લિયર બળો પ્રોટોન વચ્ચેનાં બળો કરતાં નબળાં હોય છે.
42. $^{198}_{80}\text{Hg}$ અને $^{197}_{79}\text{Au}$ એકબીજાના $\underline{\hspace{2cm}}$ છે.
(A) આઈસોમર (સમઘટકો) (B) આઈસોબાર (સમદળીયા)
(C) સમસ્થાનિકો (D) આઈસોટોન
43. નીચે આપેલ ન્યુક્લિયર વિખંડન પ્રક્રિયા પૂર્ણ કરો.
 $^1_0n + ^{235}_{92}\text{U} \rightarrow ^{236}_{92}\text{U} \rightarrow ^{144}_{36}\text{Ba} + \dots + 3^1_0n$
- (A) $^{94}_{38}\text{Sr}$ (B) $^{89}_{36}\text{Kr}$ (C) $^{99}_{41}\text{Nb}$ (D) $^{133}_{51}\text{Sb}$
44. 1 ગ્રામ દ્રવ્યની સમતુલ્ય ઊર્જા $\underline{\hspace{2cm}}$ છે.
(A) 4×10^{12} J (B) 9×10^{13} J (C) 6×10^{11} J (D) 7×10^{12} J
45. પ્રોટોન (હાઈડ્રોજનના ન્યુક્લિયસ)ની ત્રિજ્યા $\underline{\hspace{2cm}}$ m છે.
(A) 1.1×10^{-15} (B) 10^{-15} (C) 1.1×10^{-14} (D) 10^{-14}
46. તાપમાનના વધારા સાથે અર્ધવાહકની વાહકતા વધે છે. કારણ કે,
(A) મુક્ત પ્રવાહ વાહકોની સંખ્યા ઘનતા વધે છે.
(B) રિલેક્સેશન સમય વધે છે.
(C) વાહકોની સંખ્યા ઘનતા અને રિલેક્સેશન સમય બંને વધે છે.
(D) પ્રવાહ વાહકોની સંખ્યા ઘનતા વધે છે. રિલેક્સેશન સમય ઘટે છે, પરંતુ રિલેક્સેશન સમયમાં થતાં ઘટાડાની અસર સંખ્યા ઘનતામાં થતાં વધારાની સાપેક્ષમાં ઘણી જ ઓછી હોય છે.

47. આકૃતિમાં જ્યારે $p-n$ જંકશનના બે છેડા વચ્ચે બેટરી જોડેલ ન હોય, ત્યારે જંકશન પરનું પોટેન્શિયલ બેરિયર V_0 છે.

- (A) 1 અને 3 બંને જંકશનના ફોરવર્ડ બાયસને અનુરૂપ છે.
- (B) 3 જંકશનના ફોરવર્ડ બાયસને અનુરૂપ જ્યારે 1 જંકશનના રિવર્સ બાયસને અનુરૂપ છે.
- (C) 1 જંકશનના ફોરવર્ડ બાયસને અનુરૂપ જ્યારે 3 જંકશનના રિવર્સ બાયસને અનુરૂપ છે.
- (D) 3 અને 1 બંને જંકશનના રિવર્સ બાયસને અનુરૂપ છે.
48. કાર્બન, સિલિકોન અને જર્મેનિયમ દરેકને ચાર વેલેન્સ ઇલેક્ટ્રોન હોય છે. તેમને અનુક્રમે $(E_g)_C$, $(S_g)_{Ge}$ અને $(E_g)_{Ge}$ જેટલાં ઊર્જા એન્ડ ગેપ વડે છૂટા પાડતા વેલેન્સ અને કન્ડક્શન બેન્ડ વડે દર્શાવવામાં આવે છે. નીચેનામાંથી કયું વિધાન સત્ય છે ?
- (A) $(E_g)_{si} < (E_g)_{Ge} < (E_g)_C$
- (B) $(E_g)_C > (E_g)_{si} > (E_g)_{Ge}$
- (C) $(E_g)_C < (E_g)_{Ge} > (E_g)_{si}$
- (D) $(E_g)_C = (E_g)_{si} = (E_g)_{Ge}$
49. બાયસિંગ કર્યા (બેટરી જોડ્યા) વગરના $p-n$ જંકશનમાં, હોલ p - વિસ્તારમાંથી n - વિસ્તારમાં વિસરણ (Diffuse) પામે છે. કારણ કે, _____
- (A) n - વિસ્તારના મુક્ત ઇલેક્ટ્રોન તેમને આકર્ષે છે.
- (B) તેઓ સ્થિતિમાન તફાવતના કારણે જંકશનમાં થઈને ગતિ કરે છે.
- (C) p - વિસ્તારમાં હોલની સંખ્યા-ઘનતા n - વિસ્તાર કરતાં વધુ હોય છે.
- (D) ઉપરના બધા.
50. $p-n$ જંકશનમાં જો અશુદ્ધિનું પ્રમાણ ઓછું હોય તો _____
- (A) એપિટેક્શન વિસ્તારની પહોળાઈ વધારે હોય છે.
- (B) ડિપ્લેશન વિસ્તારની પહોળાઈ ઓછી હોય છે.
- (C) જંકશન પાસેનું વિદ્યુતક્ષેત્ર પ્રબળ હોય છે.
- (D) જંકશન પાસેનું વિદ્યુતક્ષેત્ર સમાન જ રહે છે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
ધોરણ-12 (વિજ્ઞાન પ્રવાહ) ભૌતિક વિજ્ઞાન (054)
વાર્ષિક પરીક્ષા

PART - B

સમય : 2 કલાક

કુલ ગુણ : 50

- સૂચનાઓ :
- (1) સ્પષ્ટ વંચાય તેવું હસ્તલેખન જાળવવું.
 - (2) આ પ્રશ્નપત્રના PART-Bમાં ત્રણ વિભાગો છે અને A, B અને C છે.
 - (3) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે. દરેક વિભાગમાં જનરલ વિકલ્પો આપેલા છે.
 - (4) વિભાગની જમણી બાજુના અંક તે વિભાગના ગુણ દર્શાવે છે.
 - (5) નવો વિભાગ નવા પાના પર લખવો.
 - (6) પ્રશ્નોના વિભાગીય ક્રમ જાળવવા.
 - (7) વિદ્યાર્થીઓ જરૂર જણાય ત્યાં સાદા કેલ્ક્યુલેટર અને લોગટેબલનો ઉપયોગ કરી શકશે.

વિભાગ : A

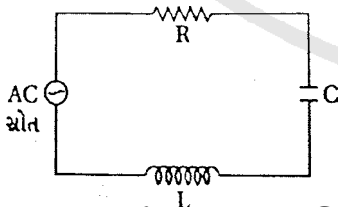
- નીચે આપેલા પ્રશ્ન નં. 1 થી 12 માંથી માગ્યા મુજબ ગમે તે 8 પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો.
(દરેક પ્રશ્નના 2 ગુણ)
1. સમાન બાહ્ય વિદ્યુતક્ષેત્રમાં મૂકેલા વિદ્યુત ડાયપોલ પર લાગતા ટોર્કનું સૂત્ર મેળવો.
 2. 2.4 mનો વ્યાસ ધરાવતા એક સમાન વિદ્યુતભારિત ગોળા પર વિદ્યુતભારની પૃષ્ઠ ઘનતા $80.0 \mu\text{C}/\text{m}^2$ છે.
(a) ગોળા પરનો વિદ્યુતભાર શોધો.
(b) ગોળાની સપાટીમાંથી બહાર જતું કુલ વિદ્યુત ફ્લક્સ કેટલું હશે ?
[$\epsilon_0 = 8.85 \times 10^{-12} \text{ C}^2 \text{ N}^{-1} \text{ m}^{-2}$]
 3. વ્હીસ્ટન બ્રિજ એટલે શું ? તેનો સિદ્ધાંત સમજાવો.
 4. એક નાના ગજિયા ચુંબકને તેની અક્ષ 0.25T ના નિયમિત બાહ્ય ચુંબકીય ક્ષેત્ર સાથે 30° કોણ બનાવે તે રીતે મૂકતાં તે $4.5 \times 10^{-2} \text{ J}$ જેટલું ટોર્ક અનુભવે છે. ચુંબકની મેગ્નેટિકમોમેન્ટનું મૂલ્ય કેટલું હશે ?
 5. ચુંબકીય ક્ષેત્રમાં ક્ષેત્રને લંબરૂપે U આકારના વાહકની બે ભુજાઓ પર ગતિ કરતા સળિયામાં ઉદ્ભવતા ગતિકીય emf માટેનું સૂત્ર મેળવો.
 6. 27 mH ઈન્ડક્ટર સાથે $30 \mu\text{F}$ નું સંપૂર્ણ વિદ્યુતભારિત કેપેસિટર જોડેલ છે, તો પરિપથમાં થતાં મુક્ત વિદ્યુતભારના દોલનોની કોણીય આવૃત્તિ કેટલી હશે ?
 7. સમબાજુ ત્રિકોણ માટે $\delta = i + e - A$ સૂત્ર તારવો.

[16]

8. યંગના બે-સ્લિટના પ્રયોગમાં, બે સ્લિટો વચ્ચેનું અંતર 0.28 mm અને પડો 1.4 m દૂર મૂકેલો છે. મધ્યસ્થ પ્રકાશિત શલાકા અને સૌથી પ્રકાશિત શલાકા વચ્ચેનું અંતર 1.2 cm જેટલું માપવામાં આવે છે. પ્રયોગમાં પ્રકાશની તરંગલંબાઈ શોધો.
9. લેસર વડે 6.0×10^{14} Hz આવૃત્તિનો એકરંગી પ્રકાશ ઉત્પન્ન થાય છે. ઉત્સર્જિત પાવર 2.0×10^{-3} W છે. (a) પ્રકાશની કિરણાવલિ (beam) માં રહેલા ફોટોની ઊર્જા કેટલી હશે ? (b) ઊર્જા સ્ત્રોત દ્વારા સરેરાશ રીતે એક સેકન્ડ દીઠ કેટલા ફોટોન ઉત્સર્જિત હશે ?
10. બોહરના પરમાણુ મોડલની મર્યાદાઓ જણાવો.
11. સૂર્ય અને તારાઓમાં ઊર્જાના સ્ત્રોત તરીકે તાપ ન્યુક્લિયર પ્રલયનની પ્રક્રિયા સમજાવો.
12. p- પ્રકારના અને n- પ્રકારના અર્ધવાહકો વચ્ચેના તફાવતના ચાર મુદ્દાઓ લખો.

વિભાગ : B

- નીચે આપેલા પ્રશ્ન નં. 13 થી 21માંથી માગ્યા પ્રમાણે ગમે તે 6 પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો.
(દરેક પ્રશ્નના 3 ગુણ)
13. 12 cm ત્રિજ્યાના એક ગોળાકાર સુવાહકની સપાટી પર 1.6×10^{-7} C વિદ્યુતભાર નિયમિત રીતે વિતરીત થયેલો છે.
 - (a) ગોળાની અંદર
 - (b) ગોળાની તરત બહાર
 - (c) ગોળાના કેન્દ્રથી 18cm અંતરે ઓલા બિંદુએ – વિદ્યુતક્ષેત્ર કેટલું છે ?
 14. બે અસમાન મૂલ્યના કોષોના સમાંતર જોડાણ માટે સમતુલ્ય emf નું સૂત્ર તારવો.
 15. બાયો-સાવર્ટના નિયમની મદદથી વિદ્યુતપ્રવાહધારિત વર્તુળાકાર પ્રવાહમાળા (રિંગ)ની અક્ષ પર ચુંબકીય ક્ષેત્રનું સમીકરણ મેળવો.
 16. (a) ચુંબકીય ક્ષેત્ર B, ક્ષેત્રફળ A અને સોલેનોઈડની લંબાઈ l ના પદોમાં સોલેનોઈડમાં સંગ્રહિત ચુંબકીય ઊર્જા માટેનું સૂત્ર મેળવો.
(b) આ ચુંબકીય ઊર્જાને કેપેસિટરમાં સંગ્રહિત સ્થિત વિદ્યુત (ઇલેક્ટ્રોસ્ટેટિક) ઊર્જાની સાથે કેવી રીતે સરખાવી શકાય છે ?
 17. આકૃતિમાં દર્શાવ્યા પ્રમાણે ચલિત (બદલી શકાય તેવી) આવૃત્તિવાળો 230 V ac સ્ત્રોત L-C-R પરિપથ સાથે જોડેલ છે. $L = 5.0$ H, $C = 80 \mu\text{F}$, $R = 40\Omega$ છે.

- (a) પરિપથને અનુનાદની સ્થિતિમાં લાવવા માટે સ્ત્રોતની આવૃત્તિ ક્કી કરો.
- (b) અનુવાદ આવૃત્તિએ પરિપથનો ઇમ્પિડન્સ અને પ્રવાહનો કંપવિસ્તાર શોધો.
- (c) પરિપથનાં ત્રણેય ઘટકોનાં બે છેડા વચ્ચેનો rms વોલ્ટેજ (સ્થિતિમાન તફાવત) શોધો.

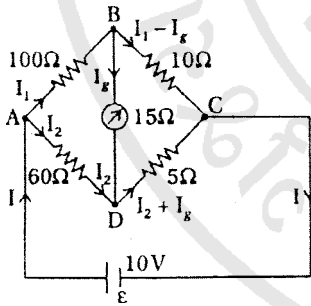
18. (i) કાચના લેન્સ માટે $f = 0.5 \text{ m}$ હોય તો લેન્સનો પાવર કેટલો હશે ? (ii) દ્વ-બહિર્ગોળ લેન્સની બંને બાજુઓની વક્રતાત્રિજ્યા અનુક્રમે 10 cm અને 15 cm છે. તેની કેન્દ્રલંબાઈ 12 cm હોય તો લેન્સના દ્રવ્ય (કાચનો) વક્રીભવનાંક કેટલો હશે ? (ii) એક બહિર્ગોળ લેન્સની હવામાં કેન્દ્રલંબાઈ 20 cm છે. તો પાણીમાં તેની કેન્દ્રલંબાઈ કેટલી હશે ? (હવા-પાણીનો વક્રીભવનાંક 1.33 છે. હવા-કાચ માટે વક્રીભવનાંક 1.5 છે.)
19. હાઈગેન્સના સિદ્ધાંતની મદદથી પાતળા માધ્યમમાંથી ઘટ્ટ માધ્યમ પર આપાત થતાં સમતલ તરંગનું વક્રીભવન સમજાવો.
20. ફોટોઈલેક્ટ્રિક અસરના પ્રયોગમાં વિદ્યુતસ્થિતિમાનની ફોટોઈલેક્ટ્રિક પ્રવાહ પર અસર સમજાવો.
21. ગેઈગર-માર્સનના પ્રયોગમાં 7.7 MeV α - કણ ક્ષણિક સ્થિર બનીને તેની દિશા ઊલટાવે તે અગાઉ ન્યુક્લિયસથી તેનું નજીકતમ અંતર (Distance of Closest Approach) કેટલું હશે ?

વિભાગ : C

- નીચે આપેલા પ્રશ્ન નં. 22 થી 27 માંથી માગ્યા મુજબ ગમે તે ચાર પ્રશ્નોના માગ્યા પ્રમાણે ઉત્તર આપો. (દરેકના 4 ગુણ)
22. સમાંતર પ્લેટ કેપેસિટર માટે કેપેસિટન્સનું સૂત્ર મેળવો. વ્યવહારમાં 1 F એકમ બહુ મોટો એકમ છે શાથી ?
23. વ્હીસ્ટન બ્રિજની ચાર ભુજાઓ (આકૃતિ)ને નીચે મુજબના અવરોધો છે.

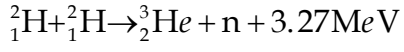
$$AB = 100 \Omega, BC = 10 \Omega, CD = 5 \Omega \text{ અને } DA = 60 \Omega$$

15Ω અવરોધ ધરાવતું ગેલ્વેનોમીટર B અને D વચ્ચે જોડેલ છે. જ્યારે AC ને સમાંતર સ્થિતિમાનનો તફાવત 10V જેટલો જાળવી રાખવામાં આવે ત્યારે ગેલ્વેનોમીટરમાંથી વહેતો પ્રવાહ ગણો.

24. L-C-R શ્રેણી એ. સી. પરિપથ માટે સરેરાશ પાવરનું સૂત્ર મેળવો અને તેના જુદા-જુદા કિસ્સાઓની ચર્ચા કરો.
25. સામાન્ય નજીકબિંદુ (25 cm) ધરાવતો એક વ્યક્તિ 8.0 mm કેન્દ્રલંબાઈવાળા ઓબ્જેક્ટિવ અને 2.5 cm કેન્દ્રલંબાઈના આઈપીસ ધરાવતા સંયુક્ત માઈક્રોસ્કોપ વડે ઓબ્જેક્ટિવથી 9.0 mm દૂર રાખેલી વસ્તુનું સ્પષ્ટ પ્રતિબિંબ મેળવે છે. બંને લેન્સ વચ્ચેનું અંતર શોધો. માઈક્રોસ્કોપની મોટવણી શક્તિ પણ શોધો.

26. ડ્યુટેરિયમના 2.0kg ના વિખંડનથી 100W નો વિદ્યુત લેમ્પ કેટલો સમય સુધી પ્રકાશતો રાખી શકાય ? વિખંડન પ્રક્રિયા નીચે મુજબ થાય છે એમ ગણો.

27. અર્ધતરંગ રેક્ટિફાયર જરૂરી પરિપથ દોરી સમજાવો તથા ઈનપુટ અને આઉટપુટ વોલ્ટેજ વિરુદ્ધ સમયના આલેખ દર્શાવો.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ - 2023-24

ધોરણ-12 જીવવિજ્ઞાન (056) (વિજ્ઞાન પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ : 100

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સના વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન(K)	સમજ(U)	ઉપયોજન(A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
PART-A ગુણ	05	15	15	08	07	50
PART-B ગુણ	05	15	15	09	06	50
કુલ ગુણ	10	30	30	17	13	100

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર : (PART-A)

ક્રમાંક	પ્રશ્નોના પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા	કુલ ગુણ
1.	બહુવિકલ્પ પ્રકારના પ્રશ્નો (MCQs)	50	50

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર : (PART-B)

ક્રમાંક	પ્રશ્નોના પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ ગુણ
		વિકલ્પ વગર	વિકલ્પ સાથે	
1.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-I)	08	12	16
2.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA-II)	06	09	18
3.	વિસ્તૃત જવાબી પ્રશ્નો (LA)	04	06	16
	કુલ	18	27	50

પ્રકરણદીઠ-યુનિટદીઠ ગુણભાર :

ક્રમ	પાઠ/પ્રકરણનું નામ	વિભાગ-A ગુણ	પ્રકરણદીઠ ગુણભાર		યુનિટદીઠ ગુણભાર (વિકલ્પ વગર)
			જનરલ વિકલ્પ વિના	જનરલ વિકલ્પ સાથે	
1.	સપુષ્પી વનસ્પતિઓમાં લિંગીપ્રજનન (09)	05	04	04	યુનિટ-1 (25)
2.	માનવ-પ્રજનન (09)	02	07	11	
3.	પ્રાજનનિક સ્વાસ્થ્ય (07)	05	02	04	
4.	આનુવંશિકતા અને ભિન્નતાનાં સિદ્ધાંતો (09)	03	06	10	
5.	આનુવંશિકતાનો આણ્વિય આધાર (09)	04	05	05	
6.	ઉદ્ભવિકાસ (08)	05	03	05	
7.	માનવ સ્વાસ્થ્ય અને રોગો (08)	02	06	09	યુનિટ-3
8.	માનવ-કલ્યાણમાં સૂક્ષ્મ જીવો (07)	04	03	05	(15)
9.	બાયોટેકનોલોજી : સિદ્ધાંતો અને પ્રક્રિયાઓ (08)	04	04	04	યુનિટ-4
10.	બાયોટેકનોલોજી અને તેના પ્રયોજનો (08)	05	03	06	(16)
11.	સજીવો અને વસ્તી (06)	04	02	04	યુનિટ-5
12.	નિવસનતંત્ર (06)	04	02	05	(18)
13.	જૈવ-વિવિધતા અને સંરક્ષણ (06)	03	03	03	
	કુલ ગુણ	50	50	75	100

નોંધ : પ્રકરણદીઠ ગુણભાર નમૂનાના પ્રશ્નપત્ર મુજબનો છે જે બદલાઈ શકે છે, પરંતુ યુનિટદીઠ ગુણભાર બદલાવો જોઈએ નહીં.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
શૈક્ષણિક વર્ષ-2023-24
ધોરણ-12 જીવવિજ્ઞાન (056) (વિજ્ઞાન પ્રવાહ)
વાર્ષિક પરીક્ષા

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ તથા પ્રશ્નની વિગત	ગુણ
	PART - A	
1 થી 50	બહુવિકલ્પ પ્રકારના પ્રશ્નો (દરેકનો 1ગુણ)	[50]
	PART - B	
	SECTION - A	
1 થી 12	ટૂંક જવાબી પ્રકારના 2 ગુણના કુલ 12 પ્રશ્નો છે. તે પૈકી કોઈ પણ 8 પ્રશ્નોના ઉત્તર લખવા.	[16]
	SECTION - B	
13 થી 21	ટૂંક જવાબી પ્રકારના 3 ગુણના કુલ 9 પ્રશ્નો છે. તે પૈકી કોઈ પણ 6 પ્રશ્નોના ઉત્તર લખવા.	[18]
	SECTION - C	
22 થી 27	વિસ્તૃત જવાબ પ્રકારના 4 ગુણના કુલ 6 પ્રશ્નો છે. તે પૈકી કોઈ પણ 4 પ્રશ્નોના ઉત્તર લખવા.	[16]
	કુલ ગુણ	100

નોંધ :

- Part - A નો સમય 1 કલાકનો રહેશે.
- Part - B નો સમય 2 કલાકનો રહેશે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
ધોરણ-12 (વિજ્ઞાન પ્રવાહ) જીવવિજ્ઞાન (056)
વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

નમૂનાનું પ્રશ્નપત્ર

કુલ ગુણ : 100

PART - A

સમય : 60 મિનિટ

કુલ ગુણ : 50

- સૂચનાઓ : (1) આ પ્રશ્નપત્રના ભાગ - A માં બહુવિકલ્પ પ્રકારના 50 પ્રશ્નો છે. બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(2) પ્રશ્નની ક્રમ સંખ્યા 1 થી 50 છે અને દરેક પ્રશ્નનો ગુણ 1 છે.
(3) કાળજીપૂર્વક દરેક પ્રશ્નનો અભ્યાસ કરી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરવો.
(4) આપને અલગથી આપેલ OMR પત્રકમાં જે તે પ્રશ્ન નંબર સામે (A) ○ (B) ○ (C) ○ (D) ○ આપેલા છે. તે પ્રશ્નનો જવાબ સાચો હોય તેના વિકલ્પ પરના વર્તુળને પેનથી પૂર્ણ ઘટ્ટ ● કરવાનું રહેશે.
(5) રફ કાર્ય હેતુ આ ટેસ્ટ બુકલેટમાં આપેલી જગ્યા પર કરવાનું રહેશે.
(6) પ્રશ્નપત્રકમાં ઉપરની જમણી બાજુમાં આપેલા પ્રશ્નપત્ર સેટ નં. ને OMR પત્રકમાં આપેલી જગ્યામાં લખવાનું રહેશે.

1. નીચે પૈકીની કઈ જલીય વનસ્પતિમાં કીટકો કે પવન દ્વારા પરાગનયન થાય છે ?
(A) વેલેસ્નેરિયા (B) દરિયાઈ ઘાસ
(C) જળકુંભિ (D) આપેલ તમામ
2. નીચે પૈકીની કઈ જનીનિક ક્રિયાવિધિ સ્વપરાગને અવરોધે છે ?
(A) દ્વિસદની વનસ્પતિ (B) અંતઃસંવર્ધન
(C) સ્વ-અસંગતતા (D) એક્સદની વનસ્પતિ
3. શુક્રકોષને સીધેસીધો અંડકોષમાં દાખલ કરવાની ART પદ્ધતિ કઈ છે ?
(i) GIFT (ii) AI
(iii) IUI (iv) ICSI
4. વિધાન-A-પરાગરજ ઊંચા તાપમાન અને જલજ એસિક અને બેઈઝ સામે ટકી શકે છે.
કારણ-R-પરાગરજનું બાહ્ય આવરણ સ્પોરોપોલિનિનનું બનેલું છે.
(A) A અને R બંને સાચાં છે અને R એ A ની સમજૂતી છે.
(B) A અને R સાચાં છે પરંતુ R એ Aની સમજૂતી નથી.
(C) A સાચું છે અને R ખોટું છે.
(D) A ખોટું અને R સાચું છે.
5. પરાગરજના લાંબા સમયનાં સંગ્રહ માટે કયું તાપમાન યોગ્ય છે ?
(A) 0°C (B) 37°C (C) 100°C (D) -196° C

6. નીચેનામાંથી બીજ દેહશેષ ધરાવતા સમૂહને ઓળખો.

- (A) કાળામરી, બીટ (B) કાળામરી, વટાણા
(C) બીટ, ચણા (D) વટાણા, વાલ

7. કોલમ-I અને કોલમ-II ને યોગ્ય રીતે જોડો :

કોલમ-I

કોલમ-II

- (P) માયોમેટ્રીયમ (i) ગર્ભાશયનું સૌથી બહારનું સ્તર
(Q) પેરિમેટ્રીયમ (ii) ગર્ભાશયનું મધ્યસ્તર
(R) એન્ડોમેટ્રીયમ (iii) ગર્ભાશયનું સૌથી અંદરનું સ્તર
(S) મોન્સ પ્યુબિસ (iv) મેદપેશીનું બનેલું

- (A) (P-i), (Q-ii), (R-iv), (S-iii) (B) (P-ii), (Q-i), (R-iii), (S-iv)
(C) (P-ii), (Q-iii), (R-iv), (S-i) (D) (P-iv), (Q-iii), (R-ii), (S-i)

8. નીચેનામાંથી સાચા વિધાનો વાળો વિકલ્પ પસંદ કરો.

- (1) શુક્રકોષ સરટોલી કોષોમાંથી પોષણ મેળવે છે.
(2) સરટોલી કોષો એન્ડ્રોજન ઉત્પન્ન કરે છે.
(3) લેડિંગ કોષો એન્ડ્રોજન-સંશ્લેષણ કરે છે.
(4) લેડિંગ કોષો અંડપિંડમાંથી ઉત્પન્ન થાય છે.
(5) ઋતુચક્ર ગર્ભાવસ્થા દરમિયાન જોવા મળતું નથી.

- (A) 1, 3 અને 5 સાચાં છે. (B) 3 એ 5 સાચાં છે.
(C) 2, 4 અને 5 સાચાં છે. (D) 3, 4 અને 5 સાચાં છે.

9. કઈ પ્રવૃત્તિમાં ઉપયોગ પછી પુનઃ ગર્ભ સ્થાપનની શક્યતા હોતી નથી ?

- (A) ભૌતિક અવરોધન પદ્ધતિ (B) રાસાયણિક અવરોધન પદ્ધતિ
(C) વંધીકરણ પદ્ધતિ (D) કુદરતી અવરોધન પદ્ધતિ

10. જાતીય સંક્રમિત રોગ કયા સૂક્ષ્મજીવો દ્વારા સંક્રમિત થાય છે ?

- (A) વાઈરસ, બેક્ટેરિયા (B) ફૂગ, પ્રજીવ
(C) વાઈરસ, બેક્ટેરિયા, ફૂગ (D) વાઈરસ, ફૂગ, બેક્ટેરિયા, પ્રજીવ

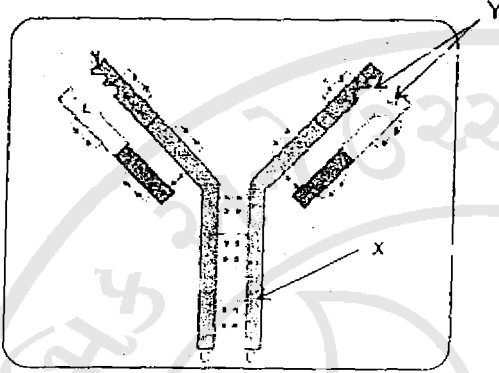
11. વિધાન-A : દંપતીએ ઋતુચક્રનાં 10 થી 17 દિવસ દરમિયાન સમાગમથી દૂર રહેવું જોઈએ.

કારણ-R : ઋતુચક્રનાં 10 થી 17 દિવસ દરમિયાન ફલનની શક્યતા સૌથી વધારે હોય છે.

- (A) A અને R સાચાં છે અને R એ Aની સમજૂતી છે.
(B) A અને R સાચાં છે પરંતુ R એ Aની સમજૂતી નથી.
(C) A સાચું અને R ખોટું છે.
(D) A ખોટું અને R સાચું છે.

12. ગર્ભાશયમાં મૂકેલ કોપર સાધન (IUDs) માંથી મુક્ત થતાં કોપર આયનોનું કાર્ય
- (A) શુક્રકોષનું ભક્ષણ વધારે છે.
 (B) અંડકોષ મુક્ત થવાની ક્રિયાને અટકાવે છે.
 (C) ગર્ભાશયને ગર્ભસ્થાપન માટે તૈયાર કરે છે.
 (D) શુક્રકોષોની ગતિશીલતા અને ફલન ક્ષમતાને અવરોધે છે.
13. રંગસૂત્રોનો વ્યવહાર પણ જનીનની જેવો છે. તેનો અભ્યાસ કરનાર વૈજ્ઞાનિક કયા છે ?
- (A) કોરેન્સ અને શેરમાર્ક (B) મોર્ગન અને દૂબ્રિઝ
 (C) સટન અને બોવરી (D) મેન્ડલ અને બોવરી
14. ટર્નર સિન્ડ્રોમ થવા માટે જવાબદાર સ્થિતિ કઈ છે ?
- (A) XXY (B) XXX (C) XYY (D) XO
15. રંગઅંધતાનું પુરુષોમાં પ્રમાણ કેટલું જોવા મળે છે ?
- (A) 0.4% (B) 8% (C) 40% (D) 80%
16. બે કાર્યો સાથે સંકળાયેલ જનીન સંકેત કયો છે ?
- (A) UAA (B) AUG (C) CUC (D) GAG
17. VNTR - નું પૂર્ણ નામ જણાવો.
- (A) વેરિયબલ નંબર ઓફ ટેન્ડમ રિપિટ્સ
 (B) વેરિયેબલ ન્યુક્લિઓટાઈડ ટેન્ડમ રિપિટ્સ
 (C) વેરિયેબલ ન્યુક્લિઓટાઈડ ટેન્ડમ રિબોઝોમ્સ
 (D) વેરિયેબલ નંબર ટેન્ડમ રિબોઝોમ્સ
18. DNANાં ખંડોનું શેની મદદથી અલગીકરણ કરી શકાય છે ?
- (A) ગેસ કોમેટોગ્રાફી (B) ઈલેક્ટ્રોફોરેસિસ
 (C) PCR (D) લાયગેઝ
19. બોગનવેલનાં પ્રકાંડ કંટક અને કોળાનાં પ્રકાંડસૂત્રો એ શેનાં ઉદાહરણ છે ?
- (A) રચના સદૃશ અંગો (B) કાર્યસદૃશ અંગો
 (C) અવશિષ્ટ અંગો (D) એકપણ નહિ
20. વિધાન-X : મોટા ભાગના ઓસ્ટ્રેલિયન માર્સુપિલિયસ એકબીજાથી ભિન્ન હતા.
 વિધાન-Y : ઓસ્ટ્રેલિયન માર્સુપિલિયસ ભિન્ન-ભિન્ન પૂર્વજોમાંથી ઉદ્વિકાસ પામેલા હતા.
- (A) વિધાન X અને Y સાચાં છે. (B) વિધાન X સાચું અને Y ખોટું છે.
 (C) વિધાન X ખોટું અને Y સાચું છે. (D) વિધાન X અને Y બંને ખોટાં છે.
21. True-False (T-F)- પ્રકારનાં પ્રશ્નોના આપેલ વિધાનો સાચાં (T) છે, કે ખોટાં (F) તેના માટે યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો.
- (A) કાર્યસદૃશ અંગો-કીટકો, પક્ષીઓ (B) અવશિષ્ટ અંગો-આંત્રપુચ્છ, હાપણની દાઢ
 (C) સમમૂલક અંગો-માનવ, પક્ષી, વ્હેલ (D) જોડતી કડી - મત્સ્ય અને સરિસૃપ
- (A) TFFT (B) TTFF (C) TTTF (D) TTTT

22. જીવન રચવા માટે અતિ મહત્વનો અણુ કયો છે ?
- (A) પ્રોટીન (B) ન્યુક્લિઓ પ્રોટીન
(C) કાર્બોદિત (D) લિપિડ
23. પ્રથમ રંગસૂત્ર અને Y રંગસૂત્ર પર જનીનોની સંખ્યા અનુક્રમે.....
- (A) 2698 ; 231 (B) 2968 ; 231
(C) 2698 ; 213 (D) 2968 ; 213
24. આપેલ આકૃતિમાં X અને Y નામ નિર્દેશિત કરો.

- (A) X - ભારે શૃંખલા, Y - હળવી શૃંખલા
(B) X - ભારે શૃંખલા, Y - એન્ટીજન બાઈન્ડિંગ સાઈટ
(C) X - હળવી શૃંખલા, Y - એન્ટીજન બાઈન્ડિંગ સાઈટ
(D) X - એન્ટીજન બાઈન્ડિંગ સાઈટ, Y - હળવી શૃંખલા
25. યોગ્ય જોડ પસંદ કરો.

કોલમ-I

કોલમ-II

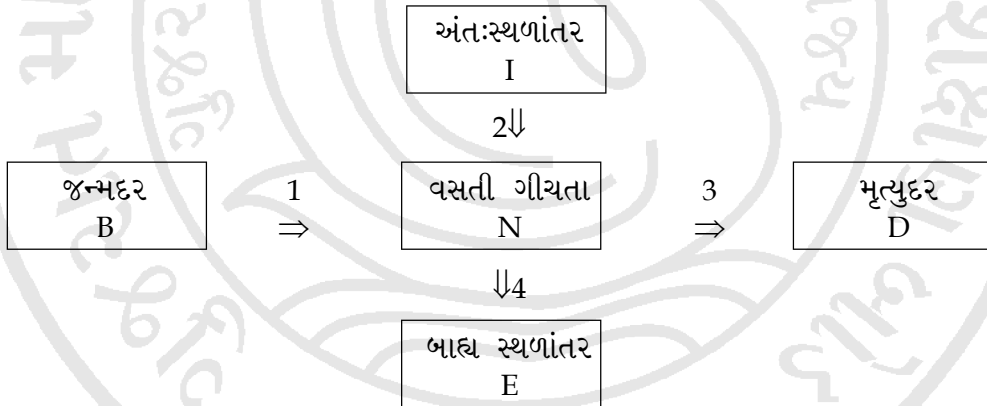
(i) ભૌતિક અંતરાય	(P) શ્વેતકણો
(ii) દેહધાર્મિક અંતરાય	(Q) ત્વચા
(iii) કોષીય અંતરાય	(R) ઈન્ટરફેરોન્સ
(iv) કોષરસીય અંતરાય	(S) આંખમાંથી નીકળતા આંસુ
- (A) (i-P), (ii-S), (iii-R), (iv-Q) (B) (i-Q), (ii-S), (iii-P), (iv-R)
(C) (i-Q), (ii-P), (iii-R), (iv-S) (D) (i-P), (ii-R), (iii-Q), (iv-S)

26. મોટી વિકૃતિ માટે એક પગલું એટલે

- (A) સેલ્ટેશન (B) શાખાકીય અવતરણ
(C) અનુકૂલિત પ્રસરણ (D) સ્થાપક અસર

27. કોઈપણ કોષ / નિવેશ્યમાંથી સંપૂર્ણ વનસ્પતિનું સર્જન કરવાની ક્ષમતાને શું કહે છે ?
- (A) સોમાક્લોન્સ (B) સૂક્ષ્મપ્રવર્ધન
(C) પૂર્ણક્ષમતા (D) દૈહિક સંકર
28. CryLAB જનીન કોને નિયંત્રિત કરે છે ?
- (A) કોલિઓપ્ટેરા (B) ડિપ્ટેરન (C) લેપિડોપ્ટેરા (D) કોર્ન બોરર
29. સંગત વિકલ્પ શોધો.
- (A) એસ્પરજીલસ નાઈઝર – એસેટિક એસિડ
(B) એસિટોબેક્ટર એસિટી – સાઈટ્રિક એસિડ
(C) ટ્રાયકોડર્મા પોલીસ્પોરમ – સ્ટેટીન્સ
(D) ક્લોસ્ટ્રીડીયમ બ્યુટિરીકમ – બ્યુટિરિક એસિડ
30. મુક્તજીવી ફૂગ ટ્રાયકોડર્મા શેમાં ઉપયોગી છે ?
- (A) કિટકોના નાશ માટે (B) લેડી બર્ગ અને ડ્રેગન ફ્લાયના નાશમાં
(C) વનસ્પતિના રોગોમાં જૈવ નિયંત્રક તરીકે (D) એન્ટીબાયોટિકના ઉત્પાદન માટે
31. માઈકોરાઈઝા : ગ્લોમસ ફૂગ નાઈટ્રોજન સ્થાપન કરતા મુક્તજીવી બેક્ટેરિયા
- (A) રાઈઝોબિયમ (B) થાયોબેસિલસ
(C) સ્યુડોમોનાસ (D) એઝેટોબેક્ટર
32. વિધાન-X : બકુલો વાઈરસ કીટકો અને અન્ય સંધિપાદીઓમાં રોગ સર્જે છે.
વિધાન-Y : બકુલો વાઈરસ જૈવ નિયંત્રક છે જેનો સમાવેશ ન્યુક્લિઓ પોલી હાઈટ્રો વાઈરસ પ્રજાતિ હેઠળ થાય છે.
- (A) વિધાન X અને Y બંને સાચાં છે. (B) વિધાન X સાચું અને Y ખોટું છે.
(C) વિધાન X ખોટું અને Y સાચું છે. (D) વિધાન X અને Y બંને ખોટાં છે.
33. રિસ્ટ્રીક્શન એન્ડોન્યુક્લિએઝ નામનો ઉત્સેચક
- (A) DNAના અણુમાં ચોક્કસ જગ્યાએ કાપ મૂકે છે.
(B) DNA લાયગેઝના અણુને જોડવા માટે ન્યુક્લિઓટાઈડના ચોક્કસ ક્રમને ઓળખે છે.
(C) DNA પોલીમરેઝ નામના ઉત્સેચકની ક્રિયાને અવરોધે છે.
(D) DNAનાં અણુના છેડા પરથી ન્યુક્લિઓટાઈડને દૂર કરે છે.
34. જનીન પરિવર્તન સજીવોના નિર્માણમાં મૂળભૂત ચરણો કયા છે ?
- (A) ઈચ્છિત જનીનયુક્ત DNAની ઓળખ
(B) ઓળખ પામેલા DNAનો યજમાનમાં પ્રવેશ

- (C) પ્રવેશલા DNAની યજમાનમાં જાળવણી તથા તેની સંતતિઓમાં DNAનું સ્થળાંતર
(D) આપેલ તમામ.
35. PCR પદ્ધતને અનુલક્ષીને ત્રણ ચરણોની પ્રક્રિયા માટે સાચો ક્રમ કયો છે ?
(A) વિસ્તૃતીકરણ - તાપમાનુશિત - વિનૈસર્ગીકરણ
(B) વિનૈસર્ગીકરણ - તાપમાનુશિત - વિસ્તૃતીકરણ
(C) તાપમાનુશિત - વિનૈસર્ગીકરણ - વિસ્તૃતીકરણ
(D) વિનૈસર્ગીકરણ - વિસ્તૃતીકરણ - તાપમાનુશિત
36. ઈચ્છિત નીપજ મેળવવા માટે જૈવભદ્રીમાં કઈ ઈષ્ટતમ પરિસ્થિતિ પૂરી પાડવામાં આવે છે ?
(A) તાપમાન, PH, O₂ અને CO₂ (B) તાપમાન, PH, O₂ અને વિટામીન
(C) પ્રક્રિયાર્થી, ક્ષાર PH, અને ઘનતા (D) ક્ષાર, વિટામિન, O₂ અને દબાણ
37. સોનેરી ચોખામાં કયું વિટામિનનું પ્રમાણ વધુ હોય છે ?
(A) વિટામિન-D (B) વિટામિન-C (C) વિટામિન-A (D) વિટામિન-B₁₂
38. જનીન થેરાપીનો સૌપ્રથમ ઉપયોગ કયા રોગ માટે થયો હતો ?
(A) એડીનોસાઈન ડિએમિનેઝ (B) સંધિવા
(C) ડાયાબિટિસ મેલીટસ (D) ઓરી
39. માનવ પ્રોટીન એન્ટિટ્રિપ્સિનનો ઉપયોગ શેની સારવાર માટે થાય છે ?
(A) સંધિવા (B) અલ્ઝાઈમર (C) એઈડ્સ (D) કેન્સર
40. 1, 2, 3, અને 4 માટે સાચો વિકલ્પ પસંદ કરો. આ ચાર્ટ વસતિમાં થતા કયા ફેરફારો રજૂ કરે છે ?

	1	2	3	4
(A)	વધારો	ઘટાડો	વધારો	ઘટાડો
(B)	ઘટાડો	વધારો	ઘટાડો	વધારો
(C)	વધારો	વધારો	ઘટાડો	ઘટાડો
(D)	ઘટાડો	ઘટાડો	વધારો	વધારો
41. જીવનકાળ દરમિયાન એક જ વખત પ્રજનન કરતા સજીવ કયા છે ?
(A) પેસિક્કિક સાલ્મન (B) વાંસ (C) પોપટ (D) A અને B બંને

42. એક જ પ્રકારના સ્ત્રોતો માટે સ્પર્ધા કરવાવાળી બે નજીકની સંબંધિત જાતિઓ અને અનંતકાળ સુધી સાથે સાથે રહી શકતી નથી કે સહઅસ્તિત્વ ધરાવતી નથી અને અંતે સ્પર્ધારૂપે નિમ્ન જાતિને વિલુપ્ત કરી દેવામાં આવશે. આ નિયમ શેનો છે ?
- (A) ડાર્વિન (B) ગોસનો સ્પર્ધક નિષેધ નિયમ
(C) મોર્ગન (D) મેન્ડલ
43. સાઈબેરિયા અને અતિશય ઠંડા ઉત્તરીય વિસ્તોરમાંથી આવતા હજારો પક્ષીઓ ભારતનાં કયા રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાનના મહેમાન બને છે ?
- (A) કેવલાદેવ રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન – ભરતપુર – રાજસ્થાન
(B) કાઝીરંગા રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન – આસામ
(C) કાન્હા રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન – મધ્યપ્રદેશ
(D) ગીર રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન – ગુજરાત
44. ઘાસ → બકરી → મનુષ્ય → નો અનુક્રમે આહાર શૃંખલામાં શેમાં સમાવેશ થાય છે ?
- (A) ઉપભોગી, ઉત્પાદક, પ્રાથમિક ઉપભોક્તા
(B) ઉત્પાદક, પ્રાથમિક ઉપભોક્તા, દ્વિતીયક ઉપભોક્તા
(C) પ્રાથમિક ઉપભોક્તા, ઉત્પાદક, વિઘટક
(D) ઉત્પાદક, પ્રાથમિક ઉત્પાદક, વિઘટક
45. $GPP - R = NPP$ શું દર્શાવે છે ?
- (A) દ્વિતીય ઉત્પાદકતા
(B) વાસ્તવિક પ્રાથમિક ઉત્પાદકતા
(C) કુલ પ્રાથમિક ઉત્પાદકતા
(D) ઉત્પાદકતા
46. વૈશ્વિક જૈવવિવિધતાના સંદર્ભે કોણ સૌથી મહત્તમ જાતિઓનું પ્રતિનિધિત્વ કરે છે ?
- (A) લીલ (B) લાર્ડકેન્સ (C) મોસ (D) ફૂગ
47. હોટ સ્પોટ પ્રદેશોની યાદીમાં પાછળથી કેટલા નવા વિસ્તારો ઉમેરાયા છે ?
- (A) 9 (B) 25 (C) 34 (D) 10
48. IUCN રેડલિસ્ટ 2004ના દસ્તાવેજ પુરાવાઓ પ્રમાણે પાછલાં 500 વર્ષોમાં કેટલી જાતિઓ લુપ્ત થઈ ગઈ છે ?
- (A) 784 (B) 748 (C) 27 (D) 584
49. પ્રાસંગિક સૌર વિકિરણમાં પ્રકાશસંશ્લેષણીય સક્રિય વિકિરણ (PAR) ના કેટલા ટકા હોય છે ?
- (A) 100 % (B) 1–5 % (C) 50% (D) 2 – 10%
50. એક આહારશૃંખલામાં નીચેના પૈકી કયું એક સૌથી મોટી વસ્તી ધરાવે છે ?
- (A) ઉત્પાદકો (B) દ્વિતીયક ઉપભોક્તાઓ
(C) પ્રાથમિક ઉપભોક્તાઓ (D) વિઘટકો

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
ધોરણ-12 (વિજ્ઞાન પ્રવાહ) જીવવિજ્ઞાન (056)
વાર્ષિક પરીક્ષા
નમૂનાનું પ્રશ્નપત્ર

PART - B

સમય : 2 કલાક

કુલ ગુણ : 50

- સૂચનાઓ : (1) સ્પષ્ટ વંચાય તેવું હસ્તલેખન જાળવવું.
(2) આ પ્રશ્નપત્રના ભાગ - Bમાં ત્રણ વિભાગ છે અને કુલ 1 થી 27 પ્રશ્નો આપેલા છે.
(3) વિભાગની જમણી બાજુના અંક તે વિભાગના કુલ ગુણ દર્શાવે છે.
(4) નવો વિભાગ નવા પાના પરથી લખવાની શરૂઆત કરવી.
(5) બાહ્ય વિકલ્પો આપેલા છે.
(6) પ્રશ્નોના જવાબ ક્રમમાં લખવા.

વિભાગ : A

- નીચે આપેલા 1 થી 12 સુધીના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 8 પ્રશ્નોના ઉત્તર લખવા. (દરેકના 2 ગુણ છે.) [16]
1. ટૂંકમાં સમજાવો : વાત પરાગનયન
 2. લઘુ બીજાણુજનનની ક્રિયા સમજાવો.
 3. વંધ્યતા વિશે સમજૂતી આપો.
 4. જાતિય સંક્રમિત રોગોથી બચવા કયા ઉપાયો અપનાવવા જોઈએ ?
 5. ન્યુઓઝોમ અને ન્યુક્લીઓઈડ શબ્દ સમજાવો.
 6. ટૂંકમાં સમજાવો : સમમૂલક રચનાઓ.
 7. એન્ટીબોડીની અણુ સંરચના સમજાવો. (આકૃતિ જરૂરી નથી)
 8. લેક્ટિક એસિડ બેક્ટેરિયા ટૂંકમાં સમજાવો.
 9. સહભોજિતા અને પરોપજીવનની વ્યાખ્યા આપી દરેકનું એક-એક ઉદાહરણ આપો.
 10. નિવસનતંત્રની ઉત્પાદકતા વિશે સમજાવો.
 11. પક્ષીઓમાં અંડ પરોપજીવન સમજાવો.
 12. વિદેશી જાતિઓનું અતિક્રમણ વિશે ઉદાહરણ સમજાવો.

વિભાગ : B

- નીચે આપેલા 13 થી 21 સુધીના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 6 પ્રશ્નોના ઉત્તર લખવા.
(દરેકના 3 ગુણ છે)

[18]

13. જનીન સંકેતના મુખ્ય ગુણધર્મો જણાવો.
14. માનવની ઉત્પત્તિ અને ઉદ્ભવિકાસ વિશે સમજાવો.
15. એલર્જી વિશે સમજાવો.
16. ટૂંકનોંધ લખો : પ્રેરિત ગર્ભપાત
17. જૈવિક ખાતરો તરીકે સૂક્ષ્મજીવો વિશે જણાવો.
18. જનીનિક ઇજનેરી પદ્ધતિ દ્વારા ઇન્સ્યુલીનનું નિર્માણ સમજાવો.
19. સ્વસ્થાન સંરક્ષણ વિશે સવિસ્તાર સમજાવો.
20. ટૂંકનોંધ લખો : BE-કપાસ
21. વિઘટનની પ્રક્રિયાનાં મહત્વપૂર્ણ ચરણો વર્ણવો.

વિભાગ : C

- નીચે આપેલા 22 થી 27 સુધીના પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ 4 પ્રશ્નોના ઉત્તર લખવા.
(દરેક પ્રશ્નના 4 ગુણ છે.)

[16]

22. માનવમાં માદા જનનકોષના નિર્માણની પ્રક્રિયા ચાર્ટ સહિત સમજાવો.
23. મેન્ડેલના મત મુજબ વટાણામાં બે જનીનોનું વારસાગમન કોષ્ટકસહિત વર્ણવો.
24. મેસેલ્સન અને સ્ટાલનો પ્રયોગ વર્ણવો.
25. ઈ.કોલાઈમાં વાહકમાં pBR322માં રિસ્ટ્રીક્શન સ્થાનો સાથે ક્લોનિંગ સ્થાનો સમજાવો.
(આકૃતિ જરૂરી નથી.)
26. સાલ્મોનેલા ટાઈફી અને સ્ટ્રેપ્ટોકોકસ ન્યુમોની જેવા જીવાણુ દ્વારા મનુષ્યમાં થતા રોગોના નામ જણાવી તે રોગો વિસ્તૃતમાં વર્ણવો.
27. માદાજન્યુજનકની 7-કોષીય, 8-કોષકેન્દ્રીય પ્રકૃતિને સ્વચ્છ નામનિર્દેશિત આકૃતિસહ સમજાવો.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

ધોરણ-12 : ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા) (001) (વિજ્ઞાન પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

કુલ ગુણ : 100

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન(A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
PART-A ગુણ	12	24	08	06	00	50
PART-B ગુણ	02	11	25	04	08	50
કુલ ગુણ	14	35	33	10	08	100

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર : PART-A

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા	કુલ ગુણ
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો	50	50

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર : PART-B

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ ગુણ
		જનરલ વિકલ્પ વિના	જનરલ વિકલ્પ સાથે	
1.	ટૂંક જવાબી પ્રશ્નો (SA)	06	10	12
2.	લાંબા જવાબી પ્રશ્નો (LA)	06	06	28
3.	નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નો (EA)	01	01	10
	કુલ	13	17	50

વિભાગ પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમ	વિભાગનું નામ	ગુણ
1.	પદ્ય વિભાગ	25
2.	ગદ્ય વિભાગ	25
3.	વ્યાકરણ	10
4.	અર્થગ્રહણ/લેખન સજ્જતા	40
	કુલ	100

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

ધોરણ-12 : ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા) (001) (વિજ્ઞાન પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

સમય : 3 કલાક

કુલ ગુણ : 100

નોંધ : પ્રશ્નપત્ર બે ભાગમાં વહેંચાયેલું રહેશે. PART-A અને PART-B એમ બંને વિભાગો 50-50 ગુણનાં રહેશે. કુલ 100 ગુણનું પ્રશ્નપત્ર રહેશે.

[PART - A]

પ્રશ્ન ક્રમ	પ્રશ્નની વિગત	ગુણ
1 થી 15	આપેલ બહુ વિકલ્પ ધરાવતા પ્રશ્નોના ઉત્તર સાચો વિકલ્પ શોધી લખવાના રહેશે. કાવ્યના વિષય વસ્તુ અને હાર્દ આધારિત પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે.	15
16 થી 30	આપેલ બહુ વિકલ્પ ધરાવતા પ્રશ્નોના ઉત્તર સાચો વિકલ્પ શોધી લખવાના રહેશે. ગદ્ય કૃતિના વિષયવસ્તુ અને હાર્દ આધારિત પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે.	15
31 થી 40	આપેલ બહુ વિકલ્પ ધરાવતા પ્રશ્નોના ઉત્તર સાચો વિકલ્પ શોધી લખવાના રહેશે. પાઠ્યપુસ્તક આધારિત વ્યાકરણ અંગેના પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે.	10
41 થી 45	આપેલ બહુ વિકલ્પ ધરાવતા પ્રશ્નોના ઉત્તર સાચો વિકલ્પ શોધી લખવાના રહેશે. પાઠ્યેતર કાવ્યકૃતિ મૂકી તેના પરથી પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે.	05
46 થી 50	આપેલ બહુ વિકલ્પ ધરાવતા પ્રશ્નોના ઉત્તર સાચો વિકલ્પ શોધી લખવાના રહેશે. અપઠિત ગદ્યકૃતિ મૂકી તેના પરથી પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે.	05

[PART - B]

વિભાગ-A (પદ્ય આધારિત પ્રશ્નની વિગત)

1 થી 5	બે-ત્રણ વાક્યમાં ટૂંકમાં ઉત્તર આપી શકાય તેવા પાંચ પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે. તેમાંથી કોઈપણ ત્રણના ઉત્તર આપવાના રહેશે.	06
6	સવિસ્તૃત ઉત્તર આપી શકાય તેવા બે પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે તેમાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો જવાબ આપવાનો રહેશે.	04

વિભાગ-B (ગદ્ય આધારિત પ્રશ્નની વિગત)

7 થી 11	બે-ત્રણ વાક્યમાં ટૂંકમાં ઉત્તર આપી શકાય તેવા પાંચ પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે. તેમાંથી કોઈપણ ત્રણના ઉત્તર આપવાના રહેશે.	06
12	આપેલ પ્રશ્નનો સવિસ્તૃત ઉત્તર આપવાનો રહેશે. બે પ્રશ્નમાંથી એક પ્રશ્નનો જવાબ આપવાનો રહેશે.	04

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ-C (અર્થગ્રહણ લેખન કૌશલ્ય)	ગુણ
13	આપેલ વિષય પર અરજી લખવાની રહેશે. અરજીમાં નામ, સરનામું, ફોન નંબર દર્શાવવાના નથી પરંતુ તારીખ અને બિડાણ અવશ્ય બનાવવાના રહેશે.	05
14	આપેલ પાઠ્યેતર (અપઠિત) ગદ્યખંડનો ત્રીજા ભાગમાં સંક્ષેપ કરી શીર્ષક આપવાનું રહેશે.	05
15	નીચે આપેલ ગદ્યખંડને કાળકથન રીતિ પ્રમાણે વિકાસના ક્રમમાં ગોઠવી ફરીથી લખવાનો રહેશે. પાઠ્યપુસ્તક આધારિત ગદ્યકૃતિ (સ્વ અધ્યયન સિવાયની)માંથી જ ગદ્યખંડ લેવાનો રહેશે. જેમાં પાત્રનું મનોમંથન વિચાર સંકલ્પના જેવી બાબતો ધ્યાનમાં લેવાની છે.	05
16	નીચે આપેલા કોઈપણ એક વિષય પર આશરે 250 શબ્દોમાં મૌલિક નિબંધ લખવાનો રહેશે. (ત્રણ વિકલ્પ આપવાના રહેશે.) વર્તમાન પ્રવાહો, સમસ્યાઓ કલ્પના આધારિત, પ્રાકૃતિક અને ચિંતનાત્મક જેવા વિષયો પૂછી શકાશે.	10
17	નીચે આપેલ પાઠ્યેતર ગદ્યખંડનું વાદાત્મક ગદ્યમાં રૂપાંતર કરવાનું રહેશે. વર્તમાન સમયમાં અભ્યાસમાં ન હોય તેવા સામાન્ય ચર્ચા કરી દાખલા, દલીલ, તાર્કિક બાબતો પ્રગટ કરી શકાય તેવો ગદ્યખંડ પૂછવાનો રહેશે. અથવા નીચે આપેલ શબ્દયાદીનો ઉપયોગ કરીને એંશી (80) શબ્દોમાં (અંદાજિત) ભાવાત્મક ગદ્ય લખવાનો રહેશે. પાઠ્યેતર વર્તમાન સમયમાં અભ્યાસમાં ન હોય તેવા કોઈપણ આનુષંગિક વિષયનો ગદ્યખંડ પૂછવાનો રહેશે.	05

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

ધોરણ-12 : ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા) (001) (વિજ્ઞાન પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 કલાક

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

કુલ ગુણ : 100

ક્રમ	વિભાગનું નામ	ગુણભાર
1.	પદ્ય આધારિત કૃતિઓ	25
2.	ગદ્ય આધારિત કૃતિઓ	25
3.	વ્યાકરણ આધારિત મુદ્દાઓ :	10
	સમાનાર્થી	2 ગુણ
	વિશેષણ	1 ગુણ
	વિરુદ્ધાર્થી	1 ગુણ
	શબ્દ સમૂહ	1 ગુણ
	રૂઢિપ્રયોગ	1 ગુણ
	તળપદા શબ્દ	1 ગુણ
	કૃદંત	1 ગુણ
	નિપાત	1 ગુણ
	પદક્રમ-પદસંવાદ	1 ગુણ
	અર્થગ્રહણ-કૌશલ્ય સમાવિષ્ટ મુદ્દાઓ :	40
	અરજીલેખન	05 ગુણ
	સંક્ષેપીકરણ	05 ગુણ
	નિબંધલેખન	10 ગુણ
	વિચાર વિકાસના	
	ક્રમ પ્રમાણે ફકરો	05 ગુણ
	ભાવાત્મક-વાદાત્મક	05 ગુણ
	ગદ્યાર્થગ્રહણ	05 ગુણ
	પદ્યાર્થગ્રહણ	05 ગુણ
	કુલ ગુણ	100

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

ધોરણ-12 : ગુજરાતી (પ્રથમ ભાષા) (001) (વિજ્ઞાન પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

નમૂનાનું પ્રશ્નપત્ર

સમય : 3 કલાક

કુલ ગુણ : 100

સમય : 1 કલાક

PART - A

કુલ ગુણ : 50

સૂચના :

- (1) નીચે આપેલા 1 થી 50 હેતુલક્ષી પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
- (2) નીચે આપેલા 1 થી 50 હેતુલક્ષી પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે. દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ છે.
- (3) આપને અલગથી આપેલ O.M.R. પત્રકમાં જે તે પ્રશ્ન નંબર સામે (A) O, (B) O, (C) O, (D) O આપેલ છે. તે પ્રશ્નનો જે જવાબ સાચો હોય તેના વિકલ્પમાં દર્શાવેલ O વર્તુળને O.M.R. પત્રકમાં પેનથી પૂર્ણ ઘટ્ટ કરવાનું રહેશે.
- (4) એક પ્રશ્નમાં એકથી વધુ વર્તુળ ઘટ્ટ (●) કરવું નહિ.

● નીચેના હેતુલક્ષી પ્રશ્નોના સાચો વિકલ્પ શોધી ઉત્તર લખો. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ)

- (1) ગુજરાતી ભાષાના આદિકવિ તરીકે કોણ ઓળખાય છે ?
(A) નરસિંહ મહેતા (B) મીરાંબાઈ (C) દયારામ (D) પ્રેમાનંદ
- (2) મિલન અને વિયોગનું સાક્ષી કોણ રહ્યું છે ?
(A) માટી (B) અગ્નિ (C) પાણી (D) વાયુ
- (3) કળિયુગે ગળામાં શેની માળા પહેરી હતી ?
(A) મોતીઓની (B) હીરાની (C) મનુષ્યના માથાની (D) રૂદ્રાક્ષની
- (4) ચારેય દેવોએ નળરાજને શું આપ્યું ?
(A) શાપ (B) વરદાન (C) ધન (D) ઝવેરાત
- (5) 'રામબાણ' કાવ્યનું સ્વરૂપ જણાવો.
(A) પદ (B) ગરબી (C) ગીત (D) ઊર્મિકાવ્ય
- (6) કવિએ નગરને કોની ઉપમા આપી છે ?
(A) સ્ત્રી (B) બાળક (C) માણસ (D) કાચબો
- (7) ગોપી આંખમાં શું લગાવવાની ના પાડે છે ?
(A) સુરમો (B) રંગ (C) ઘી (D) કાજળ
- (8) કોની વાણીને શુકનમાં લાવવાની ગોપી ના પાડે છે ?
(A) મોર (B) કાગડો (C) બપૈયો (D) કોયલ
- (9) લોકગીતની નાયિકાની વેદના કોની સાથે સરખાવવામાં આવી છે ?
(A) કાચના કમાડ (B) કાગળનો સંદેશો (C) સમડીને સંબોધન (D) દૂધનું આંધણ
- (10) લક્ષ્મણની વનમાં જવાની વાત સાંભળી ઊર્મિલા કેવી બની જાય છે ?
(A) વિવશ (B) ઉદ્વિગ્ન (C) બહાવરી (D) આકુળવ્યાકુળ
- (11) ઊર્મિલાના હૃદયમાં કેવી શક્તિ છે ?
(A) તૂટતા આકાશને ઝીલવાની (B) ચિંતાનો ભાર સહન કરવાની
(C) વિપત્તિનો સ્વીકાર કરવાની (D) પતિપરાયણ થઈ રહેવાની

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

- (12) ગામની ભાગોળે લોકો શા માટે એકઠા થયા હતા ?
(A) સંતની વાણી સાંભળવા (B) અબળા સ્ત્રીનો ઉદ્ધાર કરવા
(C) સત્ય વાત સમજાવવા (D) કુલટા સ્ત્રીનો ન્યાય કરવા
- (13) ગામના સજ્જનોએ શો ન્યાય કર્યો ?
(A) કુલટા સ્ત્રીને સન્માનનો (B) કુલટા સ્ત્રીને મારી નાખવાનો
(C) કુલટા સ્ત્રીને સમજાવવાનો (D) કુલટા સ્ત્રીને ક્ષમા આપવાનો
- (14) દેવરાજ મેરુપર જઈ શું કરવા ઈચ્છતો હતો ?
(A) ખેતી કરવા (B) કુટુંબને મળવા (C) મજૂરી કરવા (D) નંદનવન બનાવવા
- (15) બાના ઘરમાં કોણ પહેરો ભરે છે ?
(A) સૂનકાર અને સન્નાટો (B) નિસાસો (C) જીવતરનું ગભરામણ (D) બાનો જૂરાપો
- (16) 'ખીજડિયે ટેકરે' ગદ્યનું સાહિત્ય સ્વરૂપ જણાવો.
(A) નવલકથા ખંડ (B) નિબંધ (C) લોકવાર્તા (D) નવલિકા
- (17) ગાંધીજીના કોચરબ આશ્રમનું મુખ્ય ધ્યેય શું હતું ?
(A) વિશ્વહિત અવિરોધી દેશસેવા (B) વિશ્વવિરોધી અહિત સેવા
(C) વિશ્વઅહિત સેવા (D) વિશ્વહિત વિરોધી સેવા
- (18) વિનોબાનું મન કયા બે સ્થળો પ્રત્યે આકર્ષાયેલું રહેતું ?
(A) ગાંધીજીના આશ્રમો (B) તીર્થક્ષેત્રો
(C) હિમાલયની શાંતિ અને બંગાળની ક્રાંતિ (D) ક્રાંતિસ્મારકો
- (19) ઉછીનું માંગનારની નજર કેવી હોય છે ?
(A) વરુ જેવી (B) સિંહ જેવી (C) ગીધ જેવી (D) સમડી જેવી
- (20) વિશાળ વડના ઝાડ નીચે શાનો વર્ગ ભરાયેલો છે ?
(A) પ્રાચીન શિક્ષણ (B) શાળા શિક્ષણ (C) મૂલ્ય શિક્ષણ (D) ધર્મ શિક્ષણ
- (21) 'અમરનાથની યાત્રા' ગદ્ય લેખિકાનું નામ જણાવો.
(A) કુંદનિકા કાપડિયા (B) વિનોદિની નીલકંઠ (C) ધીરુબેન પટેલ (D) ઈવા ડેવ
- (22) જીવવું અને મરવું એ કોના હાથની વાત છે ?
(A) ઈશ્વરના હાથની (B) ડૉક્ટરના હાથની (C) માણસના હાથની (D) ભાગ્યના હાથની
- (23) યુધિષ્ઠિરને કોની સાથે લડવું હતું ?
(A) કૌરવોની સામે (B) કૃષ્ણની સામે
(C) દુર્યોધનની અભિમાની વૃત્તિઓ સામે (D) દુઃશાસન સામે
- (24) અનુરુદ્ધ અને મિત્રો કઈ રમતમાં લીન થઈ ગયા હતાં ?
(A) કબડ્ડી (B) લખોટા (C) ક્રિકેટ (D) અંતાક્ષરી
- (25) પ્રભાશંકર પટ્ટણીએ કયો કરાર રદ કરાવ્યો ?
(A) મજદૂર કરાર (B) રાજકરનો કરાર (C) બદરી કરાર (D) અહિંસક ચળવળ
- (26) હીરાને શાનો શોખ હતો ?
(A) સાડીનો (B) શૂંગારનો (C) ફરવાનો (D) ઘરેણાંનો
- (27) ડૉ. બાબા સાહેબ કોને જીવનની તત્ત્વત્રયી મને છે ?
(A) અસ્પૃશ્યતા નાબૂદી (B) સમાજ સુધારણા ચળવળ
(C) રાષ્ટ્ર પ્રેમ (D) સ્વતંત્રતા, સમાનતા, બંધુતા

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

- (28) સેલ્વી પંકજમે કયા શબ્દોથી નાયકનું સ્વાગત કર્યું ?
(A) કેમ છો? (B) પધારો ! પધારો ! (C) આવો ! આવો ! (D) અરે ! આવ્યા !
- (29) કવિએ ભાણીને કોની ઊપમા આપી છે ?
(A) રાંકની રાની (B) સુંદરી (C) અનુપમ (D) દારિદ્ર્યવાન
- (30) બેંક માલિક કેટલું જોખમ ઉઠાવવા તૈયાર થયો ?
(A) દસ લાખ (B) પંદર લાખ (C) વીસ લાખ (D) પાંચ લાખ
- (31) 'આકાશ' શબ્દ માટે સાચો સમાનાર્થી શોધો.
(A) અંતરિક્ષ (B) નભ (C) પય (D) અવકાશ
- (32) 'ભાંજગડ' શબ્દનો કયો શબ્દ સમાનાર્થી નથી ? તે શોધો.
(A) તકરાર (B) પંચાત (C) માથાકુટ (D) મસલત
- (33) આપેલ વાક્યમાંથી વિશેષણ શોધો. - નદીને કાંઠે અસંખ્ય ફૂલ ખીલી ઊઠ્યાં હતાં.
(A) નદીને (B) અસંખ્ય (C) ઊઠ્યાં (D) ખીલી
- (34) 'ધિક્કાર' શબ્દનો વિરુદ્ધાર્થી શબ્દ શોધો.
(A) સ્વીકાર (B) સત્કાર (C) આવકાર (D) સ્વાગત
- (35) 'કાનમાં પહેરવાનું એક ઘરેણું' શબ્દ સમૂહ માટે એક શબ્દ શોધો.
(A) કડી (B) બુટ્ટી (C) કુંડળ (D) ઠોળિયું
- (36) 'હવાઈ કિલ્લા બાંધવા' રૂઢિપ્રયોગનો અર્થ શોધો.
(A) ખોટી વાતો કરવી (B) વહેમ કરવો (C) હવામાં કિલ્લો રચવો (D) કલ્પનાઓ કરવી
- (37) 'વંત્યાક' તળપદા શબ્દનો શિષ્ટ અર્થ શોધો.
(A) રીંગણ (B) વાતો (C) વર્તન (D) વંઠેલ
- (38) 'મોરધ્વજ રાજાનું મન હરી લીધું.' વાક્યમાં કૃદંત શોધો.
(A) રાજાનું (B) લીધું (C) મન (D) હરી
- (39) 'યુદ્ધ માટે તો હું જ કૂદકૂદા કરતી હતી.' વાક્યમાં નિપાત શોધો.
(A) માટે (B) તો (C) કરતી (D) જ
- (40) નીચેનામાંથી પદક્રમ-પદસંવાદની દૃષ્ટિએ સાચું વાક્ય શોધો.
(A) મોગરાની મીઠી મહેંક વાતાવરણમાં પ્રસરતી મેં અનુભવી
(B) મેં વાતાવરણમાં મીઠી મોગરાની મહેંક પ્રસરતી અનુભવી
(C) વાતાવરણમાં મોગરાની મેં મીઠી મહેંક પ્રસરતી અનુભવી
(D) મેં મોગરાની મીઠી મહેંક પ્રસરતી વાતાવરણમાં અનુભવી
- નીચેનું કાવ્ય વાંચી તેના આધારે નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર શોધો.

રયો રયો, અંબર ચુંબી, મંદિરો,
ઊંચા ચણો મ્હેલ, ચણો મિનારા !
મઢો સ્ફટિકે, લટકાવો જૂમ્મરો.
રંગે ઊડાવો જળના ફુવારા !
રયો રયો, ચંદન વાટીકાઓ
ઊંડા તળાવો નવરંગ ઘુમ્મટો
ને કેંક કીડાંગણ, ચંદ્રશાળા

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

રયો ભલે ! અંતર રૂંધતી શિલા
એ કેમ ભાવિ બહુ કાળ સાંખશે ?
દરિદ્રની એ ઉપહાસલીલા
સંકેલવા, કોટિક જીભ ફેલતો
ભૂખ્યા જનોનો જઠરાગ્નિ જાગશે ;
ખંડેરની ભસ્મકણી ન લાધશે ! - ઉમાશંકર જોશી

- (41) આ કાવ્યમાં કોની વાત કરવામાં આવી છે ?
(A) દારિદ્રની (B) ખંડેરની (C) રચવાની (D) ફુવારાની
- (42) નીચેનામાંથી કયું ક્રિયાપદ કાવ્યમાં વપરાયું નથી.
(A) સાંખશે (B) પામશે (C) લાધશે (D) જાગશે
- (43) 'આકાશ' માટેનો કયો શબ્દ કાવ્યમાં વપરાયો છે ?
(A) સ્ફટિક (B) અંબર (C) નવરંગ (D) શિલા
- (44) ક્રીડાંગણ એટલે શું ?
(A) શાળા (B) સમરાંગણ (C) શિક્ષકગણ (D) રમતનું મેદાન
- (45) 'ઉપહાસ' શબ્દનો અર્થ શોધો.
(A) મજાક (B) ઉપવાસ (C) અલ્પાહાર (D) ફળાહાર
- નીચેના ગદ્યખંડને વાંચી તેના આધારે તેની નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તરો શોધો.
- પુસ્તકાલય એ માનવ સંસ્કૃતિનું એક અવિભાજ્ય અંગ છે. એક જ જગ્યાએ અનેક વિષયોનાં પુસ્તકો એકઠાં કરવાનો સૌથી પ્રથમ જેણે વિચાર કર્યો હશે તેણે પૈડું શોધવા જેવું મહાભારત કાર્ય કર્યું હશે. જે કામ પૈડાંએ માનવ સંસ્કૃતિ અને ટેકનોલોજીના વિકાસ માટે કર્યું છે, તે કામ પુસ્તકાલયે માનવસંસ્કારના વિકાસ માટે કર્યું છે. અહીં હું સંસ્કૃતિ એટલે માણસની બહારની દુનિયાનો વિકાસ અને સંસ્કાર એટલે માણસની પોતાની અંદરની દુનિયાનો વિકાસ એ અર્થમાં આ બે શબ્દોનો પ્રયોગ કરું છું. માણસે કુદરતને ભલે માત કરી, ભલે તેણે ભૌતિક વિકાસનાં નવાં નવાં શિખરો સર કર્યા પણ સાથે એનું હૃદય ન વિકસે તો દેશ દેશમાં હિટલર જેવા નરરાક્ષસો ફૂટી નીકળે. જે કામ વ્યાયામ શાળા શરીર માટે કરે છે, તે કામ પુસ્તકાલય હૃદય અને બુદ્ધિ માટે કરે છે.
- (46) પુસ્તકાલય શેનું અવિભાજ્ય અંગ છે ?
(A) માનવ સભ્યતાનું (B) માનવ સંસ્કૃતિનું (C) માનવ મનોજગતનું (D) માનવ સંસ્કારનું
- (47) પુસ્તકાલય માણસ માટે કયું કામ કરે છે ?
(A) હૃદય અને બુદ્ધિ માટે (B) મન અને શરીર માટે (C) બળ અને બુદ્ધિ માટે (D) ભાવ અને લાગણી માટે
- (48) લેખક સંસ્કારનો શો અર્થ આપે છે ?
(A) માણસની અંદરની દુનિયાનો વિકાસ (B) માણસના મનોજગતનો વિકાસ
(C) માણસના ભાવજગતનો વિકાસ (D) માણસની બહારની દુનિયાનો વિકાસ
- (49) વ્યાયામશાળા શેના માટે કામ કરે છે ?
(A) મન માટે (B) બુદ્ધિ માટે (C) શરીર માટે (D) હૃદય માટે
- (50) 'વ્યાયામ' એટલે શું ?
(A) કસરત (B) કૂદવું (C) દોડવું (D) હલવું

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

PART - B

સમય : 2 કલાક

કુલ ગુણ : 50

વિભાગ - A : (પદ્ય આધારિત)

- નીચેના પ્રશ્નોના બે-ત્રણ વાક્યમાં ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. (કોઈપણ ત્રણ) [06]
 - (1) બીજ અને વૃક્ષનો કાર્યકારણ સંબંધ નરસિંહ શી રીતે સમજાવે છે ?
 - (2) ગોપી શ્યામ રંગની કઈ કઈ વસ્તુઓમાં કપટનો ભાવ જુએ છે ?
 - (3) 'ભવના અબોલા' લોકગીતની નાયિકા કોની સાથે સંદેશો મોકલે છે ? શા માટે ?
 - (4) ઓલિયાએ ગ્રામજનોને શું કહ્યું ? તેનું શું પરિણામ આવ્યું ?
 - (5) કાળરૂપી કુહાડીએ કેવી પરિસ્થિતિ સર્જી છે ?
- નીચેના પ્રશ્નોના વિસ્તૃત ઉત્તર લખો. (કોઈપણ એક) [04]
 - (6) 'દમયંતી સ્વયંવર' આખ્યાનખંડમાં પ્રેમાનંદે રજૂ કરેલ કડવાની કથા તમારા શબ્દોમાં લખો.
અથવા
 - (6) 'ભાણી' કાવ્યમાં પ્રગટેલી આર્થિક સામાજિક વિષમતા ચર્ચો.

વિભાગ - B : (ગદ્ય આધારિત)

- નીચેના પ્રશ્નોના બે-ત્રણ વાક્યમાં ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. (કોઈપણ ત્રણ) [06]
 - (7) ગાંધીજીના આશ્રમોમાં કયા કયા વ્રતોનું પાલન થતું હતું ?
 - (8) લોકો કઈ કઈ વસ્તુઓ ઉછીની માગે છે ?
 - (9) હરધનના મેદાનમાંથી વહેતી શેષ નદી લેખિકાને કેવી લાગે છે ?
 - (10) લોકમત બ્રિટિશ વિરુદ્ધ ચળવળમાં કેમ પરિણમ્યો ?
 - (11) હીરાએ ઝાપટ મારી મણિભાઈને કયું સત્ય સમજાવ્યું ?
- નીચેના પ્રશ્નોના વિસ્તૃત ઉત્તર લખો. (કોઈપણ એક) [04]
 - (12) 'શરત' ગદ્યના શીર્ષકની યથાર્થતા ચર્ચો.
અથવા
 - (12) 'યુધિષ્ઠિર યુદ્ધવિષાદ' નાટકના અંતની ચર્ચા કરો.

વિભાગ - C : (અર્થગ્રહણ અને લેખન કૌશલ્ય)

- (13) શ્રી સરસ્વતી વિદ્યાલય - રાજકોટના ઉચ્ચતર માધ્યમિક વિભાગમાં ગુજરાતી વિષયની ખાલી પડેલી જગ્યા માટે ઉમેદવારીનોંધાવતી અરજી લખો. [05]
- (14) નીચેના ગદ્યખંડને વાંચી, તેનો ત્રીજા ભાગનો સંક્ષેપ કરીને યોગ્ય શીર્ષક આપો. [05]

આજે આપણને આપણી પોતાની પ્રગતિ પ્રત્યે અહો અહો થઈ રહ્યું છે. જોતજોતામાં કેટલું વિજ્ઞાન ખેડાયું છે અને ખેડાતું જાય છે. પંદર મિનિટમાં ભયંકર ઉલ્કાપાત મચાવી શકાય તેટલે સુધી વિજ્ઞાનનો વિકાસ થશે એવા ભણકારા વાગે છે. પુરાણોએ ભગવાનનો મહિમા ગાતાં કહ્યું છે કે, “તેની ભ્રૂકુટિના વિલાસમાત્રથી બ્રહ્માંડોનો પ્રલય થાય છે.” આ સિદ્ધિ તો માણસના હાથમાં આવવા લાગી છે. ચંદ્ર અને મંગળ તેમ જ ગુરુ તથા શનિ સાથે એ સંપર્ક સાધવાની કળા વૈજ્ઞાનિક શોધી કાઢશે એવી એને ઉમેદ આવી છે. ભોગ સિદ્ધિ અને રોગોના ઈલાજો શોધાઈ રહ્યા છે. હિંસા કરવાના અને તેની સામે બચવાના પણ નવા નવા માર્ગો ખોળાય છે, પણ રોગ, ઘસારો અને

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

અહિંસાને જીવનમાં સ્થાન જ ન મળે, ન પોતાને લાગે, ન બીજાને પહોંચે, એવી જાતના જીવનના નિયમોને શોધવા અને તેને અનુકૂળ સંસ્કૃતિને ખીલવવાની બુદ્ધિ હજી શોધાઈ નથી.

- (15) નીચેના ગદ્યખંડને કાળકથન રીતિ પ્રમાણે વિચારવિકાસના ક્રમમાં ગોઠવી ફરીથી લખો. [05]
- ‘આયો ભઈલા? આય હાય... કેવો થઈ ગયો છે!’ એ બધુ બાનું કામ. ભલી હશે તો ચોક લગી દોડી આવવાની: ઝટપટ ધૂમટાથી આંખો લૂછીને પાણીનો લોટો ભરી લાવશે. એવો ચળકચળક કરતો પિત્તળનો લોટો. ને એમાં ભરેલું ઠંડુ પાણી! એની બાના હાથે ઉટકાયેલો ચોખ્ખોચણક લોટો! બા તો તરત જ ઠેઠ પરસાળના ઉમરા લગી, સોનું તે શી ચીજ છે, માણસ બીજું શું માગે આ દુનિયામાં? કરતીક આંખો આંસુડાં ભરી દેશે.

- (16) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક વિષય પર આશરે 250 શબ્દોમાં નિબંધ લખો. [10]

(1) યૌવન એટલે જીવનની વસંત

મુદ્દા : પ્રસ્તાવના - કુદરતની અનેક ઋતુઓમાં વસંતનું મહત્ત્વ - કુદરતમાં પ્રતિવર્ષ વસંત - માનવ જીવનમાં અનેકવાર - યૌવન ક્રાંતિકારી - લાગણીઓનો ઉશ્કેરાટ - મોજશોખ, આનંદ - જીવનમાં - સનાતન મૂલ્યોની સમજ - સર્જનાત્મક પ્રવૃત્તિ - સમાજપયોગી કાર્યો - દેશ વિકાસનાં કાર્યો - ઉપસંહાર.

અથવા

(2) પ્રદૂષણ - એક સાર્વત્રિક સમસ્યા

મુદ્દા : પ્રસ્તાવના - ઔદ્યોગિક ક્રાંતિની અસરો - વસ્તી વિસ્ફોટની અસરો - અણુશસ્ત્રોની આંધળી દોટ - અખતરાની અસરો - મોજશોખમાંથી પેદા થતું પ્રદૂષણ - પ્રદૂષણ ઘટાડવાનાં ઉપાયો - ઉપસંહાર

અથવા

(3) સમાજમાં કન્યા કેળવણીનું મહત્ત્વ

મુદ્દા : પ્રસ્તાવના - કેળવે તે કેળવણી - અભાણ સ્ત્રીને પડતી મુશ્કેલીનું નિવારણ - આકસ્મિક સંજોગોમાં કેળવણી આશીર્વાદરૂપ - બૌદ્ધિક વિકાસ - કુટુંબ સંચાલનમાં મદદરૂપ - પોતાના સંતાનના વિકાસમાં યોગ્ય ફાળો - ઈદિરા ગાંધી - કલ્પના ચાવલા જેવી સફળ સ્ત્રીઓનાં દૃષ્ટાંતો - વિકાસશીલ સમાજ - ઉપસંહાર

- (17) નીચેના ગદ્યાંશને વાદાત્મક ગદ્ય સ્વરૂપે ફરીથી લખો. [05]

માણસનું જ્ઞાન એકાંગી હોય તો એનો ઈલાજ શો? પરંતુ જો સમજે તો કેવું સારું? શું અમુક બાબતનો વિચાર પોતાની માફક બીજાને કરવાનો હક નથી? દરેકની દૃષ્ટિ સમાન નથી હોતી. દરેકને પોતપોતાનો મત માનવાનો એટલોયે અધિકાર ન હોય? આપણે ખોટો હઠાગ્રહ શા માટે કેળવવો? ઉદારતા એ તંદુરસ્ત મનની અને હઠાગ્રહ એ માંદલા મનની નિશાની છે. છીછરું મન હોય ત્યાં હઠ હોય.

અથવા

- (17) નીચે આપેલ શબ્દયાદીનો ઉપયોગ કરી ભાવાત્મક ગદ્ય લખો.

પરોપકાર

મુદ્દા : ઈશ્વરનું સર્જન - કુદરતી યોજના - જીવનવ્યવહાર - જીવનમૂલ્યો - વૃત્તિ - વિવિધ સ્વરૂપો માનવ, પ્રાણી, વૃક્ષો - સમૃદ્ધિ - મર્યાદા - પરોપકારીપણું આવશ્યકતા.

• • •

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

ધોરણ-12 : ગુજરાતી (દ્વિતીય ભાષા) (008) (વિજ્ઞાન પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

સમય : 3 કલાક

કુલ ગુણ : 100

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન(A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
PART-A ગુણ	28	18	04	-	-	50
PART-B ગુણ	14	21	04	04	07	50
કુલ ગુણ	42	39	08	04	07	100

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર (PART-A)

ક્રમાંક	પ્રશ્નનું સ્વરૂપ	પ્રશ્નોની સંખ્યા	કુલ ગુણ
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો	50	50

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર (PART-B)

ક્રમાંક	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ ગુણ
		જનરલ વિકલ્પ વિના	જનરલ વિકલ્પ સાથે	
1.	અતિ ટૂંક જવાબી પ્રશ્નો (VSA)	05	07	05
2.	ટૂંક જવાબી પ્રશ્નો (SA)	05	07	10
3.	લાંબા પ્રશ્નો (LA)	07	09	28
4.	નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નો (EA)	01	01	07
	કુલ	18	24	50

વિભાગ પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમ	વિભાગ	ગુણ
1.	પદ્ય વિભાગ	30
2.	ગદ્ય વિભાગ	35
3.	વ્યાકરણ	15
4.	લેખન સજ્જતા / અર્થગ્રહણ	20
	કુલ	100

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

ધોરણ-12 : ગુજરાતી (દ્વિતીય ભાષા) (008) (વિજ્ઞાન પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

સમય : 3 કલાક

કુલ ગુણ : 100

નોંધ : પ્રશ્નપત્ર બે ભાગમાં વહેંચાયેલું રહેશે. PART-A અને PART-B એમ બંને વિભાગો 50-50 ગુણનાં રહેશે. કુલ 100 ગુણનું પ્રશ્નપત્ર રહેશે. PART-A માં 1 થી 50 હેતુલક્ષી પ્રશ્નો રહેશે જે નીચે પ્રમાણે પૂછવાના રહેશે.

[PART - A]

પ્રશ્ન ક્રમ	પ્રશ્નની વિગત	ગુણ
1 થી 15	બહુવિકલ્પ પ્રકારના પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે. જવાબ માટે ચાર વિકલ્પ આપવાના રહેશે. પાઠ્યપુસ્તકના પદ્ય પર આધારિત પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે. દરેકનો 1 ગુણ રહેશે.	15
16 થી 30	બહુવિકલ્પ પ્રકારના પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે. જવાબ માટે ચાર વિકલ્પ આપવાના રહેશે. પાઠ્યપુસ્તકના ગદ્ય પર આધારિત પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે. દરેકનો 1 ગુણ રહેશે.	15
31 થી 45	બહુવિકલ્પ પ્રકારના પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે. જવાબ માટે ચાર વિકલ્પ આપવાના રહેશે. પાઠ્યપુસ્તક આધારિત વ્યાકરણના પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે. જેમાં પ્રત્યય, નામયોગી, અનુગ, યોગ્ય વિરામચિહ્નોનો ઉપયોગ, સંયોજક સંયુક્ત-સંકુલ-સાદા વાક્યો, ઉદ્ગાર, નિષેધ વાક્ય, પદક્રમ-પદ સંવાદ સાચુ અંગ્રેજી વાક્ય વગેરેનો સમાવેશ કરવાનો રહેશે.	15
46 થી 50	કાવ્યપંક્તિ/ગદ્યખંડ આપી તેમાંથી બહુવિકલ્પ પ્રકારના પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે. જવાબ માટે ચાર વિકલ્પો આપવાના રહેશે. દરેકનો 1 ગુણ રહેશે.	05

[PART - B] (50 ગુણ)

● PART-B ત્રણ વિભાગોમાં વહેંચાયેલ રહેશે તેના A-વિભાગ પદ્ય પર આધારિત, B-ગદ્ય પર આધારિત અને વિભાગ-C અર્થગ્રહણ અને લેખન સજ્જતા પર આધારિત રહેશે. મૌલિક લખાણ અને ભાષાશુદ્ધિને પ્રાધાન્ય આપવાનું રહેશે.

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ - A (પદ્ય વિભાગ) પ્રશ્નની વિગત	ગુણ
1 થી 3	સવિસ્તૃત જવાબ આપી શકાય તેવા પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે. ત્રણ પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ બે ના જવાબ આપવાના રહેશે. દરેક પ્રશ્નના ચાર ગુણ રહેશે.	08
4 થી 6	ત્રણ-ચાર વાક્યમાં ટૂંકમાં જવાબ આપી શકાય તેવા પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે. ત્રણ પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ બેના જવાબ આપવાના રહેશે. દરેક પ્રશ્નના બે ગુણ રહેશે.	04
7 થી 10	એક વાક્યમાં ઉત્તર આપી શકાય તેવા પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે. ચારમાંથી કોઈપણ ત્રણના જવાબ આપવાના રહેશે. દરેકનો એક ગુણ રહેશે.	03

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

પ્રશ્ન ક્રમ	વિભાગ- B (ગદ્ય)	ગુણ
11 થી 14	સવિસ્તૃત ઉત્તર આપી શકાય તેવા પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે. ચાર પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ત્રણના જવાબ આપવાના રહેશે. દરેક પ્રશ્નના ચાર ગુણ રહેશે.	12
15 થી 18	ત્રણ-ચાર વાક્યમાં ટૂંકમાં જવાબ આપી શકાય તેવા પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે. ચાર પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ત્રણના જવાબ આપવાના રહેશે. દરેક પ્રશ્નના બે ગુણ રહેશે.	06
19 થી 21	એક વાક્યમાં ઉત્તર આપી શકાય તેવા પ્રશ્નો પૂછવાના રહેશે. ત્રણમાંથી કોઈપણ બેના જવાબ આપવાના રહેશે. દરેકનો એક ગુણ રહેશે.	02
વિભાગ- C (અર્થગ્રહણ એન લેખન સજ્જતા)		
22	નીચે આપેલ ગદ્યખંડનો ત્રીજા ભાગમાં સંક્ષેપ કરી તેને યોગ્ય બંધ બેસતું શીર્ષક આપવાનું રહેશે. પાઠ્યપુસ્તકમાં વર્તમાન અભ્યાસક્રમમાં સમાવિષ્ટ ન હોય તેવી અપઠિત કોઈપણ સાહિત્ય, ચિંતન, ધર્મ, સંસ્કૃતિ, સભ્યતા, શિક્ષણ, પ્રેરણાત્મક બાબતો જેવા કોઈપણ એક વિષય પર સિત્તેરથી એસી શબ્દોમાં ગદ્યખંડ પૂછવાનો રહેશે. અથવા નીચે આપેલ પંક્તિનો વિચાર વિસ્તાર આશરે 100 (એક સો) શબ્દોમાં કરવાનો રહેશે. પાઠ્યપુસ્તકમાં વર્તમાન પદ્ય કૃતિમાં ન હોય તેવી કૃતિમાંથી વિચારપ્રેરક પંક્તિ લેવાની રહેશે.	04
23	નીચે આપેલ કોઈપણ વિષય પર આશરે 100 (એક સો) શબ્દોમાં અહેવાલ લખવાનો રહેશે. (શાળામાં થયેલ કોઈપણ કાર્યક્રમ કે સામાજિક પ્રસંગો, કાર્યક્રમ, ઘટના/દુર્ઘટના જેવા વિષયો પર અહેવાલ પૂછી શકાય. અથવા નીચે આપેલ મુદ્દાઓ પરથી વાર્તા લખી તેમાંથી યોગ્ય બોધ તારવી તે વાર્તાને યોગ્ય શીર્ષક આપવાનું રહેશે. (વાર્તાલેખન માટે જરૂરી મુદ્દા આપવાના રહેશે.)	04
24	નીચે આપેલા કોઈપણ ત્રણ વિષયમાંથી એક વિષય પર આશરે 250 શબ્દોમાં નિબંધ લખવાનો રહેશે. (નિબંધ પાઠ્યપુસ્તકને આનુષંગિક વર્તમાન પ્રવાહો, સમસ્યાઓ, કલ્પના આધારિત, પ્રકૃતિ અને ચિંતન જેવા કોઈપણ વિષયને પૂછી શકાશે.) (નિબંધમાં મૌલિકતા, ભાષાશુદ્ધિ અને લેખન કૌશલ્યને ધ્યાનમાં લેવાના રહેશે.)	07

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

ધોરણ-12 : ગુજરાતી (દ્વિતીય ભાષા) (008) (વિજ્ઞાન પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

નમૂનાનું પ્રશ્નપત્ર

સમય : 3 કલાક

કુલ ગુણ : 100

સમય : 1 કલાક

PART - A

કુલ ગુણ : 50

સૂચના :

- (1) નીચે આપેલા 1 થી 50 હેતુલક્ષી પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
- (2) નીચે આપેલા 1 થી 50 હેતુલક્ષી પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે. દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ છે.
- (3) આપને અલગથી આપેલ O.M.R. પત્રકમાં જે તે પ્રશ્ન નંબર સામે (A) O, (B) O, (C) O, (D) O આપેલ છે. તે પ્રશ્નનો જે જવાબ સાચો હોય તેના વિકલ્પમાં દર્શાવેલ O વર્તુળને O.M.R. પત્રકમાં પેનથી પૂર્ણ ઘટ્ટ ● કરવાનું રહેશે.
- (4) એક પ્રશ્નમાં એકથી વધુ વર્તુળ ઘટ્ટ (●) કરવું નહિ.

● નીચે આપેલ પ્રશ્નોના યોગ્ય વિકલ્પ શોધીને ઉત્તર લખો. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ)

- (1) 'કોધી સ્વભાવને જીતવો ને' કાવ્યના કવયિત્રીનું નામ જણાવો.
(A) મીરાંબાઈ (B) પાનબાઈ (C) રામબાઈ (D) ગંગાસતી
- (2) કવયિત્રી કેવા સ્વભાવને જીતવાનું કહે છે ?
(A) કામી સ્વભાવ (B) કોધી સ્વભાવ (C) આનંદી સ્વભાવ (D) લોભી સ્વભાવ
- (3) કવિ જીવનમાં શું ન કરવાનું કહે છે ?
(A) ધન ભેગું કરવું (B) જીવનને પરોપકારી બનાવવું
(C) ગર્વ ન કરવો (D) સમભાવ ન રાખવો
- (4) કવિ કોને બળવાન માને છે ?
(A) સમય (B) નાણાં (C) કીર્તિ (D) શક્તિવાન
- (5) નાયિકા શેના વડે ઘાસ કાપે છે ?
(A) કોસ (B) દાતરડું (C) કોદાળી (D) પાવડો
- (6) 'વીડી વાઢનારા' લોકગીતમાં કોની વાતનું આલેખન છે ?
(A) શ્રમજીવી ધણી-ધણિયાણી (B) ભાઈની
(C) મિત્રની (D) સહિયરની
- (7) 'હુંકારીજા' કાવ્યમાં શાની ઝંખના વ્યક્ત થઈ છે ?
(A) યાત્રાપ્રવાસ (B) દાન (C) મિલન (D) પ્રભુદર્શન
- (8) કવિ કેવી શબરીનાં બોર આરોગવાની વાત કરે છે ?
(A) ભુખી (B) દુબળી (C) દુઃખી (D) સંતોષી
- (9) વડલો પંખીઓને શી વિનંતી કરે છે ?
(A) બોલવાની (B) જૂના માળા છોડવાની (C) ઈંડા ઉછેરવાની (D) ફળ ખાવાની
- (10) કવિનો પ્રાણ કયાં જવા તલસાટ કરે છે ?
(A) વિદેશની ભૂમિ (B) કર્મભૂમિ (C) રણભૂમિ (D) જન્મભૂમિ

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

- (11) કોની સ્મૃતિથી કવિ વિહ્વળ બને છે ?
(A) માતાની (B) પિતાની (C) દાદાની (D) પત્નીની
- (12) 'આ રસ્તાઓ' કાવ્યના કવિ જણાવો.
(A) ઉશનસ (B) પ્રેમાનંદ (C) અખો (D) મીરાંબાઈ
- (13) પૃથ્વી ફરતે ભરડા લઈને શું વિંટળાયું છે ?
(A) રસ્તાઓ (B) સાપ (C) સપનાઓ (D) પડછાયા
- (14) કવિએ કેવા જીવનની વેધકતા પ્રગટાવી છે ?
(A) ગ્રામજીવન (B) નગરજીવન (C) વન્યજીવન (D) સામાન્ય જીવન
- (15) કવિએ ગ્રામજીવનને કેવું ગણાવ્યું છે ?
(A) મુક્ત અને વિહારી (B) બંધન અને પરિશ્રમી (C) સંકુચિત (D) સુવિધા વિહોણું
- (16) માળણ કુસુમની આંખોને કોની સાથે સરખાવે છે ?
(A) પારિજાતનાં ફૂલ (B) રાતરાણીનાં ફૂલ (C) મોગરાનાં ફૂલ (D) કેસૂડાનાં ફૂલ
- (17) કુસુમને મન શું સરખું છે ?
(A) શિવ અને પાર્વતી (B) વન અને ઘર (C) ઘર અને આશ્રમ (D) ગામ અને શહેર
- (18) નારાયણ હેમચંદ્રને શું નહોતું આવડતું ?
(A) ગણિત અને વિજ્ઞાન (B) અંગ્રેજી અને વ્યાકરણ
(C) અંગ્રેજી અને હિંદી (D) સંસ્કૃત અને પ્રાકૃત
- (19) ગાંધીજીની આત્મકથાનું નામ જણાવો.
(A) સત્યના પ્રયોગો (B) મારી હકીકત
(C) અગ્નિકુંડમાં ઉગેલું ગુલાબ (D) ઝેર તો પીધાં જાણી જાણી
- (20) પૂંજ મેજરે શું વાવ્યું હતું ?
(A) આંબા (B) ચીકું (C) બદામ (D) લીમડા
- (21) પત્નીના અવસાન પછી પ્રભાશંકર કેવું જીવન જીવતા હતા ?
(A) સંઘર્ષમય (B) સારું (C) થીંગડા મારીને (D) વૈભવી
- (22) કોના અવસાન પછી પ્રભાશંકર અન્ય મનસ્ક બની જતા ?
(A) મણિશંકરના (B) પત્નીના (C) પિતાના (D) બહેનના
- (23) બિસ્મિલ્લાખાને શાનો શોખ હતો ?
(A) દોકડ (B) વાંસળી (C) શરણાઈવાદન (D) સિતારવાદન
- (24) શું ન હોત તો બાળપણનો કાળ સુખમાં ગયો હોત ?
(A) નિશાળ (B) પરીક્ષા (C) રમતગમત (D) સ્પર્ધા
- (25) અખો શેનો ત્યાગ કરે છે ?
(A) કુટુંબનો (B) સંસારનો (C) સગાંવહાલાંનો (D) મિત્રોનો
- (26) 'અઘરો દિવસ' પાઠનો સાહિત્ય પ્રકાર કયો છે ?
(A) પત્ર (B) નાટક (C) નિબંધ (D) આસ્વાદ લેખ
- (27) જળનગરી વેનિસની રોચકતા શેમાં છે ?
(A) સ્થાપત્ય (B) સાહિત્ય (C) ચિત્ર (D) સંગીત

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

- (28) સોક્રેટીસ કેવી રીતે રહેતો હતો ?
(A) સાદાઈ (B) વૈભવી (C) આળસું (D) મોટાઈ
- (29) મહીજીએ કોની મદદનીગીની પરીક્ષા કરી ?
(A) પત્નીની (B) ભાઈની (C) દીકરાની (D) મિત્રની
- (30) રાજમા કયા પાઠનું પાત્ર છે ?
(A) કુસુમનું (B) બે લઘુકથાઓ (C) મોરનાં ઈંડા (D) નારાયણ હેમચંદ્ર
- (31) 'પરલોકમાં આશા ત્યજવી' - વાક્યમાં ખોટો પ્રત્યય સુધારો કરી ઉત્તર જણાવો.
(A) નો (B) થી (C) ની (D) વડે
- (32) 'ખોળી ખોળીને હું થાકી ગઈ.' - વાક્યમાં નામયોગી શોધો.
(A) હું (B) થાકી (C) ગઈ (D) ખોળી
- (33) નીચેના કયા વાક્યમાં યોગ્ય અનુગ પ્રયોજાયો છે ?
(A) મનુએ હોંકારો કરતાં કહ્યું (B) મનુ પૂછ્યું
(C) તમારે વાર્તા કહેશે (D) પ્રભાશંકર હાર્યા
- (34) નીચેનામાંથી કયા વાક્યમાં યોગ્ય વિરામચિહ્નનો ઉપયોગ થયો છે તે શોધો.
(A) શી ઈચ્છા પૂરી કરશો. (B) હા, બેચાર પ્રસંગો યાદ આવે છે.
(C) કુસુમ, ઓ કુસુમ ! (D) જમનાબેન ? હું નિર્દોષ છું.
- (35) 'પિયરમાં જાણેય શું કે દીકરીને સાસરિયામાં કેટલું સુખ છે ?' વાક્યમાં સંયોજક શોધો.
(A) માં (B) કે (C) જાણેય (D) કેટલું
- (36) 'વડલો કહે છે વનરાઈઓ સળગી છે' વાક્યમાં યોગ્ય સંયોજક મૂકો.
(A) કે (B) અને (C) પણ (D) તો
- (37) નીચેનાં વાક્યોમાંથી સંયુક્ત વાક્ય શોધો.
(A) ઝૂંપડી અને વાડીના કોટ વચ્ચે જગા હતી (B) હું લેખક છું. મારી ઓળખાણ આપજો
(C) જો એક દિવસ રાજા કે રાણી ઝરૂખામાં બેઠા હતા (D) આપે શરણાઈ જ કેમ પસંદ કરી ?
- (38) નીચેનામાંથી સંકુલ વાક્ય શોધો.
(A) પણ જરા સાફ કરી આપું એટલી વાર છે. (B) અખાભાઈ, કંઠી તૈયાર થઈ કે ? મારે પહેરવી છે.
(C) ચાલો, હવે મારાં કડાં લો. (D) તમારા પેટમાં તો પાપ નથી.
- (39) નીચેનામાંથી ઉદ્ગાર વાક્ય શોધો.
(A) તમે અમેરિકા જવાના ! (B) એ તો હવે તમે જ કહો ને.
(C) એકવાર વિચાર કરી લો. (D) શરણાઈ વગાડવાનો સંતોષ થયો
- (40) નીચેનાં વાક્યોમાંથી નિષેધ વાક્ય શોધો.
(A) હું વનવાટ ઊભી છું. (B) અખાએ કંઠી તૈયાર કરી.
(C) વેનિસનું સૌંદર્ય મનમોહક છે. (D) સુખના દિવસ સરખા જતા નથી.
- (41) નીચેનાં વાક્યો પૈકી કયું વાક્ય યોગ્ય પદક્રમ-પદસંવાદ ધરાવે છે તે વાક્ય શોધો.
(A) હા ! જોવા જ આજ નીકળ્યો છું. (B) હજી લાગશે વાર કેટલી ?
(C) જળમાર્ગો એક સ્થળેથી છે જવા બીજે સ્થળે. (D) માણેક મુનીમ એને ઘેર ગયા ત્યારે મહીમ નહોતા.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

- (42) નીચેના કયા વાક્યમાં પદક્રમ - પદસંવાદ યોગ્ય નથી તે શોધો.
(A) યુરોપની મોટાભાગની મુસાફરી અમે ભાઈ સાથે કરી.
(B) તે તમે કબૂલ કરો છો કે તમારે એ વાત કોઈને કહેવી નહીં.
(C) “પણ રહેવું છે ઘરમાં પિતાજી રાખે ત્યાં સુધી?”
(D) ક્રોધ અને અશ્રુથી ભરેલી સુંદર ચાલી ગઈ.
- (43) નીચેના કયા વાક્યોમાં પદક્રમ-પદસંવાદ યોગ્ય છે તે શોધો.
(A) નારાયણ હેમચંદ્રની સાદાઈ તો એમની પોતાની હતી.
(B) વિચાર તેમજ અમારી વચ્ચે આચાર સામ્ય ઠીક હતું.
(C) વાત એ જ રામને કાને વખતે પહોંચી
(D) એમણે સિવાય સાધના બીજું જિંદગીમાં કાંઈ કર્યું જ નથી.
- (44) નીચેનાં વાક્યોમાંથી કયું અંગ્રેજી વાક્ય સાચું છે? તે શોધો.
(A) The quality of mercy is not strained. (B) The place upon beneath.
(C) The base judean like me. (D) It gives him blessth him.
- (45) નીચેનાં વાક્યોમાંથી કયું અંગ્રેજી વાક્ય સાચું નથી? તે શોધો.
(A) It blessth him that gives and him that takes. (B) Upon the place beneath : It is twice bles's'd.
(C) of one that loved not wisely, but too well. (D) Threw a base like the Judean pearly away.
- નીચે આપેલ કાવ્યપંક્તિ વાંચી આપેલા પ્રશ્નોનો સાચો વિકલ્પ શોધી ઉત્તર લખો.
સજ્જન, આ સંસારમાં ગર્વ છોડતાં શીખ,
ભાગ્ય ફૂટ્યું ત્યાં ભૂપતિ ભમતો માગે ભીખ.
(46) કવિ સંસારમાં સજ્જનને કઈ શીખ આપે છે?
(A) ગર્વ છોડવાની (B) અભિમાનનો ત્યાગ કરવાની
(C) સ્વજનોનો મોહ છોડવાની (D) ભક્તિ કરવાની
(47) ભાગ્ય ફૂટે ત્યારે રાજાની હાલત કેવી થાય છે?
(A) રાજા રણભૂમિથી ભાગી જાય છે. (B) રાજા પ્રજાનું રક્ષણ કરી શકતો નથી.
(C) રાજા ભીખ માંગે છે. (D) ભૂપતિ હારી જાય છે.
- નીચેનો પરિચ્છેદ વાંચી આપેલા પ્રશ્નોનો સાચો વિકલ્પ શોધી ઉત્તર લખો.
ઈટાલી કલાભૂમિ છે. શિલ્પ, સ્થાપત્ય, સંગીત અને ચિત્રકામમાં તેની પાસે વિપુલ સંપત્તિ છે. યુરોપભરમાં અંગ્રેજી ભાષા સામે નફરત, ફ્રાંસમાં તો ખાસ. દરેક દેશ પોતાની ભાષાનો જ આગ્રહી. વેનિસ ભારે શ્રીમંત નગરી એક કાળે તે ગુલામો અને તેજાનાના જબરદસ્ત વેપારનું મથક હતું.
(48) ઈટાલીને શાની ભૂમિ કહેવામાં આવી છે?
(A) સ્થાપત્યની (B) શૃંગારની (C) જળની (D) કલાની
(49) યુરોપ કઈ ભાષાની વધારે નફરત કરે છે?
(A) અંગ્રેજી (B) જર્મની (C) ફ્રેંચ (D) જાપાની
(50) વેનિસ શાનું વેપારી મથક હતું?
(A) હીરાનું (B) માર્બલનું (C) તેજાનાનું (D) કાપડનું

સૂચના :

- (1) PART-B ત્રણ વિભાગમાં વહેંચાયેલ છે. A, B, C
- (2) પ્રશ્ન પ્રકાર પ્રમાણે વિકલ્પો આપેલ છે.
- (3) જમણી બાજુના અંક ગુણભાર દર્શાવે છે.

વિભાગ - A : (પદ્ય વિભાગ)

- નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર ઉત્તર લખો. (કોઈપણ બે) [08]
 - (1) ગંગાસતી માનવ સ્વભાવના કયા કયા દુર્ગુણો જણાવી તેને દૂર કરવાના ઉપાયો સૂચવે છે?
 - (2) 'વતનનો તલસાટ' કાવ્યમાં વ્યક્ત થતો કવિનો કલ્પાંત આલેખો.
 - (3) બાની રાજી-નારાજી લખો.
- નીચેના પ્રશ્નોના ત્રણ/ચાર વાક્યમાં ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. (કોઈપણ બે) [04]
 - (4) કવિને શાના માટે આકર્ષણ છે? શા માટે?
 - (5) નાયિકાના હાથ શેનાથી બંધાયેલ છે? તે શેનો બનેલ છે?
 - (6) કવિ કાગે નિરૂપેલ વનરાઈની આગનું દર્શ્ય લખો.
- નીચેના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (કોઈપણ ત્રણ) [03]
 - (7) મરણ પછી શું સાથે આવતું નથી?
 - (8) સુની સરીતા એટલે શું?
 - (9) પ્રવાહની મધ્યે કવિને શેનો ભાસ થાય છે?
 - (10) કવિ કોનો સંગાથ ઈચ્છે છે?

વિભાગ - B : (ગદ્ય વિભાગ)

- નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર ઉત્તર લખો. (કોઈપણ ત્રણ) [12]
 - (11) "કુસુમનું કઠણ તપ" શીર્ષકની યથાર્થતા ચર્ચો.
 - (12) આંબા ઉછેરની પૂંજની લગની તમારા શબ્દોમાં લખો.
 - (13) 'ઝાઘ' લઘુકથામાં પ્રગટતી સંવેદના વર્ણવો.
 - (14) 'મોરનાં ઈંડાં' વાર્તામાં જીવનમૂલ્યોની ઉચ્ચતા શી રીતે પ્રગટી છે?
- નીચેના પ્રશ્નોના ત્રણ/ચાર વાક્યમાં ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. (કોઈપણ ત્રણ) [06]
 - (15) સોક્રેટીસ કઈ વાતને શરમ જનક ગણે છે? શા માટે?
 - (16) પ્રભાશંકરે મનુને કઈ વાર્તા કહી?
 - (17) કવિને મૃત્યુનો દિવસ મુશ્કેલ શાથી લાગે છે?
 - (18) જમનાને અખા પર શો અવિશ્વાસ આવ્યો? એનું શું પરિણામ આવ્યું?
- નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર એક વાક્યમાં લખો. (કોઈપણ બે) [02]
 - (19) અમેરિકામાં નારાયણ હેમચંદ્ર પર શો આરોપ મૂકાયો?
 - (20) મામાએ બિસ્મિલ્લાખાને માર મારી કઈ શિખામણ આપી?
 - (21) લેખક સ્વયં સેવક બની શી કામગીરી કરતાં?

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

વિભાગ - C : (અર્થગ્રહણ)

(22) નીચે આપેલા ગદ્યખંડનો ત્રીજા ભાગનો સંક્ષેપ કરી તેને યોગ્ય શીર્ષક આપો.

[04]

સમાનતાનો અર્થ એટલો જ છે કે સ્ત્રીને રાજકીય, સામાજિક, આર્થિક, કૌટુંબિક ક્ષેત્રે પુરુષના જેટલો જ અધિકાર હોવો જોઈએ. તેને બૌદ્ધિક અને અન્ય શક્તિઓનો વિકાસ કરવા માટે પુરુષના જેટલી જ તકો મળવી જોઈએ, કે શ્રમ અને સંપત્તિમાં બંનેનો સરખો હિસ્સો હોય. આવી મુક્ત હવા ધરાવતા સમાજમાં સ્ત્રી વસ્તુ નહીં, વ્યક્તિ હશે. પુરુષ જેમ માત્ર સ્ત્રીના લાભ કે સુખ માટે સર્જાયો નથી. તેમ સ્ત્રી પણ પુરુષના લાભ કે સુખ માટે ફક્ત સર્જઈ નથી. ભિન્ન વ્યક્તિત્વ છતાં સરખી શક્તિઓ ધરાવનાર વ્યક્તિઓ તરીકે ઉભયની ગણના થવી જોઈએ. સ્વતંત્ર થવા માટે શક્તિ જોઈએ છે; જવાબદારી જોઈએ છે. વિચારવાની જાગૃતિ જોઈએ છે, કારણ કે તેમાં મહેનત કરવી પડે છે.

અથવા

(22) નીચે આપેલી પંક્તિની સમજૂતી આપી તેનો 100 (સો) શબ્દોમાં વિચાર વિસ્તાર કરો.

પૈસા ને વળી પદવીનો વિશેષ શો વિશ્વાસ,
રાવણ કેરી સિદ્ધિ પણ પળમાં પામે નાશ.

(23) તમારી શાળામાં યોજાયેલ 'મહિલાદિન' ઉજવણીનો અહેવાલ 100 (સો) શબ્દોમાં લખો.

[04]

અથવા

નીચે આપેલા મુદ્દાઓ પરથી વાર્તા લખી તેમાંથી મળતો બોધ તારવી, તેને યોગ્ય શીર્ષક આપો.

મુદ્દાઓ :

અકબરનો દરબાર - એકસરખા બે ફૂલ - એક સાયું, એક બનાવટી - ફૂલનો સ્પર્શ કર્યા વિના દૂરથી ઓળખવાની પરીક્ષા - બધા દરબારીઓની મૂંઝવણ - બિરબલની યુક્તિ - મધમાખી પકડી લાવવી - ઉત્તર આપવો - બાદશાહની શાબાશી.

(24) નીચે આપેલા વિષય પર આપેલ મુદ્દાઓને આધારે આશરે 250 શબ્દોમાં નિબંધ લખો. (કોઈપણ એક)

[07]

● ચૂંટણીમાં ભાગ ભજવતાં પરિબળો.

મુદ્દા : પ્રાસ્તાવિક - વર્તમાનપત્ર - જાહેર સભાઓ - પ્રચારતંત્ર - ધર્મની આડશ - ધર્મની દુહાઈ - ધન અને અન્ય પ્રલોભનો - વિદેશી હસ્તક્ષેપ - ઉપસંહાર.

અથવા

● સખત પરિશ્રમનો કોઈ વિકલ્પ નથી.

મુદ્દા : પ્રાસ્તાવિક - પરિશ્રમનો મહિમા - સ્વતંત્ર રાષ્ટ્રની શક્તિ - ખેડૂત અને મજૂર - પરિશ્રમ અંગે યુવકોનું કર્તવ્ય - પરિશ્રમ દ્વારા જ આધુનિક ભારતનું નિર્માણ - પરિશ્રમનો કોઈ વિકલ્પ નહિ - પરિશ્રમ એ જ પારસમણિ - ઉપસંહાર

અથવા

● યૌવન એટલે જીવનની વસંત

મુદ્દા : પ્રાસ્તાવિક - કુદરતની અનેક ઋતુમાં વસંતનું મહત્વ - કુદરતમાં દરેક વર્ષ વસંત - માનવ જીવનમાં અનેક વાર - યૌવનકાંતિકારી - લાગણીઓનો ઉશ્કેરાટ - મૌજશોખ, આનંદ - જીવનમાં સનાતન મૂલ્યોની સમજ - સર્જનાત્મક પ્રવૃત્તિ - સમાજ ઉપયોગી કાર્ય - દેશવિકાસના કાર્યો - ઉપસંહાર

● ● ●

गुजरात माध्यमिक और उच्चतर माध्यमिक शिक्षण बोर्ड, गांधीनगर

शैक्षणिक वर्ष - 2023-24

कक्षा-12 हिन्दी (विज्ञान प्रवाह) (002) (FL)

वार्षिक परीक्षा

समय : 3 घंटे

प्रश्नपत्र का प्रारूप

पूर्णांक : 100

नोंध : आ परिद्रूप विद्यार्थीओ, शिक्षको, प्राश्निको, मोडरेटर्स वगरेना मार्गदर्शन माटे छे. जे ते विषयोना प्राश्निक तेमज मोडरेटर्सने माध्यमिक अने उच्चतर माध्यमिक शिक्षणना बृहद छार्द/उदेशने सुसंगत रडी प्रश्नपत्रनी संरचना बाबते ईरझार करवानी छूट रहेशे.

उद्देश्य अनुसार भारांक :

उद्देश्य	ज्ञान (K)	समझ (U)	उपयोजन (A)	उच्च वैचारिक कौशल		कुल
				संयोजन/विश्लेषण	अनुमान/मूल्यांकन	
PART-A	24	21	05	-	-	50
PART-B	04	10	10	16	10	50
कुल पूर्णांक	28	31	15	16	10	100

प्रश्न प्रकार अनुसार भारांक : PART-A

प्रश्न का स्वरूप	प्रश्नों की संख्या	कुल पूर्णांक
वैकल्पिक	50	50

प्रश्न प्रकार अनुसार भारांक : PART-B

क्रम	प्रश्न का स्वरूप	विकल्प सहित प्रश्नों की संख्या	विकल्प रहित प्रश्नों की संख्या	पूर्णांक
1.	संक्षिप्त प्रश्न (SA)	09	07	14
2.	विस्तृत प्रश्न (LA-1)	06	04	16
3.	विस्तृत प्रश्न (LA-2)	04	02	10
4.	निबंधात्मक प्रश्न (EA)	01	01	10
	कुल	20	14	50

प्रकरण अनुसार भारांक :

क्रम	विषयवस्तु	PART-A	PART-B	पूर्णांक
1.	गद्य	20	13	33
2.	पद्य	16	13	29
3.	गद्यांश-पद्यांश अर्थबोध	-	08	08
4.	निबंध लेखन	-	10	10
5.	व्याकरण			
	1. संधि-विच्छेद	02	-	20
	2. तत्सम रूप	02	-	
	3. उपसर्ग-प्रत्यय	02	-	
	4. समास भेद	02	-	
	5. शब्द समूह के लिए एक शब्द	02	-	
	6. मुहावरे	02	02	
	7. छंद (दोहा, सोरठा, चौपाई, सवैया और कवित्त ही अभ्यासक्रम में हैं।)	-	02	
	8. अलंकार (अनुप्रास, यमक, श्लेष, वक्रोक्ति, उपमा, रूपक, उत्प्रेक्षा, संदेह, भ्रांतिमान और मानवीकरण ही अभ्यासक्रम में हैं।)	02	02	
	कुल	50	50	100

गुजरात माध्यमिक और उच्चतर माध्यमिक शिक्षण बोर्ड, गांधीनगर
शैक्षणिक वर्ष - 2023-24

कक्षा-12 हिन्दी (विज्ञान प्रवाह) (002) (FL)
वार्षिक परीक्षा

समय : 2 घंटे

प्रश्नपत्र का प्रारूप

पूर्णांक : 100

समय : 1 घंटे

PART-A

पूर्णांक : 50

- वैकल्पिक प्रश्न-50, प्रत्येक प्रश्न का 1 अंक है ।

[50]

समय : 2 घंटे

PART-B

पूर्णांक : 50

विभाग - A गद्य विभाग

- दो-तीन वाक्यों में उत्तर हो, ऐसे तीन प्रश्न दीजिए, जिनमें से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखें । [04]
- दस-पंद्रह वाक्यों में उत्तर हो, ऐसे दो प्रश्न पूछिए, जिनमें से किसी एक का उत्तर लिखें । [05]
- ससंदर्भ व्याख्या के लिए कोई दो गद्यांश पूछिए, जिनमें से एक करना है । [04]

विभाग - B पद्य विभाग

- दो-तीन वाक्यों में उत्तर हो, ऐसे तीन प्रश्न पूछिए, जिनमें से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखें । [04]
- दस-पंद्रह वाक्यों में उत्तर हो, ऐसे दो प्रश्न पूछिए, जिनमें से किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखें । [05]
- ससंदर्भ व्याख्या के लिए कोई दो पद्यांश पूछिए, जिनमें से एक करना है । [04]

विभाग - C

- कोई एक मुहावरा का अर्थ लिखकर वाक्य प्रयोग करने के लिए दीजिए । [02]
- कोई एक छंद सोदाहरण समझाने के लिए दीजिए । [02]
- कोई एक अलंकार सोदाहरण समझाने के लिए दीजिए । [02]
- 'वितान भाग-२' में से कोई एक परिच्छेद एक तिहाई भाग में सार लिखकर उचित शीर्षक देने के लिए दीजिए । [04]

विभाग - D

- निबंध लेखन के लिए चार विषय दीजिए, जिनमें से किसी एक विषय पर लगभग 300 शब्दों में निबंध लिखना है । [10]
- अपठित काव्यांश का भावार्थ लिखने के लिए दीजिए । (कविता आधुनिक काल की हो) [04]

गुजरात माध्यमिक और उच्चतर माध्यमिक शिक्षण बोर्ड, गांधीनगर
कक्षा-12 हिन्दी (विज्ञान प्रवाह) (002) (प्रथम भाषा)
वार्षिक परीक्षा

समय : 3 घंटे

नमूने का प्रश्नपत्र

पूर्णांक : 100

समय : 1 घंटा

PART-A

पूर्णांक : 50

सूचना :

1. इस प्रश्नपत्र में वस्तुनिष्ठ प्रकार के कुल 50 प्रश्न हैं। सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2. प्रत्येक प्रश्न एक अंक का है।
3. आपको अलग से दिए गए O.M.R पत्रक के प्रश्नों के सामने (A) O, (B) O, (C) O, (D) O दिए गए हैं। जिस प्रश्न का जो उत्तर सही हो उस विकल्प के गोलाकार को पेन से पूर्ण गाढ़ा ● करना होगा।

विभाग - A

[50]

1. महादेवी ने कहानी के मुख्य पात्र को 'भक्तिन' नाम से क्यों सम्बोधित किया ?
(A) हाथ में माला देखकर (B) उनके ज्ञान को समझकर
(C) वाणी को सुनकर (D) पड़ोसियों के बताने पर
2. किसकी आवाज मृत गाँव में संजीवनी शक्ति भरती थी ?
(A) लुट्टन पहलवान की ढोलक (B) चाँद सिंह का मृदंग
(C) राजा साहब की बाँसुरी (D) लोगों के मधुर गीत
3. 'बाजार दर्शन' पाठ में 'पैसे की गरमी के लिए कौन-सा शब्द प्रयुक्त किया गया है ?
(A) पर्चेजिंग (B) मनीबैग
(C) बाजार (D) लोकवैभव
4. जैनेन्द्रकुमार ने बाजार का पोषण करने वाले अर्थशास्त्र को किस शास्त्र के रूप में बताया है ?
(A) राजनीतिशास्त्र (B) अनीतिशास्त्र
(C) समाजशास्त्र (D) धर्मशास्त्र
5. 'काले मेघा पानी दे' पाठ में लेखक गोबर और कौड़ियों से क्या बनाते थे ?
(A) पंजीरी (B) गोवर्धन और सतिया
(C) अरवा भूजा (D) मठरी

6. इन्द्रसेना घर जा-जाकर किसकी गुहार लगाती थी?
- (A) गंगा मैया (B) इन्द्रदेव
(C) दुर्गा मैया (D) पार्वती मैया
7. लुट्टन पहलवान दंगल देखने कहाँ गये थे ?
- (A) श्रावणी के मेले में (B) श्यामनगर के मेले में
(C) चन्द्रनगर के मेले में (D) औराही के मेले में
8. सारा गाँव क्यों काँप रहा था ?
- (A) मलेरिया और हैजे के प्रकोप से (B) लुट्टन पहलवान के प्रकोप से
(C) राजा श्यामनंद के प्रकोप से (D) अतिवृष्टि के प्रकोप से
9. भक्तिन का वास्तविक नाम क्या था ?
- (A) तिरथिया (B) लछमिन
(C) बेंदुला (D) सिवपता
10. फ्राँसीसी क्रांति के नारे में कौन-सा शब्द विवाद का विषय रहा है ?
- (A) दासता (B) स्वतंत्रता
(C) लोकतंत्र (D) समता
11. महादेवी वर्मा के तक्रिए पर अक्सर सिकुड़कर कौन सो जाता है ?
- (A) हिरनी सोना (B) बिल्ली गोधूली
(C) कुत्ता वसंत (D) गिलहरी गिल्लू
12. शिरीष को कालजयी अवधूत क्यों कहा है ?
- (A) कठिन परिस्थिति में फलता-फूलता है (B) वह अल्पायु होता है
(C) वह दस-पन्द्रह दिन ही फूलता है (D) वह बहुत सुन्दर होता है
13. कवि कालिदास की रचना पहचानिए ।
- (A) कूटज (B) मेघदूत
(C) बादल-राग (D) तुमरी
14. हलवाई रसगुल्ला किसे खिलाना चाहता था ?
- (A) राजा साहब (B) लुट्टन सिंह
(C) काला खाँ (D) चाँद सिंह

15. 'काले मेघा पानी दे' पाठ के लेखक कौन हैं ?
- (A) महादेवी वर्मा (B) रघुवीर सहाय
(C) धर्मवीर भारती (D) फणीखरनाथ रेणु
16. 'श्रीरष के फूल' पाठ की साहित्यिक विधा बताइए ।
- (A) ललित निबंध (B) आत्मकथा
(C) संस्मरण (D) कहानी
17. व्यवसाय चुनने की स्वतंत्रता न दिए जाने पर लेखक को क्या लगता है ?
- (A) लोगों की स्वतंत्रता का हनन (B) लोगों को दासता में जकड़कर रखना
(C) लोगों की स्वतंत्रता का अस्वभाविक विभाजन (D) लोगों की स्वतंत्रता का अवमूल्यन
18. डॉ. आम्बेडकर का जन्म मध्यप्रदेश के में हुआ था ।
- (A) महु (B) इटारसी
(C) जबलपुर (D) सागर
19. जेठ की जलती धूप में धरती कैसी प्रतीत हो रही है ?
- (A) अमलतास के फूलों सी (B) निर्धूम अग्निकुंड
(C) लाल अग्निकुंड (D) हरिता में परिवेष्टित
20. बाजार हमें कब आनंदित करता है ?
- (A) हमारा मन लक्ष्य से भरा हो (B) जेब पैसे से भरा हो
(C) मनपसंद वस्तुएँ खरीदी हों (D) खाने से संतुष्टि प्राप्त की हो
21. 'दिन जल्दी-जल्दी ढलता है !' गीत किस संग्रह से लिया गया है ?
- (A) नए पुराने झरोखे (B) आकुल-अंतर
(C) एकांत संगीत (D) निशा निमंत्रण
22. 'पतंग' कविता में कौन-सा बिम्ब है ?
- (A) प्रासंगिक (B) श्रव्य
(C) दृश्य (D) सुंदर
23. काव्यपंक्ति पूर्ण कीजिए - जन्म से ही वे अपने साथ लाते हैं कपास.....
- (A) पृथ्वी घूमती हुई आती है (B) जब वे पेंग भरते हुए चले
(C) कि पतंग उड़ सके (D) जब वे दौड़ते हैं बेसुध
24. 'बात सीधी थी पर' काव्य में कवि किस प्रकार की भाषा का प्रयोग करता दिखाई दे रहा है ?
- (A) भाषा की मौलिकता (B) अप्रासंगिक कथ्य
(C) भाषा की यांत्रिकता (D) दुरूह भाषा

25. 'कैमरे में बंद अपाहिज' कविता किस काव्यसंग्रह से ली गई है ?
 (A) लोग भूल गये (B) कामायनी
 (C) तारसप्तक (D) प्रिय-प्रवास
26. 'पतंग' कविता के अंतर्गत कवि ने किन इच्छाओं-उमंगों का चित्रण किया है ?
 (A) जन्मजात इच्छाएँ (B) नैसर्गिक इच्छाएँ
 (C) बालसुलभ इच्छाएँ (D) युवावस्था की इच्छाएँ
27. 'शीतल वाणी में आग लिए फिरता हूँ' से कवि का क्या तात्पर्य है ?
 (A) मधुर आवाज (B) संघर्ष
 (C) कटुवचन (D) घृणा
28. 'बादल राग' कविता अनामिका में कितने खंडों में प्रकाशित है ?
 (A) पाँच (B) सात
 (C) चार (D) छः
29. प्रातःकालीन आकाश के लिए किन उपमानों का प्रयोग किया गया है ?
 (A) नीलाशंख और राख से लीपा चौका (B) सफेद शंख और मिट्टी से लीपा चौका
 (C) लालशंख और गेरू से लीपा चौका (D) सुनहरा शंख और सिन्दूर से लीपा चौका
30. 'बादल राग' कविता में कवि ने अट्टालिका को किसका प्रतीक माना है ?
 (A) पोषक धनवान (B) पूँजीपति किसान
 (C) साम्यवादी कृषक (D) शोषक धनवान
31. 'बादल राग' कविता के कवि कौन हैं ?
 (A) सूर्यकांत त्रिपाठी 'निराला' (B) जयशंकर प्रसाद
 (C) महादेवी वर्मा (D) सुमित्रानन्दन 'पंत'
32. कवि तुलसीदास ने दरिद्रता की तुलना किससे की है ?
 (A) मेघनाथ (B) कुबेर
 (C) रावण (D) खर-दूषण
33. कवि तुलसीदास का संबंध भक्तिकाल की किस धारा या शाखा से है ?
 (A) प्रेमाश्रयी शाखा (B) निर्गुण धारा
 (C) सगुण धारा (D) ज्ञानाश्रयी शाखा
34. रुबाइयों में कवि ने किस त्योहार का वर्णन किया है ?
 (A) होली (B) दशहरा
 (C) दिवाली (D) वसंतपंचमी

35. 'छोटा मेरा खेत' कविता मूलतः किस भाषा में लिखी गई है ?
(A) मराठी (B) गुजराती
(C) पंजाबी (D) सिन्धी
36. 'रामचरित मानस' किस भाषा में लिखा गया है ?
(A) ब्रज (B) मैथिली
(C) भोजपुरी (D) अवधी
37. किस शब्द का संधि-विच्छेद गलत है ?
(A) नरेन्द्र = नर + इन्द्र (B) यद्यपि = यदि + अपि
(C) यथैव = यथा + एव (D) महोत्सव = महात् + सव
38. 'हथेली पर सरसों उगाना' मुहावरे का अर्थ बताइए ?
(A) बुरी तरह बिखेरना (B) गड़बड़ करना
(C) पश्चाताप करना (D) असंभव बातें करना
39. 'भयभीत होना' - इस अर्थ से संबंधित मुहावरा पहचानिए ।
(A) कलेजा मुँह को आना (B) दूर की कोड़ी लाना
(C) नौ-दो ग्यारह होना (D) सिर धुनना
40. 'रसास्वादन' शब्द का समास पहचानिए ।
(A) अव्ययीभाव समास (B) तत्पुरुष समास
(C) द्विगु समास (D) कर्मधारय समास
41. बहुव्रीहि समास का उदाहरण बताइए ?
(A) गजानन (B) यथाशक्ति
(C) महासागर (D) राजपुत्र
42. 'अत्याचार' शब्द का संधि-विच्छेद कीजिए ।
(A) अति + आचार (B) अत् + आचार
(C) अत्य + चार (D) अत्य + आचार
43. 'ऐतिहासिक' शब्द किस प्रत्यय के मेल से बना है ?
(A) इक (B) सिक
(C) ईक (D) क

44. 'अनपढ़' शब्द किस उपसर्ग के मेल से बना है ?
(A) आ (B) अ
(C) अन (D) पढ़
45. तत्सम शब्द बताइए ।
(A) आम्र (B) आँख
(C) हवा (D) कान
46. तत्सम शब्द पहचानिए ।
(A) ओष्ठ (B) ओठ
(C) होठ (D) ओँठ
47. 'नया आने वाला' शब्द समूह के लिए एक शब्द पहचानिए ।
(A) नव आगन्तुक (B) नवागन्तुक
(C) नवागमन (D) नवगमन
48. 'जो कृपा या अनुग्रह से युक्त है' शब्द समूह के लिए एक शब्द पहचानिए ।
(A) अनुज (B) अनुसेवक
(C) कृपायोग्य (D) अनुगृहीत
49. 'मैं स्नेह-सुरा का पान किया करता हूँ' में कौन-सा अलंकार है ?
(A) अनुप्रास (B) रूपक
(C) यमक (D) उपमा
50. 'हँसते हैं छोटे पौधे लघुभार -
शस्य अपार,
हिल-हिल,
खिल-खिल,
हाथ-हिलते,
तुझे बुलाते,
विप्लव-रव से छोटे ही हैं शोभा पाते ।'
उपर्युक्त पंक्तियों में कौन-सा अलंकार है ?
(A) श्लेष (B) यमक
(C) मानवीकरण (D) उपमा

गुजरात माध्यमिक और उच्चतर माध्यमिक शिक्षण बोर्ड, गांधीनगर
कक्षा-12 हिन्दी (विज्ञान प्रवाह) (002) (प्रथम भाषा)
वार्षिक परीक्षा

समय : 2 घंटे

PART-B

पूर्णांक : 50

सूचना :

1. इस प्रश्नपत्र में कुल चार विभाग हैं।
2. सभी प्रश्न के उत्तर लिखना अनिवार्य है।
3. वाक्य रचना, भाषा-शैली और स्वच्छता पर ध्यान दें।
4. सभी प्रश्नों के अंक दाहिनी ओर दिए गए हैं।

विभाग - A

- निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर दो-तीन वाक्यों में लिखिए : [04]
 1. जीजी ने इंदर सेना पर पानी फेंके जाने को किस तरह सही ठहराया ?
 2. बाजार में भगतजी के व्यक्तित्व का कौन-सा सशक्त पहलू उभर कर आता है ?
 3. ढोलक की आवाज का पूरे गाँव पर क्या असर होता था ?
- निम्नलिखित प्रश्नों में से किसी एक प्रश्न का उत्तर पंद्रह-बीस वाक्यों में लिखिए : [05]
 4. श्रम विभाजन और जाति-प्रथा के सम्बन्ध में आंबेडकर के विचार अपने शब्दों में लिखिए।
 5. भक्तिन का चरित्र-चित्रण कीजिए।
- निम्नलिखित गद्यांशों में से किसी एक की संदर्भ व्याख्या कीजिए : [04]
 6. 'फूल हो या पेड़, वह अपने आप में समाप्त नहीं है। वह किसी अन्य वस्तु को दिखाने के लिए उठी हुई अँगुली है। वह इशारा है।
 7. भक्तिन अच्छी है, यह कहना कठिन होगा, क्योंकि उसमें दुर्गुणों का अभाव नहीं।

विभाग - B

- निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर दो-तीन वाक्यों में लिखिए : [04]
 8. राम विलाप करते हुए लक्ष्मण से क्या कहते हैं ?
 9. कविता और बच्चे को समांतर रखने के क्या कारण हो सकते हैं ?
 10. छोटे-चौकोने खेत को कागज का पन्ना कहने में क्या अर्थ निहित है ?

- निम्नलिखित प्रश्नों में से किसी एक प्रश्न का उत्तर पंद्रह-बीस वाक्यों में लिखिए : [05]
- 11. 'आत्मपरिचय' कविता का केन्द्रीय भाव लिखिए ।
- 12. 'बादल राग' कविता में प्रकृति का मानवीकरण किया गया है, समझाइए ।

- निम्नलिखित पद्यांशों में से किसी एक की ससन्दर्भ व्याख्या कीजिए : [04]
- 13. अगर वे कभी गिरते हैं छतों के खतरनाक किनारों से
और बच जाते हैं तब तो
और भी निडर होकर सुनहले सूरज के सामने आते हैं ।
- 14. शब्द के अंकुर फूटे
पल्लव पुष्पों से नमित हुआ विशेष ।

विभाग - C

- सुचनानुसार उत्तर लिखिए :
 - 15. 'मातम छा जाना' मुहावरे का अर्थ लिखकर वाक्य में प्रयोग कीजिए । [02]
 - 16. 'दोहा' छंद को सोदाहरण समझाइए । [02]
 - 17. 'यमक' अलंकार की परिभाषा सोदाहरण लिखिए । [02]
 - 18. निम्नलिखित गद्यांश एक तिहाई में सार लिखकर उचित शीर्षक दीजिए : [04]
- यशोधर बाबू को धार्मिक प्रवचन सुनते हुए भी अपना पारिवारिक चिन्तन में ध्यान डूबा रहना अच्छा नहीं लगा । सुबह-शाम संध्या करने के बाद जब वह थोड़ा ध्यान लगाने की कोशिश करते हैं तब भी मन किसी परम सत्ता में नहीं, इसी परिवार में लीन होता है । यशोधर जी चाहते हैं कि ध्यान लगाने की सही विधि सीखें तथा साथ ही साथ वह अपने से भी कहते हैं कि परहैप्स ऐसी चीज के लिए रिटायर होने के बाद का समय ही प्रोपर ठहरा । वानप्रस्थ के लिए प्रैसक्राइड ठहरी ये चीजें । वानप्रस्थ के लिए यशोधर बाबू का अपने पुश्तैनी गाँव जाने का इरादा है रिटायर होकर । फार फ्राम द मैडिंग क्राउड-समझे ।

विभाग - D

19. निम्नलिखित विषय पर लगभग 300 शब्दों में निबंध लिखिए : [10]

पर्यावरण प्रदूषण अथवा मोबाइल की आत्मकथा अथवा स्त्री शिक्षा अथवा कम्प्यूटर युग

20. निम्नलिखित अपठित काव्यांश का भावार्थ लिखिए : [04]

बनाया है मैंने ये घर धीरे-धीरे,
खुले मेरे ख्वाबों के पर धीरे-धीरे ।

किसी को गिराया न खुद को उछाला,
कटा जिन्दगी का सफर धीरे-धीरे ।

जहाँ आप पहुँचे छलांगे लगाकर,
वहाँ मैं भी पहुँचा मगर धीरे-धीरे ।

पहाड़ों की कोई चुनौती नहीं थी,
उठाता गया यूँ ही सर धीरे-धीरे ।

न हँसकर न रोकर किसी में उड़ेला,
पिया खुद ही अपना जहर धीरे-धीरे ।

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

કક્ષા-12 હિન્દી (009) (દ્વિતીય ભાષા) (વિજ્ઞાન પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

સમય : 3 ઘંટે

પ્રશ્નપત્ર કા પ્રારૂપ

પૂર્ણાંક : 100

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

ઉદ્દેશ્ય અનુસાર ભારાંક :

ઉદ્દેશ્ય	જ્ઞાન (K)	સમજ્ઞ (U)	ઉપયોજન (A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુભાગ/મૂલ્યાંકન	
PART-A	22	17	05	04	02	50
PART-B	08	20	10	04	08	50
કુલ પૂર્ણાંક	30	37	15	08	10	100

પ્રશ્ન પ્રકાર અનુસાર ભારાંક : PART-A

પ્રશ્ન કા સ્વરૂપ	પ્રશ્નોં કી સંખ્યા	કુલ પૂર્ણાંક
વૈકલ્પિક પ્રશ્ન	50	50

પ્રશ્ન પ્રકાર અનુસાર ભારાંક : PART-B

ક્રમ	પ્રશ્ન કા સ્વરૂપ	વિકલ્પ સહિત પ્રશ્નોં કી સંખ્યા	વિકલ્પ રહિત પ્રશ્નોં કી સંખ્યા	કુલ પૂર્ણાંક
1.	સંક્ષિપ્ત પ્રશ્ન (SA-I)	10	08	12
2.	સંક્ષિપ્ત પ્રશ્ન (SA-II)	04	02	06
3.	વિસ્તૃત પ્રશ્ન (LA)	07	05	24
4.	નિબંધાત્મક પ્રશ્ન (EA)	01	01	08
	કુલ	22	16	50

गुजरात माध्यमिक अने उच्चतर माध्यमिक शिक्षण बोर्ड, गांधीनगर

शैक्षणिक वर्ष 2023-24

कक्षा-12 हिन्दी (009) (द्वितीय भाषा) (विज्ञान प्रवाह)

वार्षिक परीक्षा

समय : 3 घंटे

प्रश्नपत्र का प्रारूप

पूर्णांक : 100

● प्रकरण अनुसार भारांक :

क्रम	विषयवस्तु	PART-A	PART-B	पूर्णांक
1	गद्य	17	17	34
2	पद्य	16	17	33
3	गद्यांश बोध	-	04	04
4	निबंधलेखन	-	08	08
5	पत्रलेखन	-	04	04
6	प्रयोजन मूलक हिन्दी	05	-	05
7	व्याकरण	-	-	-
	<ul style="list-style-type: none">● विराम चिह्न● वाक्य प्रकार● तत्सम● शब्दसमूह के लिए एक शब्द● विशेषण● अर्थ (पर्यायवाची)● तद्भव शब्द● कहावते● मुहावरे● विलोम● शुद्ध वाक्य	01 01 01 01 01 01 01 01 02 01 01	-	- 12
	कुल	50	50	100

गुजरात माध्यमिक अने उच्चतर माध्यमिक शिक्षण बोर्ड, गांधीनगर

शैक्षणिक वर्ष 2023-24

कक्षा-12 हिन्दी (009) (द्वितीय भाषा) (विज्ञान प्रवाह)

वार्षिक परीक्षा

समय : 3 घंटे

प्रश्नपत्र का प्रारूप

पूर्णांक : 100

समय : 1 घंटे

PART-A

पूर्णांक : 50

- PART-A में सभी प्रश्न वैकल्पिक पूछिए, ऐसे 50 प्रश्न पुछिए । प्रत्येक प्रश्न का 1 अंक है।

[50]

समय : 2 घंटे

PART-B

पूर्णांक : 50

विभाग-A (गद्य)

- दो-तीन वाक्यों में उत्तर, ऐसे तीन प्रश्न पूछिए, जिनमें से किन्हीं दो का उत्तर लिखें । [04]
- सविस्तार से उत्तर दें, ऐसे तीन प्रश्न पूछिए, जिनमें से किन्हीं दो का उत्तर लिखें । [10]
- गद्यांश का आशय हो, ऐसा दो प्रश्न पूछिए, किसी एक का उत्तर लिखें । [03]

विभाग-B (पद्य)

- दो-तीन वाक्यों में उत्तर हों, ऐसे तीन प्रश्न पूछिए, जिनमें से किन्हीं दो के उत्तर दीजिए । [04]
- सविस्तार से उत्तर दें, ऐसे तीन प्रश्न पूछिए, किन्हीं दो के उत्तर लिखें । [10]
- पद्यांश का आशय हों, दो पद्यांश पूछें, किसी एक का उत्तर लिखें । [03]

विभाग-C (लेखन)

- कोई एक अपठित गद्यांश दीजिए, और उस पर आधारित चार प्रश्न पुछिए । [04]
- पत्र-लेखन के लिए कोई दो प्रश्न पूछिए, किसी एक का उत्तर लिखें । [04]
- निबन्ध लेखन के लिए तीन विषय दीजिए, जिनमें से किसी एक विषय पर लगभग 150 शब्दों में निबन्ध लिखना है । [08]

गुजरात माध्यमिक अने उच्चतर माध्यमिक शिक्षण बोर्ड, गांधीनगर

शैक्षणिक वर्ष 2023-24

कक्षा-12 हिन्दी (009) (द्वितीय भाषा) (विज्ञान प्रवाह)

वार्षिक परीक्षा

समय : 3 घंटे

नमूने का प्रश्नपत्र

पूर्णांक : 100

समय : 1 घंटा

PART-A

पूर्णांक : 50

सूचना : (1) इस प्रश्नपत्र में वस्तुनिष्ठ प्रकार के कुल 50 प्रश्न हैं। सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
(2) प्रत्येक प्रश्न एक अंक का है।
(3) आपको अलग से दिए गए OMR पत्रक के प्रश्नों के सामने (A) O, (B) O, (C) O, (D) O दिए गए हैं। जिस प्रश्न का जो उत्तर सही हो उस विकल्प के गोलाकार को पेन से पूर्ण गाढ़ा ● करना होगा।

- (1) कान्हा के संग कौन विराजमान है ?
(A) ग्वालबाल (B) यशोदा
(C) स्यामा अर्थात् राधा (D) नंदबाबा
- (2) गोपियाँ ब्रज छोड़कर क्यों भाग जाना चाहती हैं ?
(A) ब्रज में गायों के रहने से (B) ब्रज में ग्वाल-बालों के रहने से
(C) ब्रज में ताप बढ़ने से (D) ब्रज में बांसुरी के न रहने से
- (3) बालक भरत का सहचर कौन था ?
(A) शिशु सिंह (B) शेर
(C) हाथी (D) सहपाठी
- (4) कवि ने मानसरोवर के श्याम नील सलिल में किसको तैरते देखा ?
(A) मछलियों को (B) हंसों को
(C) बगुलों को (D) भैंसों को
- (5) दरखतों के तने कैसे हैं ?
(A) मजबूत (B) सड़े हुए
(C) नाजुक (D) हरे-भरे
- (6) लघु जीवन लेकर आये हैं,।
(A) वह टूट गया तो टूट गया। (B) प्याले टूटा ही करते हैं।
(C) वह कच्चा पीनेवाला है। (D) कब रोता है चिल्लाता है।
- (7) युद्ध और आतंक किसके पर्याय हैं ?
(A) वितृष्णा के (B) आतंक के
(C) सामाजिकता के (D) मानसिकता के
- (8) बंद लिफाफे में अनकहा दर्द किस तरह काँप रहा है ?
(A) वृक्ष की तरह (B) पत्ते की तरह
(C) कागज़ की तरह (D) शैवाल की तरह

गुजरात माध्यमिक अने उच्चतर माध्यमिक शिक्षण बोर्ड, गांधीनगर

- (9) कवि उदय प्रकाश दोपहर में टंडी छांह का अनुभव कहाँ करते हैं ?
(A) पीपल के नीचे (B) बरगद के नीचे
(C) नीम के नीचे (D) कदंब के नीचे
- (10) कवि ने अमल-धवल गिरि के शिखरों पर किसको घिरते देखा ?
(A) सूर्य को (B) बादल को
(C) चन्द्र को (D) बारिश को
- (11) कैलेण्डर को देखकर कवि को क्या याद आता है ?
(A) मीठी यादें (B) बुरे दिन
(C) रोज की दिनचर्या (D) पुराने
- (12) 'महाप्रस्थान' काव्य के कवि का नाम बताइये ।
(A) राजेन्द्र प्रसाद (B) दुष्यन्तकुमार
(C) रसखान (D) नरेश महेता
- (13) मधुघर किसका प्रतीक है ?
(A) मृत्यु का (B) जीवन का
(C) अपूर्ण इच्छाओं का (D) प्रगति का
- (14) महाप्रस्थान काव्य के अनुसार निम्न में से किसकी सीमाये निश्चित है ?
(A) युद्ध की (B) साम्राज्य की
(C) सम्बन्ध की (D) सभी की
- (15) कवि ने चिठ्ठी की तुलना किससे की है ?
(A) गुमनाम व्यक्ति से (B) परकटे पक्षी से
(C) उडते कबूतर से (D) सोते पक्षी से
- (16) दीदी यहि नदी है, तो कवि क्या बनना चाहता है ?
(A) लहर (B) उछाह
(C) चट्टान (D) मछली
- (17) नमक की गाड़ियाँ किसकी थीं ?
(A) मुंशी बंशीधर की (B) पंडित जगप्रसाद की
(C) पंडित अलोपीदीन की (D) बदलू सिंह की
- (18) पण्डित अलोपीदीन हंसकर बोले.....।
(A) ऐसी संतान को और क्या कहूँ ?
(B) हमारा भाग्य हुआ
(C) मुझे इस समय एक अयोग्य मनुष्य की ही जरूरत है ।
(D) मैं आपका दास हूँ ।

गुजरात माध्यमिक अने उच्चतर माध्यमिक शिक्षण बोर्ड, गांधीनगर

- (19) 'अकेली' कहानी की लेखिका का नाम क्या है ?
(A) सोमा बुआ (B) सीम विश्वास
(C) मृदुला गर्ग (D) मन्नू भण्डारी
- (20) बंद रहने के कारण पुराना कैसा होता जा रहा था ?
(A) जर्जरित (B) पशु-पक्षियों का निवास स्थान
(C) चोर उच्चकों के छिपने का स्थान (D) कूड़े करकट का ढेर
- (21) गौरा मुखिया बाहर निकलकर क्या करना चाहता था ?
(A) पानी पीना चाहता था । (B) कॉफी पीना चाहता था ।
(C) बीड़ी पीना चाहता था । (D) सिगरेट पीना चाहता था ।
- (22) "वजीर अली आदमी है या भूत" यह वाक्य किसने कहा है ।
(A) सिपाही (B) लेफ्टीनेंट
(C) कर्नल (D) सआदत अली
- (23) अमोनिया और रेडियम के बीच क्या सम्बन्ध है ?
(A) भाई-भाई का (B) मित्र-मित्र का
(C) पिता-पुत्र का (D) राजा-प्रजा का
- (24) सुभाष बाबू ने किसको लोहा देकर त्रिपुरा काँग्रेस की गद्दी जीती ?
(A) सरदार पटेल (B) डॉ. पट्टमि
(C) डॉ. विक्रम दास (D) जवाहरलाल नेहरू
- (25) सुभाष बाबू ने कौन सा नारा दिया ?
(A) जय हिंद (B) जय गोपाल
(C) वंदे मातरम् (D) जय जवान-जय किसान
- (26) सिरकम किससे चलती थी ?
(A) बैलों से (B) घोड़ों से
(C) ऊटों से (D) गुलामों से
- (27) बुजुर्ग मित्र का जन्मदिन मनाने में तकलीफ हुई क्योंकि....
(A) मित्र विदेश गया था । (B) वह अचानक बीमार हो गया था ।
(C) उनका जन्म पहली अप्रैल को हुआ था । (D) वह अपना जन्मदिन मनाना नहीं चाहते थे ।
- (28) महीनों से मन उदास है क्योंकि..... ।
(A) घर में शोक का वातावरण है । (B) कुछ तबीयत ढीली, कुछ तनाव और टूटने का डर
(C) घर में प्रतिदिन होने वाले झगडे (D) आय का कोई साधन नहीं रहा ।
- (29) सरस्वतीचन्द्र के पीछे सवारों को किसने भेजा था ?
(A) कुमुद सुन्दरी (B) विद्याचतुर
(C) गुण सुंदरी (D) बुद्धि धन

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

- (30) નર કે રૂપ મેં કૌન લીલા કર રહા થા ?
- (A) નારાયણ (B) ચિરંજીવી
(C) શ્યામલાલ (D) રામાધાર
- (31) રેડિયમ કા સહોદર કૌન હૈ ?
- (A) તાંબા (B) હાઇડ્રોજન
(C) કાર્બનડાઇઑક્સાઇડ (D) હિલિયમ
- (32) લેખક મોલાભાઈ પટેલ કી માँ ક્યોં રોને લર્ગી ?
- (A) ઘર બેચને કે કારણ (B) પિતા કા અવસાન હોને સે
(C) ખેત મેં નુકસાન હોને સે (D) અકેલે રહને કે કારણ
- (33) મોહનપુરી કો કિસને જીત લિયા ?
- (A) હૂળોં ને (B) દ્રવિડોં ને
(C) મ્લેચ્છોં ને (D) આર્યોં ને
- (34) નિમ્ન ચિહનોં મેં સે વિવરણ ચિહન કૌન સા હૈ ?
- (A) : (B) :-
(C) ; (D) .
- (35) વાહ-વાહ ! ક્યા લાજવાબ चीज हँ ? વાક્ય કા પ્રકાર બતાઇયે ।
- (A) પ્રશ્નવાચક વાક્ય (B) સંદેહવાચક વાક્ય
(C) ઇચ્છા વાચક વાક્ય (D) વિસ્મય બોધક વાક્ય
- (36) તત્સમ શબ્દ પહચાનિયે ।
- (A) આમ્ર (B) ચૂલ્હા
(C) ઁરી (D) ફોતા
- (37) “પશ્ચિમ ઓર ઉત્તર કે બીચ કી દિશા” શબ્દ સમૂહ કે લિખે એક શબ્દ દીજિયે ।
- (A) ઈશાન (B) વાયવ્ય
(C) નૈઋત્ય (D) આગ્નેયી
- (38) ‘બહુત’ શબ્દ કા વિશેષણ બતાઇયે ।
- (A) અધિક (B) બહુતત્વ
(C) બહુતાયત (D) જ્યાદાતર
- (39) ‘વ્યવધાન’ અર્થ બતાઇયે ।
- (A) વિધન (B) અવલંબન
(C) સંબલ (D) ઘમંડ
- (40) તદ્ભવ શબ્દ પહચાનિયે ।
- (A) અગ્નિ (B) લૈનટર્ન
(C) આગ (D) આલપિત

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

- (41) “साँप मरे और लाठी भी न टूटे” कहावत का अर्थ बताइये ।
- (A) साँप का मर जाना (B) काम बिगड़ जाना
(C) निष्फल होना (D) बिना किसी तरह का नुकसान सह काम पूरा करना
- (42) “लडाई हुई और वह मारा गया” वाक्य का प्रकार बताइये ।
- (A) संयुक्त वाक्य (B) मिश्रवाक्य
(C) विस्मयबोधक वाक्य (D) सरल वाक्य
- (43) शुद्ध वाक्य बताइए ।
- (A) इस पत्र को कावेरी ने लिखा है । (B) इस पत्रों को कावेरी ने लिखा है ।
(C) यह पत्र कावेरी ने लिखा है । (D) यह पत्र कावेरी लिखी है ।
- (44) “रंगीन” विलोम शब्द बताइए ।
- (A) बेरंग (B) बेनाम
(C) अज्ञात (D) रंगबिरंगा
- (45) “दिल धड़कना” मुहावरे का अर्थ दीजिए ।
- (A) प्रेम होना (B) मन को तसल्ली देना
(C) घबराहट होना (D) सहारा देना
- (46) ‘टाँग अड़ाना’ मुहावरे का अर्थ बताइए ।
- (A) सहारा देना (B) शक्ति देना
(C) झगडा करना (D) बाधा डालना
- (47) ‘शब्दबल सूचकांक’ का प्रयोग कब किया जाता है ?
- (A) शब्द को धीरे से बोलने पर (B) किसी शब्द को न बोलने पर
(C) शब्द को जोर से बोलने पर (D) उपर्युक्त सभी के लिए
- (48) इन्टरनेट पर हिन्दी का विश्वकोश..... ने तैयार किया था ।
- (A) नागरी प्रचारिणी सभा (B) केन्द्रीय हिन्दी संस्थान
(C) हिन्दी साहित्य सभा (D) A, B, C में से कोई भी नहीं
- (49) पिनकोड का प्रथम अक्षर क्या दर्शाता है ?
- (A) डाक घर को प्रदर्शित करता है । (B) भारत देश को प्रदर्शित करता है ।
(C) सेना के लिए आरक्षित है । (D) किसी एक क्षेत्र को प्रदर्शित करता है ।
- (50) प्रौद्योगिकी का अर्थ क्या है ?
- (A) जानकारी (B) नकनीकी
(C) सूचना (D) इन्टरनेट

- सूचना : (1) इस प्रश्नपत्र में कुल तीन विभाग हैं।
(2) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
(3) दाहिनी ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

विभाग-A (गद्य)

- निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं दो के उत्तर दो-तीन वाक्यों में लिखिए : (04)
 - (1) सुभाष बाबू युद्ध को कौन सी सन्धि समझते थे ?
 - (2) सोमा बुआ ने अंगूठी क्यों बेच दी ?
 - (3) चार्ल्सटाउन से जोहनिसबर्ग कैसे पहुँचा जाता था ?
- निम्नलिखित लिखित प्रश्नों में से किन्हीं दो के उत्तर सविस्तार लिखिए : (10)
 - (4) पण्डित अलोपीदीन के व्यक्तित्व का परिचय दीजिए।
 - (5) जन्म दिन के बारे में लेखक के विचार स्पष्ट करें।
 - (6) हिन्दुस्तान में कंपनी के खिलाफ लहर है ऐसा लेफ्टिनेन्ट को क्यों लगता है।
- निम्नलिखित गद्यांश में से किसी एक का आशय स्पष्ट कीजिए : (03)
 - (7) इस देश की ही नहीं, पूरे विश्व की एक कौशल्या है।
 - (8) घर पैसे लेकर बेचा जा सकता है, परंतु घर ? घर तो एक भावना है।

विभाग-B (पद्य)

- निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं दो के उत्तर दो-तीन वाक्यों में दीजिए : (04)
 - (9) कृष्ण कैसे होली खेल रहे हैं ?
 - (10) कवि दीदी को चट्टान की उपमा क्यों देते हैं ?
 - (11) चीड वन में आँधियों की बात करने से क्या होगा ?
- निम्नलिखित प्रश्नों में से किसी दो प्रश्नों के उत्तर सविस्तार दीजिये : (10)
 - (12) युद्ध के परिणाम से जन्म लेनेवाली स्थिति पर अपने विचार स्पष्ट करें।
 - (13) मधुरघट और मनुष्य जीवन में क्या समानता पाई जाती है ? स्पष्ट करें।
 - (14) 'कैलेंडर' कविता का केन्द्रीय भाव लिखिए।
- निम्नलिखित पद्यांश में से किसी एक का आशय स्पष्ट कीजिए : (03)
 - (15) जिस तरह चाहो बजाओ इस सभा में
हम नहीं है आदमी, हम झुनझुने हैं।
 - (16) घौंसले नहीं बनाये हमने, बसे नहीं आज
तक, कठिन है हमारा जीवन भी तुम्हारी तरह ही।

विभाग-C (लेखन)

- निम्नलिखित गद्यांश को पढ़कर पूछ गए प्रश्नों के उत्तर लिखिए : (04)

स्त्रियों की शिक्षा का स्वरूप पुरुषों की शिक्षा के स्वरूप से अलग रहना चाहिए। कताई, बुनाई, सिलाई, बढाई आदि की शिक्षा तो उन्हें दी ही जाए, किंतु इसी के साथ उन्हें कुटीर उद्योगों में भी निपुण बनाया जाना चाहिए, जिससे कि बुरा समय आने पर वे किसी की मोहताज न रहें। स्त्रियों को शिक्षित करने से हमारा घर स्वर्ग बन सकता है। नासमझ और फूहड़ औरतों से परिवार के परिवार तबाह हो जाते हैं। जिस घर की स्त्रियों सुशिक्षित और सुसंस्कृत होती हैं, वे घर जिन्दा विश्वविद्यालय होते हैं। शिक्षा का अर्थ किताबी ज्ञान ही नहीं है और नही अक्षरज्ञान है, वह तो जीने की कला है।

- (17) स्त्रियों को किस प्रकार की शिक्षा देनी चाहिए ?
(18) हमारा घर स्वर्ग कब बन सकता है ?
(19) बुरे समय में स्त्रियाँ स्वावलम्बी कैसे रह सकती हैं ?
(20) इस परिच्छेद के लिए एक उचित शीर्षक दीजिए।

- निम्नलिखित पत्रों में से किसी एक विषय पर पत्र लिखिए : (04)

- (21) 10 राजधानी पार्क, वस्त्रापुर, अहमदाबाद-380009 से प्रांशू पटेल नवसारी निवासिनी अपनी छोटी बहन प्रीति पटेल को पर्यटन का अधिकतम शौक पढाई में बाधक बनता है, यह बात समझाते हुए पत्र लिखता है।

अथवा

स्वच्छता अभियान का महत्व समझाते हुए अपने मित्र को पत्र लिखिए।

- निम्नानुसार विषय पर लगभग 150 शब्दों में निबंध लिखिए। (08)

- (22) यदि मेरे पंख होते : पंख पाने की इच्छा – पंख पाकर गगन विहार – जंगलों की सैर – आजादी से घूमना – फिरना – उपसंहार।

अथवा

पुरुषार्थ ही प्रारब्ध है : प्रारंभ – अर्थ – महत्त्व – पुरुषार्थहीन जीवन – पुरुषार्थ और भाग्य – उदाहरण – उपसंहार

अथवा

प्लास्टिक मुक्त भारत : प्लास्टिक का उद्भव एवं विकास – जीवन में बढ़ती उपयोगिता – पर्यावरण को नुकसान – प्लास्टिक के विकल्प – प्लास्टिक मुक्त भारत – उपसंहार

● ● ●

Gujarat Secondary and Higher Secondary Board,
Gandhinagar

Std. 12 English (FL) (006) (Science Stream)
Annual Exam 2023-24

Time: 3 Hours

PAPER STYLE

Total Marks: 100

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સના વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

Weightage as per Objective :

Objectives	Knowl- edge	Under- Standing	Application	Higher order thinking skill		Total
				Synthesis and Analysis	Interpretation and Evaluation	
PART-A	13	12	12	07	06	50
PART-B	08	10	12	10	10	50
Total Marks	21	22	24	17	16	100

Weightages as per type of Question : (PART-A)

Sr. No.	Type of Question	Number of Questions	Total Marks
1.	Multiple Choice Question (MCQs)	50	50

Weightages as per type of Question : (PART-B)

Sr. No.	Type of Question	No. of Question		Total Marks
		With General Options	Without General Options	
1.	Very Short Answer Type	08	08	08
2.	Short Answer Type (SA)	15	09	18
3.	Long Answer Type (LA)	03	03	12
4.	Essay Type (EA)	02	02	12
	Total	28	22	50

Weightage as per Skill :

No.	Section (Part-B)	Marks
1.	Reading Skill	04
2.	Writing Skill	16
3.	Grammar	10
4.	Literature Comprehension	20
	Total	50

Gujarat Secondary and Higher Secondary Board,
Gandhinagar
Std. 12 English (FL) (006) (Science Stream)
Annual Exam 2023-24

Time: 3 Hours

SAMPLE PAPER

Total Marks: 100

Q.no.	Subjects	marks
	PART - A	
1 to 50	<ul style="list-style-type: none">Prose (Flamingo)Poetry (Flamingo)Supplementary (Vistas)Language and Grammar	20 Marks 20 Marks 05 Marks 13 Marks
	PART : B	
	Section - A (Prose-Flamingo)	
1 to 5	<ul style="list-style-type: none">Prose Textual Questions (Three out of five)	06 Marks
	Section - B (Poetry- Flamingo and Supplementary - Vistas)	
6 to 7	<ul style="list-style-type: none">Poetry Comprehension of Stanza (VSA)	02 Marks
8 to 13	<ul style="list-style-type: none">Poetry Textual Questions (Four out of six)	08 Marks
14 to 17	<ul style="list-style-type: none">Supplementary Questions (Two out of four)	04 Marks
	Section - C	
18 to 20	<ul style="list-style-type: none">Rectification of Errors	03 Marks
21 to 23	<ul style="list-style-type: none">Idioms and Phrases	03 Marks
24	<ul style="list-style-type: none">Direct- Indirect Speech (Paragraph)	04 Marks
	Section-D	
25	<ul style="list-style-type: none">Data Interpretation OR Paraphrasing	04 Marks
26	<ul style="list-style-type: none">Job Application	06 Marks
	Section - E	
27	<ul style="list-style-type: none">Email Writing (Formal/Informal)	04 Marks
28	<ul style="list-style-type: none">Essay OR Speech Writing	06 Marks

Excluded Units:

Flamingo : Poem - An Elementary School Classroom in a Slum

Vistas : Unit-Should Wizard Hit Mommy ?

Unit–Evans Tries an O-Level

Gujarat Secondary and Higher Secondary Board,
Gandhinagar
Std. 12 English (FL) (006) (Science Stream)
Annual Exam 2023-24

Time: 3 Hours

SAMPLE PAPER

Total Marks: 100

PART - A

Instructions:

- (1) There are 50 multiple choice questions.
- (2) Each question carries one mark.
- (3) All questions are compulsory.

-
- Choose the correct option and darken the appropriate circle in the given OMR sheet. [50]
1. M Hamel believed that his students' parents were not anxious enough to have their children learn and preferred to put them to work so as to have _____.
(A) a little more money (B) a little more help
(C) a lot more granary (D) a lot more mills
 2. According to M. Hamel, the French language was the most beautiful language in the world - _____; that must be guarded and never forgotten.
(A) the simplest, the most logical (B) the soundest, the most reasonable
(C) the clearest, the most logical (D) the clearest, the most interesting
 3. Vive La France means _____.
(A) Live long France (B) Living in France
(C) Leave France (D) Lively France
 4. Saheb-e-Alam did not go to school because _____.
(A) he preferred rag picking
(B) there was no school in his neighbourhood
(C) he wanted to sell tea
(D) he was not interested in studies
 5. Savita, a young girl in a drab pink dress, sits alongside an elderly woman, _____ in the chapter Lost Spring.
(A) soldering pieces of glass (B) rolling chapatis
(C) cooking dinner (D) listening to songs
 6. _____ is content to dream of cars that he sees hurtling down the streets of his town.
(A) Saheb (B) Mukesh (C) Anees (D) Ragpicker

7. Douglas' introduction to the Y. M. C. A. swimming pool revived _____.
- (A) pleasant memories and childhood fantasies
(B) unpleasant memories and childhood fantasies
(C) pleasant memories and childhood fears
(D) unpleasant memories and childhood fears

8. _____ said, "All we have to fear is fear itself."
- (A) William Douglas (B) Roosevelt
(C) Gilbert (D) Mr. Terror

• **Read the following passage and choose the correct answers for questions 9 to 11.**

Once upon a time there was a man who went around selling small rattraps of wire. He made them himself at odd moments, from the material he got by begging in the stores or at the big farms. But even so, the business was not especially profitable, so he had to resort to both begging and petty thievery to keep body and soul together. Even so, his clothes were in rags, his cheeks were sunken, and hunger gleamed in his eyes.

9. The business of selling the rattraps was quite _____.
- (A) profitable (B) unprofitable (C) convenient (D) odd
10. Here, 'to keep body and soul together' means _____.
- (A) to manage to keep alive (B) to take care of body for the soul
(C) to depend upon thievery (D) to eat to feel good
11. Hunger gleamed in his eyes means _____.
- (A) his eyes were hungry
(B) his eyes were shining due to hunger
(C) there was expression of sadness in his eyes
(D) there was expression of feeling hungry displayed on his face
12. The writer of The Rattrap is _____.
- (A) Alphonse Daudet (B) Selma Lagerlof
(C) Anees Jung (D) Louis Fischer
13. Where did Miss Willmanson learn about the tramp's reality ?
- (A) At the forge (B) At the station
(C) At church (D) At home
14. December 1916 annual convention of the Indian National Congress party was held in _____.
- (A) Lucknow (B) Tirhut
(C) Champaran (D) Muzzafarpur

15. Gandhiji chided the lawyers _____.
- (A) for not supporting the sharecroppers
(B) for misguiding the sharecroppers
(C) for not counselling the sharecroppers
(D) for collecting big fee from the sharecroppers
16. Pancake was a brand name of _____ material.
- (A) make-up (B) plastic (C) edible (D) clothing
17. The _____ has become a common place of journalism.
- (A) debate (B) interview
(C) correspondence (D) criticism
18. _____ was the professor at the University of Bologna in Italy.
- (A) Mukund Padmanabhan (B) David Lodge
(C) Christopher Silvester (D) Umberto Eco
19. 'Going Places' explores the theme of adolescent fantasising and _____.
- (A) individual identity (B) self consciousness
(C) hero worship (D) peer pressure
20. Sophie day dreams about _____.
- (A) Geoff (B) Danny Casey
(C) Jansie (D) Tom Finney
21. Kamala Das' poem 'My Mother at Sixty-six' is a good example of a _____.
- (A) lyrical idiom (B) sonnet (C) haiku (D) limerick
22. Identify the figures of speech in the line, "I looked again at her wan, pale as a late winter's moon."
- (A) Tautology and Antithesis (B) Oxymoron and Simile
(C) Tautology and Simile (D) Climax and Irony
23. The line, 'While greedy good-doers, beneficent beast of prey, swarm over their lives' appears in the poem _____.
- (A) My Mother at Sixty-six (B) A Thing of Beauty
(C) Keeping Quiet (D) A Roadside Stand
24. Select the correct figure of speech that appear in the line, 'When everything seems dead and later proves to be alive.'
- (A) Antithesis (B) Metonymy (C) Euphemism (D) Oxymoron
25. In the poem, _____ Neruda talks about the necessity of quiet introspection and creating a feeling of mutual understanding among human beings.
- (A) Keep Quiet (B) Keep Silence
(C) Keeping Silence (D) Keeping Quiet

26. What will never pass into nothingness according to John Keats ?
 (A) A thing of beauty (B) Beautiful friends
 (C) Beautiful relationships (D) A thing from nature
27. According to Keats, we _____ to bind us to the earth.
 (A) dance in joyousness (B) wreath a flowery band
 (C) observe the nature keenly (D) live peacefully
28. From where does the endless fountain of immortal drink pour unto us according to Keats ?
 (A) From the mid forest brake (B) From the green world
 (C) From trees, old and young (D) From the heaven's brink
- **Read the following stanza and choose the correct answers for questions 29 and 30.**
- The little old house was out with a little new shed,
 In front at the edge of the road where the traffic sped,
 A roadside stand that too pathetically pled,
 It would not be fair to say for a dole of bread.
29. A roadside stand is erected for _____.
 (A) earning money (B) gaining sympathy
 (C) attracting the people (D) stopping traffic
30. "A roadside stand that too pathetically pled" means _____.
 (A) country people urge city people to buy things from them
 (B) country people are happy to exhibit their goods
 (C) country people are proud of their little new shed
 (D) country people want to stop the speeding traffic as it is risky
31. Who are referred to as "bright topaz denizens of a world of green" by Adrienne Rich ?
 (A) Giraffes (B) Cats (C) Leopards (D) Tigers
32. In her poem, Adrienne Rich addresses the _____ of married life a woman experiences.
 (A) bliss (B) constraints
 (C) free expression (D) autonomy
33. Charley comes across the third level at the _____.
 (A) New Haven (B) Grand Central Station
 (C) New York Central (D) Hartford Railroads

34. Who uttered the words, "Ignorance of the human body is the surgeon's cardinal sins, sirs!" ?
- (A) Sadao's wife
(B) Sadao's American professor of anatomy
(C) Sadao himself
(D) Sadao's General
35. The Tiger King was born in the hour of the _____.
- (A) Tiger (B) Bull (C) Buffalo (D) Lion
36. The name of the Russian Research vessel boarded by Tishani Doshi was _____.
- (A) Russian Shokalskiy (B) Adventure Shokalskiy
(C) College Shokalskiy (D) Akademik Shokalskiy
37. 'Memories of Childhood' presents _____ episodes from the lives of women from marginalized communities.
- (A) autobiographical (B) biographical
(C) nostalgic (D) epistolary
38. The stranger made no attempt to dissimulate, (affirmative)
- (A) The stranger made every attempt to dissimulate.
(B) The stranger refrained from making any attempt to dissimulate.
(C) The stranger made all attempts to dissimulate.
(D) The stranger refrains from making any attempt to dissimulate.
39. The place was quiet. (Interrogative)
- (A) Wasn't the place quiet ? (B) Weren't the place quiet ?
(C) Didn't the place become quiet ? (D) Do you think the place was quiet ?
40. Do you know anything about cars? (Assertive)
- (A) I know everything about cars. (B) I know nothing about cars.
(C) I know a little bit about cars. (D) I know something about cars.
41. He only stared at the young girl in boundless amazement. (Exclamatory)
- (A) What only in boundless amazement he stared at the young girl !
(B) Oh ! in boundless amazement he stared at the young girl.
(C) How only in boundless amazement stared he at the young girl !
(D) How only in boundless amazement he stared at the young girl !
42. Select the correct synonym for: solemn
- (A) sober (B) serious (C) humorous (D) gentle

43. Select the correct antonym for: treacherous
 (A) safe (B) traitorous (C) deceitful (D) risky
44. Gandhi _____ to go first to Muzzafarpur, which was en route to Champaran ran.
 (A) decide (B) decision (C) decisive (D) decided
45. The ironmaster assumed that he felt embarrassed because of his _____ clothing.
 (A) miserly (B) miser (C) miserable (D) miserably
46. You do preach worse than a parson. (Change the Degree)
 (A) A parson does not preach as bad as you.
 (B) A parson does not preach as worse as you.
 (C) You do not preach as bad as a parson.
 (D) You do not preach as worse as a parson.
47. What is meant by this? (Change the Voice)
 (A) What do you mean ? (B) What does this mean ?
 (C) What was the meaning of this ? (D) What did you mean by this ?
48. I started writing novels by accident, _____? (Choose the correct question tag)
 (A) didn't I ? (B) wasn't I ? (C) hadn't I ? (D) don't I ?
49. He stops at the door of one such house and pushes it open. (Choose the correct Simple Sentence)
 (A) Stopping at the door of one such house, he pushes it open.
 (B) Stopping at the door of one such house, he pushed it open.
 (C) He stops at the door and pushes it open.
 (D) Having stopped at the door, he pushed it open.
50. He was too afraid to go near water. (Remove 'too')
 (A) He is so afraid that he cannot go near water.
 (B) He was so afraid that he could not go near water.
 (C) He was very afraid that he cannot go near water.
 (D) He was very afraid of water.

PART - B (50 Marks)

Section - A

- **Answer the following questions in five to six sentences each. (Any Three) [06]**
1. Why should child labour be eliminated and how? Present your views based on the story, 'Lost Spring'.
 2. How did the instructor 'build a swimmer' out of Douglas? Answer with reference to 'Deep Water'.
 3. The peddler comes out as a person with a subtle sense of humour. How does this serve in lightening the seriousness of the theme of the story and also ender him to us ?

4. What caused the lack of communication between the Englishman and the people at Gemini Studios ?
5. Bring out the difference between Sophie and Jansie.

Section - B

- **Answer the following questions in one sentence.** [02]

For once on the face of the Earth
 Let's not speak in any language,
 Let's stop for one second,
 And not move our arms so much.
 It would be an exotic moment
 Without rush, without engines,
 We would all be together
 In a sudden strangeness.

Questions:

6. What does the poet want us to do ?
7. How has the poet described the moment without restlessness and worries ?
- **Answer the following questions in five to six sentences each. (Any Four) [08]**
8. What is the kind of pain and ache that Kamala Das feels ?
9. List the things of beauty mentioned by John Keats in his poem.
10. Do you think Pablo Neruda advocates total inactivity and death ? Explain.
11. What makes human begins love life in spite of troubles and sufferings? Clarify your views giving substantial examples with reference to the poem, 'A Thing of Beauty'.
12. Describe the plea of the folk who had put up the roadside stand.
13. Why do you think Aunt Jennifer created animals that are so different from her own character? What does this difference suggest ?
- **Answer the following questions in five to six sentences each. (Any Two) [04]**
14. How did the Maharaja prepare himself for the hundredth tiger which was supposed to decide his fate ?
15. "The world's geological history is trapped in Antarctica." How is the study of this region useful to us ?
16. Do you think that the third level was a medium of escape for Charley? Why ?
17. What is it that draws Derry to Mr. Lamb in spite of himself ?

Section - C

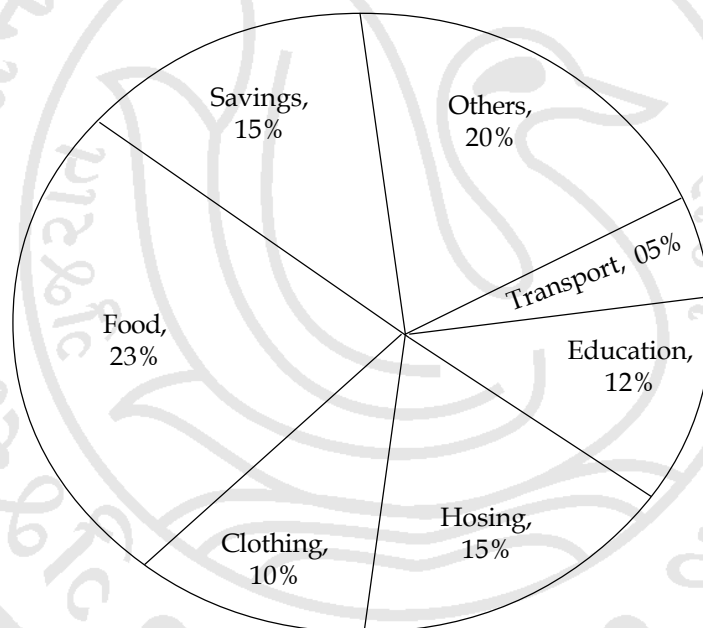
- **Rectify the errors.** [03]

	Error	Correction
Gandhiji and the lawyers now proceed to conduct	[18]	_____
a far-flung inquiring into the grievances of the farmers.	[19]	_____
The hole area throbbbed with the activity.	[20]	_____

- Rewrite the sentences using the correct meanings of the given phrases/idioms. [03]
21. I never saw him look so tall, (grown physically taller, look very confident, stood on the chair)
 22. I wonder if this is only an excuse to explain away a perpetual state of poverty, (a situation of always being poor, an all empowering poverty, a not so stable state of poverty)
 23. It had never existed for any other purpose than to set baits for people, (have obstacles, set a goal for, offer temptations)
 24. Report the following into indirect form of narration. [04]
 "I am thinking of this stranger here," said the young girl. "He walks and walks the whole year long, and there is probably not a single place in the whole country where he is welcome and feel at home. Wherever he turns he is chased away."

Section - D

25. Study the following chart and interpret it in 6 to 7 sentences. [04]
 Person's monthly expenditure.

OR

25. Paraphrase the following poem.

If you can dream—and not make dreams your master;
 If you can think—and not make thoughts your aim;
 If you can meet with Triumph and Disaster
 And treat those two impostors just the same;
 If you can bear to hear the truth you've spoken
 Twisted by knaves to make a trap for fools,
 Or watch the things you gave your life to, broken,
 And stoop and build 'em up with worn-out tools.

26. You are Disha/Dipak Munshi. Apply with resume for the post of a Workshop Manager in ABC Car Company, GIDC, Gandhinagar. [06]

Section - E

27. Write an email to the Municipal Commissioner complaining him/her about the non functioning of street lights in your area. [04]

OR

27. Write an email to your friend describing your experience of Himalayan trekking camp.
28. Write an Essay in about 250 words on any One of the following topics. [06]

[A] Is it necessary to explore space ?

[yes/no—about space—its importance – various missions – your views]

[B] Entrance Exams - A Corridor to Advance Studies

[Necessity of Entrance Exams- its preparation-fear of it - your views]

OR

28. On the occasion of Youth Day Festival in your school, you are invited as the chief guest. Prepare a speech for the same in about 200 words.

Gujarat Secondary and Higher Secondary Education Board, Gandhinagar

For the year : 2023-24

STD.-12 : ENGLISH (013) (Second Language) (SCIENCE STREAM)

ANNUAL EXAM

PAPER STYLE

TIME : 3 Hours

Total Marks - 100

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

Weightage as per Objectives

Objectives	Knowledge	Under - standing	Application	Higher order thinking skill		Total Marks
				Synthesis and Analysis	Interpretation and Evaluation	
PART-A	11	18	15	03	03	50
PART-B	03	12	07	23	05	50
Total Marks	14	30	22	26	08	100

Weightage as per type of Questions : (PART-A)

Sr. No.	Type of Question	Number of Questions	Total Marks
1.	Multiple Choice Questions (MCQs)	50	50

Weightage as per type of Questions :

Sr.No.	Type of Question	No. of Questions	Total Marks
1.	Short Answer Type (SA)	12	12
2.	Long Answers Type (LA)	08	30
3.	Essay Type (EA)	01	08
Total		21	50

વિભાગ પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમ	વિભાગનું નામ	ગુણભાર
1.	Main text - Reading Comprehension	19
2.	Poem - Reading Comprehension	05
3.	Main text - Vocabulary	04
4.	Lapwing (S.R) Reading	10
5.	Lapwing (S.R) Vocabulary	03
6.	Unseen / Data Reading	09
7.	Grammar / Function	32
8.	Writing	18
Total		100

Gujarat Secondary and Higher Secondary Education Board, Gandhinagar

For the year : 2023-24

STD.12 : ENGLISH (013) (Second Language) (SCIENCE STREAM)

ANNUAL EXAM

TIME : 3 Hours

PAPER STYLE

Total Marks - 100

PART: A (50 MCQs)

50 Marks

PART : B

50 Marks

Section – A

- Read the paragraph and answer the questions. (Que. 1 to 8) 08
- Short Notes (1 out of 2) Que. 9 03

Section – B

- Summary. (Que. 10) 05
- Read the newspaper clipping and answer the questions. (Que. 11 to 14) 04
- Do as directed (Que. 15 to 16) 04

Section – C

- Indirect speech (Que. 17) 03
- Study the data and write a paragraph (Que. 18) 05
- Draft a speech or application (Que. 19) 05

Section – D

- Paragraph writing (1 out of 3) (Que. 20) 08
- Email or Report writing (Que. 21) 05

Gujarat Secondary and Higher Secondary Education Board, Gandhinagar

For the year : 2023-24

STD.-12 : ENGLISH (013) (SL) (SCIENCE STREAM)

ANNUAL EXAM

TIME : 3 Hours

SAMPLE QUESTION PAPER

Total Marks - 100

TIME : 1 Hour

Part : A

Total Marks - 50

Instructions:

1. There are 50 MCQs, Each question carries one mark.
2. All questions are compulsory.
3. Choose the correct option and darken the circle in the given OMR sheet.

• Select the title of the read related with the sentence :

1. They are dangerous for wild animals too.
(A) Unforgettable Walt Disney (B) Ants
(C) Strike Against War (D) The adjustment
2. Mind, emotions and body work together to make you powerful.
(A) Stress Control Exercises (B) Can You Install love?
(C) Manage Your Stress (D) Unforgettable Walt Disney
3. Self-criticism is an obstacle to get contentment in life.
(A) Can You Install love? (B) Adjustment
(C) Strike Against War (D) Unforgettable Walt Disney
4. Your sacrifice is fruitful if it affects the lives of common people.
(A) Stress Control Exercises (B) Strike Against War
(C) Unforgettable Walt Disney (D) Can You Install love?

• Select the most appropriate answers:

5. Whom should the customer love first to solve error- 412?
(A) He should love his parents. (B) He should love his computer.
(C) He should love the God. (D) He should love himself.
6. Green House gases can ve emitted through.....
(A) transport (B) Land clearance
(C) production and consumption of food, fuel and other materials.
(D) All (A), (B), (C)
7. The word 'indisposition' is mostly used by _____ as an excuse.
(A) a student (B) a wife
(C) An eminent person (D) a common man
8. Who has passed whole chidhood being a slave ?
(A) Sojourner Truth (B) Walt Disney
(C) Helen Keller (D) Nana and Nani

Gujarat Secondary and Higher Secondary Education Board, Gandhinagar

- **Read the stanza and answer the questions selecting the most appropriate options:**

The vapours rise
To the morning skies,
Clad in a purple glory;
While the love-light glows
On th' Eternal Snows
Upon the summits hoary
And the Himalaya's Queen
Calm and serene

Returns the heaven's greeting-

9. How does the sky look in the morning?
(A) covered with purple light. (B) glorification of purple flower
(C) covered with lighting (D) beautiful light of snow
10. The love-light affects _____.
(A) snow (B) purple flower (C) sky (D) hoary
11. Here, the place is described as _____.
(A) a king (B) love (C) an angel (D) a queen

- **Read the stanza and answer the questions selecting the most appropriate options :**

In days gone by I used to be
A potter who would feel
His fingers mould the yielding clay
To patterns on his wheel;
But now, through wisdom lately won,
That pride has gone away,
I have ceased to be the potter
And have learned to be the clay.

12. What was the poet in the past?
(A) a potter (B) a wheel (C) a winner (D) the clay
13. Why did the poet decide to be the clay?
(A) he woke up late (B) he shaped himself
(C) he became wise (D) he ceased to be the potter

- **Read the passage and answer the questions selecting the most appropriate options.**

On a rainy Sunday afternoon, one year from the day my mother was admitted to the hospital, I suddenly knew the time had come to remember and honour her life and her death. From a month, I kept on reading the note book. When I finished reading, I realized that my mother was no longer lost to me; in some new and different way I had regained her. From my notes, dated January 21, 1985. My mother continues to amaze me. Despite what is happening to her body, she continues to appreciate nature and the small bits of life. Her room no. 235 has a large window. She enjoys watching birds busily flying outside.

Gujarat Secondary and Higher Secondary Education Board, Gandhinagar

14. When did the writer think to honour and remember her mother?
- (A) on a rainy Sunday afternoon.
(B) one year after her mother's hospitalization.
(C) when she read her mother's book.
(D) after one month of her mother's hospitalization.
15. After reading her mother's book, the writer realized that _____.
- (A) her mother enjoyed the small bits of life.
(B) her mother cherished her death.
(C) she was no longer lost to her.
(D) all the three.
16. Which of the following statement is true?
- (A) The writer is enjoying the rain.
(B) The writer is in the hospital.
(C) The mother is in cheerful mood in spite of her failing health.
(D) The writer is beside her mother.

• **Read the passage and answer the questions selecting the most appropriate options:**

For last several years, I have been talking about my freedom. I remember the day when you objected to my dress and hair. That day you appeared to me like an evil dictators, who would never understand my style, my personality. The next day you did not allow me to go out. I was fiercely angry on you. We were on opposite sides and there seemed no meeting grounds. Now, when I recall this incident, I also remember how you appreciated my choice when we had to buy a gift for Asmi. I also recall how after getting angry on me for the bad report card for a few hours, both of you came into my room and explained what I should do to score more marks. I have both the types of memory but now I would prefer to remember the best. The little and big mishaps between us were just thoughtless reactions.

17. Which day did Ananya remember?
- (A) the day when his parents liked his dress and hair.
(B) the day when his sister liked his dress and hair.
(C) the day when his sister objected his dress and hair.
(D) the day when his parents objected to his dress and hair.
18. Why did Ananya's parents get angry on him ?
- (A) because he could not choose a gift for Asmi.
(B) because he could not perform well in the examination.
(C) because he had got bad birthday card for Asmi.
(D) because they felt difference between Asmi and him.
- **Select the most appropriate word to fill in the blanks :**
19. Choose a word that symbolizes 'Calmness' to you; 'harmony', ' _____ ', 'peace' and 'relax'.
- (A) tranquility (B) rudely (C) cross (D) angry

Gujarat Secondary and Higher Secondary Education Board, Gandhinagar

20. Sojourner Truth was a freedom fighter and an _____.
(A) organizer (B) ambassador (C) ambitious lady (D) orator
21. Her master punished her _____.
(A) calmly (B) quarterly (C) brutally (D) pleasantly
22. Printing of pamphlets should be _____ to concerned individuals only.
(A) disseminated (B) congratulated (C) disqualified (D) acceptable
- **Select the most appropriate word having the nearest meaning:**
23. Ornithology : _____.
(A) study of vegetation (B) study of birds (C) study of animals (D) study of weather
24. Fathom : _____.
(A) complicated (B) understand (C) fashion (D) worried
25. Plight: _____.
(A) a difficult situation (B) an air journey
(C) a happy event (D) feeling of sorrow
- **Identify the function used in the sentence:**
26. I would rather conduct an experiment than take part in it.
(A) Expressing choice (B) Showing reason
(C) Comparing thing (D) Expressing result
27. Like Gandhiji, Sardar Patel preferred to speak Gujarati in Gujarat.
(A) Comparing people (B) Talking about a person in relation to something
(C) Expressing purpose (D) Indicating contrast
28. Swamiji used to get up early when he was in U.S.A.
(A) Habitual past (B) Describing a person
(C) Showing result (D) Indicating contrast
- **Choose the correct option to complete the sentence:**
29. Krishna was so _____. (Showing result)
(A) lazy that he cannot wake up early. (B) lazy because he sleeps the whole day.
(C) lazy that he could not wake up early. (D) much lazy.
30. Shiv speaks _____. (Making supposition)
(A) as if he were a leader. (B) as a leader speaks.
(C) like a leader. (D) as if he had been a leader.
31. I don't like fast food, I _____. (Alternative choice)
(A) will take a coffee. (B) will not take fast food.
(C) will take either soft drink or ice cream. (D) will take pizza or burger.
32. Kohli plays _____. (Expressing manner of action)
(A) as if he were Sachin (B) cricket everyday
(C) cricket since his childhood. (D) as Sachin suggests.
33. Mr. Walt Disney created the best cartoon _____. (Indicating contrast)
(A) and became famous. (B) so he made history.
(C) but he did not earn more. (D) because he studied cartooning.

Gujarat Secondary and Higher Secondary Education Board, Gandhinagar

• **Select the most appropriate response :**

34. Customer: Why should I buy a power saver air conditioner?

Shopkeeper: _____ . (Showing purpose)

- (A) Because it saves energy. (B) In order to save energy.
(C) So it saves energy. (D) Because it is very costly.

35. Mr. Bhatt: How is your new car?

Mr. Dinesh: _____ . (Comparing thing)

- (A) It is very costly. (B) I like it most.
(C) It is the same car as Dhoni has. (D) It is better than my precious car.

36. A student: Sir, I can't solve this sum.

A teacher: _____ . (Giving suggestion)

- (A) Work hard. (B) You can do it.
(C) You had better contact your Maths teacher as early as possible.
(D) You must solve it otherwise you will be failed.

37. Smita: Have you seen such motor cycle before?

Krishna: _____ . (Talking about thing in relation to something)

- (A) Yes, I have seen in the showroom.
(B) No, I haven't seen it anywhere.
(C) Yes it is the same motor cycle as my cousin has.
(D) It is a very costly motor cycle.

• **Choose the correct connector :**

___1___ power failure, Tobors were ___2___ upset ___2___ they could not find the way to The Centre ___3___ everything was being operated.

38. (A) despite (B) in stead of (C) on behalf of (D) because of

39. (A) so _____ that (B) such _____ that (C) such _____ as (D) the same _____ as

40. (A) where (B) and (C) from where (D) in where

• **Select the correct arrangement to make meaningful sentence :**

41 in order that (1) quiz questions (2) she (3) reads encyclopedia (4) Moksha
(5) can answer (6)

- (A) 5,4,1,3,6,2 (B) 3,6,2,1,5,4 (C) 5,6,1,3,4,2 (D) 3,2,5,1,4,6

42. as (1) her coach (2) plays badminton (3) Niketa (4) advises (5)

- (A) 2,3,1,4,5, (B) 4,3,1,2,5 (C) 4,5,1,2,3, (D) 2,5,1,4,3

43. cricket (1) on Sunday (2) to play (3) neither (4) I would like (5) nor football (6)

- (A) 5,4,1,6,3,1 (B) 5,3,4,1,6,2 (C) 4,1,6,5,3,2, (D) 4,6,1,5,3,2

• **Select the correct question to get the underlined word / phrase as answer :**

44. Rahul went to Dubai for learning architecture.

- (A) Who went to Dubai for learning architecture?

Gujarat Secondary and Higher Secondary Education Board, Gandhinagar

- (B) Where did Rahul go for learning architecture?
(C) Where had Rahul gone for learning architecture?
(D) What did Rahul learn in Dubai?
45. Anil always helps the needy to get satisfaction.
(A) Why does Anil get satisfaction? (B) Why does Anil helps the needy?
(C) Who helps the needy? (D) Why does Anil help the needy?
46. Walt Disney materialized his dream with hard work.
(A) With what did Walt Disney materialize his dream?
(B) Who had materialized his dream with hard work?
(C) What did Walt Disney materialize?
(D) What did Walt Disney do?
- **Select the correct sentence :**
47. (A) Manan plays violin as if he were an artist.
(B) Manan plays violin as he was an artist.
(C) Manan plays violin as if he was an artist.
(D) Manan plays violin like he is an artist.
48. (A) Mitali bought such a tablet that had been found in outlet.
(B) Mitali bought same a tablet that she had found in outlet.
(C) Mitali bought so smart tablet that she had found in outlet.
(D) Mitali bought such a tablet as she had found in outlet.
49. (A) Though she was weak in Mathematics, she failed in the exam.
(B) However weak she was in Mathematics, she failed in the exam.
(C) Weak as she was in Mathematics, she was qualified in the exam.
(D) In spite of she was weak in Mathematics, she was qualified in the exam.
50. (A) The paper of English was enough easy for Hetal to attend.
(B) The paper of English was so easy that it could attend by Hetal.
(C) The paper of English was too easy for Hetal to attend.
(D) The paper of English was easy enough to attend for Hetal.

Gujarat Secondary and Higher Secondary Education Board, Gandhinagar

Time : 2 Hours

PART : B

Total Marks : 50

SECTION : A

- **Read the paragraph and answer the questions:** (08)

It is important for us all to think in terms of first reducing our emissions of CO₂ or Carbon Footprints. The carbon footprint is a subset of the ecological footprint. A carbon footprint is the total set of greenhouse gas (GHG) emissions (release) caused by an organization, event, product or person. Greenhouse gases can be emitted through transport, land clearance, and the production and consumption (use) of food, fuels, manufactured goods, materials, wood, roads, buildings, and services. For simplicity of reporting, it is often expressed in terms of the amount of carbon dioxide, or its equivalent of other GHGs, emitted.

1. What does the carbon footprint consist of?
2. Why is the transport and production of food harmful to us?
Then there are ants that domesticate 'cows' and 'milk' them! What we have called 'cow' are a kind of greenfly. These are found on rose leaves and on the leaves of beans. They give, out a sweet, honey-like liquid which the ants relish a lot. So the ants take these greenflies to their nests and keep them there. They feed them, protect them from their enemies; and they 'milk' them, pressing their sides gently and making them give out their honey.
3. Where are 'cows', referred in the read, found?
4. How do ants get honey from the cows, greenflies?
"Will the workers walk into this trap? Will they be fooled again? I am afraid so. The people have always been susceptible to oratory of this sort. The workers know they have no enemies except their masters. They know that their citizenship papers are no warrant for the safety of their wives and children. They know that honest sweat, persistent toil and years of struggle bring them nothing on to, worth fighting for. Yet, deep down in their foolish hearts they believe them a country. Oh blind vanity of slaves!"
5. Against whom does the writer warn the workers?
6. Why are slaves considered as the blind lovers of the Nation?
Walt was a complex man. To the writers, producers and animators who worked with him, he was a genius who had an extraordinary ability to add an extra stroke of imagination to any story or idea. To the millions of people who watched his TV show, he was a warm, kindly personality, bringing fun and pleasure into their homes. To the bankers who financed us, I'm sure he seemed like a wild man, hell-bent for bankruptcy. To me, he was my amazing kid brother, full of impractical dreams that he made come true.
7. What do the writer and publishers think about Walt?
8. The bankers think that Walt _____.

Gujarat Secondary and Higher Secondary Education Board, Gandhinagar

- **Write any one short note focusing on the questions : (Question no. 9) (03)**
Headache- a boon
 - What is the most useful excuse for all?
 - What did the author recall when he was a student?
 - How was headache useful in drill after school hours for pupils?
 - How does headache help in maintaining human relations?
- **The title 'Adjustment'**
 - How did Nana behave with Nani?
 - How did Nani adjust with Nana?
 - What was Nana's condition after the death of Nani?
 - What happened to Nana?
 - How did Nana adjust with Nani?
 - How did the family adjust with Nana?

SECTION : B

10. **Read the following passage and write its summary. (05)**
Also suggest a suitable title to it:
- Orphaned (lost his parents) at a very young age, Salim Ali was brought by his maternal uncle. As a child Salim was given an expensive air gun as a present and spent all his time shooting sparrows around the house. One day he noticed that one of the sparrows he had shot at had a yellow throat. He couldn't hold his curiosity and approached his uncle. His uncle who was equally clueless took him to the Bombay Natural History Society in the hope of finding an answer. There, the honorary secretary, W.S. Millard told him that the bird was the Yellow Throated Sparrow. Millard also told him about the variety of sparrows. That day Salim decided that he was going to be an Ornithologist. No one would have imagined that the bird shooter would become a bird lover and nature conservator one day!!
- **Read the news clipping and answer the questions: (04)**
The Times of Gujarat (Ahmedabad)
'Beti Bachao Beti Padhao' (Save the girl child and educate the girl child) is a scheme launched by the Government in January 2015. The purpose of launching this scheme was generating awareness as well as improving the efficiency of welfare services for women and girl child in the Indian society. The initial capital required for initiating this scheme was Rs. 100 crores. The launch of this scheme was very much required as according to census data of 2001, child sex ratio of age group 06 years was 927 girls/1000 boys in our country. It was seen a huge drop in the sex ratio 918 girls /1000 boys in 2011. India was ranked 41st among 195 countries worldwide by the UNICEF in 2012 that's why the scheme for girls was very much necessary to aware people about the safety of women all over India. This scheme also makes a call to people to eradicate female foeticides.

Questions:

11. How much fund did the government require to implement this scheme?
12. What is India's place in the world in gender ratio?
13. Why did the census data of 2011 make the Government think?
14. What was the purpose of the scheme 'Beti Bacho Beti Padhao'?

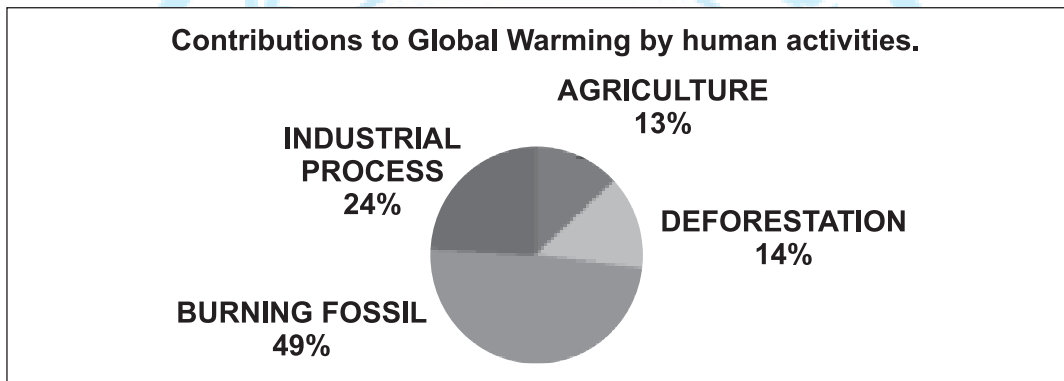

Gujarat Secondary and Higher Secondary Education Board, Gandhinagar

- **Do as directed :** (04)
- 15. We have not found our grandfather in such happy mood. When we went into the room, he was singing a romantic song. We asked him many questions but he didn't reply.
Start like this: Our grandfather has not been.....
- 16. Mr. J. D Trivedi served in this school for many years. He taught English in the higher secondary section. The students showed love and gratitude towards him.
Start like this : Mr. J. D. Trivedi has been serving... ..

SECTION : C

- 17. **Render the following dialogue into Indirect Speech.** (03)
"What kind of a deal did you make?" asked Kavita.
"We haven't got a deal." Keyur admitted, "The distributor copyrighted our serial."
"It's about a Rabbit and this time we'll copyright it." Keyur added.
- 18. **Study the data and write a paragraph on it in about eighty words:** (05)

- 19. You are going to deliver a speech on freedom in your school assembly. Draft a speech using the given points in about 100 words. (05)
Point: What is real freedom? - wrong perceptions about freedom - what is your opinion - express your thoughts not to be imitative - not to follow traditions blindly - importance of education.

OR

Dhyey Prajapati from 'Shantam', Block no. 10, Akashganga society, Junagadh wants to apply for the post of a pharmacist to The Manager, KRS Health Care, Shivaji road, Pune-411002.

SECTION : D

- 20. **Write a paragraph in about 150 words using the key words.** (08)
Your Favourite Cartoon Series
Points : Names of some cartoon series- your favourite cartoon series- its characters- your favourite character- the part you like most- what you learn from it.

OR

Gujarat Secondary and Higher Secondary Education Board, Gandhinagar

Women Empowerment

Points : Condition of women in the past- condition of women now a days- need of empowerment- role of society- role of government- equality- leading women.

OR

Yoga - a golden key to healthy life

Points : Considered to be an ancient science- a holistic exercise- physical, mental and spiritual benefits- cure for mental and physical diseases- a key to healthy and wealthy life.

21. Mr. Janak Bhatt writes an email to Amazingkart.com requesting them to replace the mobile phone he has purchased as the piece is not working properly.

Draft an email on amazingkart@zmail.com on his behalf in about 100 words. (05)

OR

A seminar on Stress Management was organized in your school for the students of Std-10 and 12. Write a report on it in about 100 words.

• • •

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

ધોરણ-12 : સંસ્કૃત - 129 (વિજ્ઞાન પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

સમય : 3 કલાક

કુલ ગુણ : 100

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. જે તે વિષયોના પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન(A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન/વિશ્લેષણ	અનુમાન/મૂલ્યાંકન	
PART-A ગુણ	15	15	10	05	05	50
PART-B ગુણ	15	15	10	05	05	50
કુલ ગુણ	30	30	20	10	10	100

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર : PART-A

ક્રમાંક	પ્રશ્નનું સ્વરૂપ	પ્રશ્નોની સંખ્યા	કુલ પૂર્ણાંક
1.	બહુવિકલ્પ પ્રકારના પ્રશ્નો	50	50

પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર : PART-B

ક્રમાંક	પ્રશ્નનું સ્વરૂપ	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ પૂર્ણાંક
		જનરલ વિકલ્પ વિના	જનરલ વિકલ્પ સાથે	
1.	અતિ ટૂંક જવાબી પ્રશ્નો (VSA)	13	16	26
2.	ટૂંક જવાબી પ્રશ્નો (SA-I)	03	05	12
3.	ટૂંક જવાબી પ્રશ્નો (SA-II)	04	06	12
	કુલ	20	27	50

વિભાગ પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમ	વિભાગનું નામ	ગુણ
1.	પદ્ય વિભાગ	38
2.	ગદ્ય વિભાગ	38
3.	વ્યાકરણ (છંદ અલંકાર)	08
4.	લેખન (ન્યાય-સંસ્કૃત સાહિત્ય પરિચય, સા. કૃતિઓ)	16
	કુલ	100

નોંધ : પ્રકરણ-2માંથી જ શ્લોકપૂર્તિનો પ્રશ્ન પૂછવો એવું નિયત કરેલ છે.
પ્રકરણ-8 માંથી જ અર્થવિસ્તારનો પ્રશ્ન પૂછવો એવું નિયત કરેલ છે.
પ્રશ્ન ક્રમાંક -3 (ગદ્યાર્થગ્રહણ-પઠિત) માટે પ્રકરણ-11, 15,16 માંથી જ પૂછવું એવું નિયત કરેલ છે.

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

ધોરણ-12 : સંસ્કૃત - 129 (વિજ્ઞાન પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

સમય : 3 કલાક

કુલ ગુણ : 100

(E) પ્રકરણ પ્રમાણે ગુણભાર

ક્રમ	પાઠ / પ્રકરણનું નામ	ગુણભાર
1.	વેદામૃતમ્	06
2.	સ્મૃતિરસસુધા	04
3.	સન્તિ મે ગુરવો રાજન્	05
4.	સચ્ચુધીહ પાવકમ્	04
5.	યક્ષ-યુધિષ્ઠિરસંવાદઃ	03
6.	પ્રણમામિ મુદા	02
7.	સુભાષિતમધુબિન્દવઃ	02
8.	જ્ઞેયં રૂપં તદૈવ મે	04
9.	કિં વૈદ્યેન પ્રયોજનમ્	05
10.	અન્યોક્તયઃ	04
11.	દ દ દ ઇતિ	03
12.	કઙ્કણસ્ય તુ લોભેન	04
13.	અનપરાદ્ધા અત્રભવતી	06
14.	વિવાહસંસ્કાર :	05
15.	નમો મહર્ષયે નિત્યમ્	05
16.	પુત્તલિકા પરીક્ષા	06
17.	આશ્રમવર્ણનમ્	02
18.	પરિતુષ્ટા યાસ્યતિ	02
19.	પુસ્તકસ્ય આત્મવૃત્તાન્તઃ	02
20.	મુદ્રા નામ ધનં પ્રોક્તમ્	04
21.	ન્યાય	03
22.	અલંકાર	03
23.	છંદ	03
24.	સંસ્કૃત સાહિત્યનો ઇતિહાસ	09
25.	શાસ્ત્રીય કૃતિઓ	04

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

ધોરણ-12 : સંસ્કૃત - 129 (વિજ્ઞાન પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

સમય : 3 કલાક

કુલ ગુણ : 100

સમય : 1 કલાક

[PART - A]

કુલ ગુણ : 50

- સૂચનાઓ : (1) આ પ્રશ્નપત્રમાં હેતુલક્ષી પ્રકારના 50 પ્રશ્નો છે. બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(2) પ્રશ્નોની ક્રમ સંખ્યા 1 થી 50 છે અને દરેક પ્રશ્નનો ગુણ 1 છે.
(3) દરેક પ્રશ્નનો કાળજીપૂર્વક અભ્યાસ કરી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરવો.
(4) આપને અલગથી આપેલ O.M.R. પત્રકમાં જે-તે પ્રશ્ન નંબર સામે (A) O, (B) O, (C) O, (D) O આપેલ છે. તે પ્રશ્નનો જે જવાબ સાચો હોય તેના વિકલ્પની પાસે દર્શાવેલ O (વર્તુળ)ને O.M.R. પત્રકમાં પેનથી પૂર્ણ ● ઘટ્ટ કરવાનું રહેશે.
(5) પ્રશ્નપત્રકના ઉપરની જમણી બાજુમાં આપેલા પ્રશ્નપત્ર સેટ નં. ને O.M.R. પત્રકમાં આપેલી જગ્યામાં લખવાનું રહેશે.

પ્રશ્ન ક્રમાંક : 1 થી 50

સમય : 2 કલાક

[PART - B]

કુલ ગુણ : 50

- સૂચનાઓ : (1) સ્પષ્ટ વંચાય તેવું હસ્તલેખન જાળવવું.
(2) આ પ્રશ્નપત્રના ભાગ-B માં ચાર વિભાગ છે અને કુલ 1 થી 27 પ્રશ્નો આપેલાં છે.
(3) પ્રશ્નની જમણી બાજુના અંક તેના ગુણ દર્શાવે છે.
(4) નવો વિભાગ નવા પાના પર લખવો.
(5) પ્રશ્નોના જવાબ ક્રમમાં લખવા.

વિભાગ- A (ગદ્ય)

- અધોલિખિતમ્ ગદ્યખण्डस्य अनुवादं कुरुत। (कोऽपि एकः) [04]
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 1
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 2
- અધોલિખિતમ્ अनुच्छेदं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृत भाषायां लिखत। [04]
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 3 (A)
(B)
(C)
(D)
- અધોલિખિતાનાં પ્રશ્નાનામ્ उत्तरं मातृभाषायां लिखत। (क्योश्चित् द्वयोः) [04]
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 4, 5, 6

વિભાગ- B (પદ્ય)

- અધોલિખિતાનાં પદ્યાનાં માતૃભાષાયામ્ अनुवादं कुरुत। (कोऽपि एकः) [04]
પ્રશ્ન ક્રમાંક : 7, 8

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

- अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरं मातृभाषायां लिखत । (कौ अपि द्वौ) [04]
प्रश्न क्रमांक : 9, 10, 11
- श्लोकस्य पूर्तिः विधेया । [02]
प्रश्न क्रमांक : 12 अथवा 12
- अर्थविस्तारं लिखत । [02]
प्रश्न क्रमांक : 13 अथवा 13

विभाग- C (गद्य-पद्यमिश्र)

- समीक्षात्मिकां टिप्पणीं लिखत । (क्योश्चित् द्वयोः) [06]
प्रश्न क्रमांक : 14, 15, 16 (गद्यतः द्वे, पद्यतः एका टिप्पणी)
- ससन्दर्भं स्पष्टीकरणं कुरुत । (क्योश्चित् द्वयोः) [06]
प्रश्न क्रमांक : 17, 18, 19
(गद्यतः एकः पद्यतः द्वौ सन्दर्भौ)
- विवरणात्मिकां टिप्पणीं लिखत । [02]
प्रश्न क्रमांक : 20 अथवा 20
(गद्यतः एकः पद्यतः एक)

विभाग- D (साहित्य - अलङ्कार - छन्द)

- परिचयात्मिकां टिप्पणीं । (केषांश्चित् त्रयाणाम्) [06]
प्रश्न क्रमांक : 21, 22, 23, 24
- सूचनानुसार लिखत ।
प्रश्न क्रमांक : 25 अथवा 25 (न्यायस्पष्टं कुरुत) [02]
प्रश्न क्रमांक : 26 अथवा 26 (सोदाहरणं अलङ्कारं लिखत) [02]
प्रश्न क्रमांक : 27 अथवा 27 (सोदाहरणं छन्दः लिखत) [02]

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

શૈક્ષણિક વર્ષ 2023-24

ધોરણ-12 : સંસ્કૃત - 129 (વિજ્ઞાન પ્રવાહ)

વાર્ષિક પરીક્ષા

નમૂનાનું પ્રશ્નપત્ર

સમય : 3 કલાક

કુલ ગુણ : 100

સમય : 1 કલાક

PART - A

કુલ ગુણ : 50

- સૂચનાઓ : (1) આ પ્રશ્નપત્રમાં વિભાગ-A માં હેતુલક્ષી પ્રકારના 50 પ્રશ્નો છે. બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(2) પ્રશ્નોની ક્રમ સંખ્યા 1 થી 50 છે અને દરેક પ્રશ્નનો ગુણ 1 છે.
(3) કાળજીપૂર્વક દરેક પ્રશ્નનો અભ્યાસ કરી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરવો.
(4) આપને અલગથી આપેલ O.M.R. પત્રકમાં જે-તે પ્રશ્ન નંબર સામે (A) O, (B) O, (C) O, (D) O આપેલ છે. તે પ્રશ્નનો જે જવાબ સાચો હોય તેના વિકલ્પની પાસે દર્શાવેલ O (વર્તુળ)ને O.M.R. પત્રકમાં પેનથી પૂર્ણ ● ઘટ્ટ કરવાનું રહેશે.
(5) પ્રશ્નપત્રકના ઉપરની જમણી બાજુમાં આપેલા પ્રશ્નપત્ર સેટ નં. ને O.M.R. પત્રકમાં આપેલી જગ્યામાં લખવાનું રહેશે.

● અધોદત્તાનાં પ્રશ્નાનાં વિકલ્પેભ્યઃ યચિતં વિકલ્પં ચિત્વા ઉત્તરં લિખત ।

- (1) તનૂનામ્ ધેહિ ।
(A) ચિત્તિમ્ (B) અરિષ્ટિમ્
(C) સ્વાદ્માનમ્ (D) સુભગત્વમ્
- (2) માણસનું મન કેવું છે ?
(A) શ્રેષ્ઠ (B) હૃદયમાં પ્રતિષ્ઠિત થયેલું
(C) શુભ (D) અશુભ
- (3) આચારઃ કિં હન્તિ ?
(A) યશઃ (B) અલક્ષણમ્
(C) આયુઃ (D) ધનમ્
- (4) ક્ષય વિનાનું ધન શેનાથી મળે છે ?
(A) આચારથી (B) દુરાચારથી
(C) યુદ્ધથી (D) લક્ષણથી
- (5) મીનઃ કૈઃ મૃત્યુમ્ ઋચ્છતિ ?
(A) જલૈઃ (B) સાગરેઃ
(C) બડિશૈઃ (D) સરિદ્ધિઃ
- (6) 'ગોપતિઃ' શબ્દનો અર્થ જણાવો.
(A) કૃષ્ણ (B) સૂર્ય
(C) પૃથ્વી (D) સમુદ્ર
- (7) લક્ષ્મીપતેઃ લક્ષ્મ કિમ્ ?
(A) શમઃ (B) ક્ષમા
(C) કાર્મુકઃ (D) જટા

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

- (8) કોણ તીક્ષ્ણ બાણોની જેમ મારી નાંખે છે ?
(A) મૂર્ખ બુદ્ધિવાળા (B) ધૂર્તો
(C) દેહધારીઓ (D) રાજાઓ
- (9) ધન્યાનામુત્તમં કિં સ્વિત્ ?
(A) દાક્ષ્યમ્ (B) શ્રુતમ્
(C) આરોગ્યમ્ (D) તુષ્ટિઃ
- (10) યુધિષ્ઠિર સૌપ્રથમ કોને જીવિત કરવાનું કહે છે ?
(A) અર્જુનને (B) સહદેવને
(C) નકુલને (D) ભીમને
- (11) કીદૃશં યશઃ અપેક્ષિતમ્ ?
(A) કૃષ્ણમ્ (B) પીતમ્
(C) રક્તમ્ (D) ધવલમ્
- (12) 'સરસ્વતી' શબ્દનો બીજો અર્થ શું થાય ?
(A) જળ (B) નદી
(C) સાગર (D) સરોવર
- (13) ઉદકે કિં ન યાતિ ?
(A) નૌઃ (B) જલમ્
(C) શકટમ્ (D) જનઃ
- (14) કોનું બોલેલું ફરી બોલાતું નથી ?
(A) લોકોનું (B) સજ્જનોનું
(C) વિદ્વજ્જનોનું (D) દુર્જનોનું
- (15) ધાન્યં કે ચચ્છન્તિ ?
(A) કૃષકાઃ (B) નિર્માતારઃ
(C) સાધવઃ (D) ક્ષેત્રાઃ
- (16) કડિયાઓ પોતે ક્યાં નિવાસ કરે છે ?
(A) ઝૂંપડીમાં (B) મકાનોમાં
(C) વનમાં (D) ધર્મશાળામાં
- (17) દિનાન્તઃ નામ કિમ્ ?
(A) રાત્રિઃ (B) પ્રભાતમ્
(C) મધ્યાહ્નમ્ (D) સુપરાહ્નમ્
- (18) 'વૈનતેયઃ' શબ્દનો અર્થ જણાવો.
(A) સાપ (B) હંસ
(C) ગરુડ (D) ગીધ

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

(19) તે નાગ શીર્ષાણિ ।

- (A) યતિ (B) યદિ
(C) તતિ (D) તર્હિ

(20) કોની ઉત્પત્તિ નિષ્ફળ છે ?

- (A) કમળોની (B) ચંદ્રની
(C) સૂર્યની (D) રાત્રિની

(21) દત્ત ઇત્યુપદેશઃ કસ્મૈ પ્રદત્તઃ ?

- (A) મનુષ્યાય (B) દાનવાય
(C) સર્વજનાય (D) દેવાય

(22) દામ્યત ઇત્યસ્ય કઃ અર્થઃ ?

- (A) દ્વેષ કરો (B) દમન કરો
(C) દાન કરો (D) દર્શન કરો

(23) મહાપદ્મૈ નિમગ્નઃ કઃ પલાયિતુમ્ અક્ષમઃ ?

- (A) વ્યાઘ્રઃ (B) પથિકઃ
(C) કાકઃ (D) કુર્મઃ

(24) બુદ્ધિશાળીઓ પોતાનો સમય કેવી રીતે પસાર કરે છે ?

- (A) વ્યસનોમાં (B) ઝઘડાઓમાં
(C) કાવ્યશાસ્ત્રાનંદમાં (D) ઊંઘવામાં

(25) મહર્ષિણા કઃ શપ્તઃ આસીત્ ?

- (A) રામઃ (B) ભરતઃ
(C) દશરથઃ (D) રાવણઃ

(26) રાવણેન કિમ્ ઉપાશ્રિત્ય સીતા હતા ?

- (A) બલમ્ (B) માયામ્
(C) શાપમ્ (D) મોહમ્

(27) દિશાયાઃ સમાનતા નામ કિમ્ ?

- (A) આત્મનઃ સમાનતા (B) વિચારસ્ય સમાનતા
(C) ગતેઃ સમાનતા (D) ઉદ્યોગે સમાનતા

(28) વધૂવરૌ કૈષાં સમક્ષં સપ્ત પદાનિ ચલન્તિ ?

- (A) ईश्वरस्य वेदस्य च (B) आत्मनः परमात्मनः च
(C) ईश्वरस्य अग्नेः समाजस्य च (D) पुरोहितस्य यजमानस्य समाजस्य च

(29) મહર્ષિ દયાનન્દસ્ય નિર્વાણં કદા અભવત્ ?

- (A) હોલિકાયામ્ (B) નવરાત્ર્યામ્
(C) એકાદશ્યામ્ (D) દીપાવલ્યામ્

गुजरात माध्यमिक अने उच्चतर माध्यमिक शिक्षण बोर्ड, गांधीनगर

- (30) मदर्षि दयानन्दनुं बाणपशनुं नाम शुं उतुं ?
(A) दयाशंकर (B) मूणशंकर
(C) प्रभाशंकर (D) रमाशंकर
- (31) कियत्यः पुत्तलिकाः आसन् ?
(A) तिस्रः (B) चतस्रः
(C) पञ्च (D) सप्त
- (32) द्वितीयायाः पुत्तलिकायाः कियत् मूल्य आसीत् ?
(A) शतरूप्यकम् (B) सहस्ररूप्यकम्
(C) लक्षरूप्यकम् (D) रूप्यकमात्रम्
- (33) आश्रमे भ्रान्तिः कुत्र न आसीत् ?
(A) यज्ञकर्मणि (B) शास्त्रेषु
(C) मनःसु (D) व्रतेषु
- (34) चक्षुरागः कुत्र आसीत् ?
(A) मुनिषु (B) पशुषु
(C) मानवेषु (D) कोकिलेषु
- (35) कुम्भीलकः लोष्ठकैः कं ताडयति ?
(A) चेटम् (B) विदूषकम्
(C) नायकम् (D) पारावतम्
- (36) 'सहकारः' इत्यस्य कोऽर्थः ?
(A) नीम्बवृक्षः (B) आम्रवृक्षः
(C) अशोकवृक्षः (D) वटवृक्षः
- (37) बालानां कृते पुस्तकस्य कीदृशं रूपम् ?
(A) नूतनं नूतनम् (B) नवीनं नवीनम्
(C) नवं नवम् (D) नव्यं नव्यम्
- (38) पुस्तकस्य कति रूपाणि सन्ति ?
(A) त्रीणि (B) चत्वारि
(C) पञ्च (D) दश
- (39) आधुनिके काले कीदृशी मुद्रा वर्तते ?
(A) पाषाणमयी (B) सुर्वणमयी
(C) कार्गजी (D) काष्ठमयी
- (40) मुद्रा कस्य साधनम् ?
(A) विनिमयस्य (B) क्रयस्य
(C) विक्रयस्य (D) व्यवहारस्य

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

- (41) 'જ્યાં દુઃખની પ્રાપ્તિ થઈ હોય, ત્યાંથી જ દુઃખનું નિવારણ થાય છે, આ વાત કયા ન્યાયમાં પ્રયોજાય છે ?
- (A) ચિત્રતુરગન્યાયઃ (B) કળ્પકવિદ્ધન્યાયઃ
(C) નદીસમુદ્રન્યાયઃ (D) રજ્જુસર્પન્યાયઃ
- (42) કયા અલંકારમાં એક જ વાક્યમાં અનેક અર્થોનો બોધ થતો હોય છે ?
- (A) વ્યાજસ્તુતિ (B) શ્લેષ
(C) વિરોધ (D) અર્થાન્તરન્યાસ
- (43) શિખરિણી છંદનું ગણબંધારણ જણાવો.
- (A) યમનસભલગા (B) જતજર
(C) ભજજગાગા (D) મભનતતગાગા
- (44) નીચેના પૈકી કલ્પશાસ્ત્રનો ભાગ નથી ?
- (A) શુલ્ભસૂત્ર (B) ગૃહ્યસૂત્ર
(C) શ્રૌતસૂત્ર (D) નિરૂક્ત
- (45) વડોદરામાં આવેલા પ્રાચ્ય વિદ્યામંદિર તરફથી કયા ગ્રંથની સમીક્ષિત આવૃત્તિ તૈયાર કરવામાં આવી છે ?
- (A) રામાયણ (B) મહાભારત
(C) ભાગવત (D) ઋગ્વેદ
- (46) મેઘે માઘે ગતં ।
- (A) માર્ગઃ (B) વયઃ
(C) કાલઃ (D) પયઃ
- (47) 'મૃચ્છકટિકમ્' ગ્રંથનો સાહિત્ય પ્રકાર જણાવો.
- (A) વિધિ (B) પ્રકરણ
(C) ઈહામૃગ (D) એકાંકી
- (48) હિતોપદેશની કેટલી કથાઓ તદ્દન નવી છે ?
- (A) 15 (B) 17
(C) 22 (D) 25
- (49) કયા વેદમાં શરીરવિજ્ઞાનને લગતા સિદ્ધાંતોનું વર્ણન છે ?
- (A) ઋગ્વેદમાં (B) આયુર્વેદમાં
(C) અથર્વવેદમાં (D) ધનુર્વેદમાં
- (50) યાજ્ઞવલ્ક્યસ્મૃતિમાં આવેલી છે ?
- (A) નક્ષત્રવીથિઓ (B) ગ્રહવીથિઓ
(C) તારાવીથિઓ (D) નિહારિકાવીથિઓ

• • •

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

PART-B

સમય : 2 કલાક

કુલ ગુણ : 50

- સૂચનાઓ : (1) સ્પષ્ટ વંચાય તેવું હસ્તલેખન જાળવવું.
(2) આ પ્રશ્નપત્રના ભાગ-B માં ચાર વિભાગ છે અને કુલ 1 થી 27 પ્રશ્નો આપેલા છે.
(3) પ્રશ્નની જમણી બાજુના અંક તેના ગુણ દર્શાવે છે.
(4) નવો વિભાગ નવા પાના પર લખવો.
(5) પ્રશ્નોના ઉત્તર ક્રમમાં લખવા.

વિભાગ-A ગદ્ય

- અધોલિખિતસ્ય ગદ્યખणडस्य अनुवादं कुरुत । (कोऽपि एकः) (04)
 - (1) कैकेयी –(आत्मगतम्) भवतु । इदानीं कालः कथयितुम् । (प्रकाशम्) जात, त्वं न जनासि महाराजस्य शापम् ।
भरतः – शप्तो महाराजः ।
कैकेयी – सुमन्त्र, आचस्व विस्तरेण ।
सुमन्त्रः – श्रूयताम् । पुरा मृगयां गतेन महाराजेन कस्मिंश्चित् सरसि कलेशं पूर्यमाणो वनराजशङ्कया शब्दवेधिना शरेण महर्षेः चक्षुर्भूतो मुनितनयो हिंसितः ।
 - (2) बालानां कृते अहं प्रतिवर्षं नवं नवं रूपं धृत्वा उपस्थितं भवामि यतो हि प्रतिकक्षं मदीयं भिन्नं भिन्नं रूपं प्रवर्तते । यदा नवीनस्य सत्रस्य प्रारम्भो भवति, तदा बालाः माम् आपणतः क्रीत्वा स्वगृहं सादरं नयन्ति । तत्र ते मां नवीनानि वस्त्राणीव आवरणानि परिधापयन्ति ।
 - अधोलिखितम् अनुच्छेदं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायां लिखत । (04)
 - (3) एकदा एकस्यां नृप-सभायां कश्चित् वैदेशिकः वणिक् समागतः । तस्य पार्श्वे काष्ठमय्यः सुन्दर्यः कलात्मिका आकारेण प्रकारेण भारेण रागेण च समानाः तिस्रः पुत्तलिकाः आसन् । राजसभायां उपस्थितः असौ वणिक् ताः पुत्तलिकाः नृपं प्रदर्शयति । नृपतिः स्वकरकमलयोः गृहीत्वा ताः पश्यति । कलात्मिकाः ताः नृपतेः मनः हरन्ति ।
- प्रश्ना : (क) एकदा नृपसभायां कः समागतः ?
(ख) वणिक् पार्श्वे कियत्यः पुत्तलिकाः आसन् ?
(ग) राजसभायाम् उपस्थितः असौ वणिक् ताः पुत्तलिकाः कं प्रदर्शयति ?
(घ) कलात्मिकाः ताः पुत्तलिकाः कस्य मनः हरन्ति ?
- अधोलिखितानां प्रश्नानां उत्तरम् मातृभाषायां लिखत । (कयोश्चित् द्वयोः) (04)
 - (4) સંદેહની બાબતમાં મુસાફર શું વિચારે છે ?
 - (5) કાગળની મુદ્રા (ચલણ) શા માટે અનિવાર્ય બની છે ?
 - (6) વસુસંકીર્તનનો આશય શો છે ?

વિભાગ -B (પદ્ય)

- અધોલિખિતનાં પદ્યાનાં માતૃભાષાયામ્ અનુવાદં કુરુત । (કોઽપિ એકઃ) (04)
 - (7) सुषारथिरश्वानीव यन्मनुष्यान्नेनीयतेडभीशुभिर्वाजिन इव । हत्प्रतिष्ठं यदजिरं जविष्ठं तन्मे मनः शिवसङ्कल्यमस्तु ॥
 - (8) उदयति यदि भानुः पश्चिमे दिग्विभागे
प्रचलति यदि मेरुः शीततां याति वह्निः ।
विकसति यदि पद्मं पर्वताग्रे शिलायाम्
न भवति पुनरुक्तं भाषितं सज्जनानाम् ॥
- અધોલિખિતનાં પ્રશ્નનામ્ ઉત્તરં માતૃભાષાયાં લિખત । (કયોશ્ચિત્ દ્વયોઃ) (04)
 - (9) મુનિઓ અને રાજાનીસિદ્ધિ કઈ બાબતે ભિન્ન હોય છે ?
 - (10) વૃક્ષ શા માટે ધન્ય છે ?
 - (11) શઠ લોકો ભોળા લોકોને કઈ રીતે હણી નાખે છે ?

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર

- શ્લોકસ્ય પૂર્તિ: વિધેયા । (02)

(12) यथान्नं - मधु भेषजं महत् ॥

अथवा

सर्वं परवशम् सुखदुःखयोः ॥

- अर्थविस्तारं कुरुत । (02)

(13) व्याधिनाशे सदा दक्षा भिषजः स्वास्थ्यरक्षकाः ।

मोदयन्ति जनान् नित्यं तस्मात् रूपं त एव मे ॥

अथवा

येषां देशहितायै च प्राणाः ज्ञानं तथा बलम् ।

सैनिकाः राष्ट्ररक्षायै तस्मात् रूपं त एव मे ॥

વિભાગ-C

- समीक्षात्मिकां टिप्पणीं लिखत । (कयोश्चित् द्वयोः) (06)

(14) विवाह संस्कारानुं भाडात्थ.

(15) वसंतसेनाना आगमनना समाचार आपवानी येटनी युक्ति.

(16) आहार અને વ્યાયામ.

- ससंदर्भं स्पष्टीकरणं कुरुत । (कयोश्चित् द्वयोः) (06)

(17) नमो महर्षये नित्यम् दयानन्दाय धीमते ।

(18) सर्वतः सारमादद्यात् पुष्पेभ्यः इव षट्पदः ।

(19) मयि धेहि यशो धवलं विमलम् ।

- विवरणात्मिकां टिप्पणीं लिखत । (02)

(20) द द द इति

अथवा

युधिष्ठिरः

વિભાગ-D

- परिचयात्मिकां टिप्पणीं लिखत । (केषांश्चित् त्रयाणाम्) (06)

(21) मडात्मारत

(22) મૃચ્છકટિકમ્

(23) छितोपदेश

(24) ચરકસંહિતા

- सूचनानुसारं लिखत ।

(25) रज्जुसर्पन्यायः - समजावो

(02)

अथवा

इक्षुरसन्यायः समजावो.

- नीये आपेल अलंकार लक्षણ અને ઉદાહરણ સહિત સમજાવો. (02)

(26) व्याजस्तुतिः अलङ्कारः

अथवा

(26) अर्थान्तरन्यास अलङ्कारः

- नीये आपेल છંદ લક્ષણ અને ઉદાહરણ સહિત સમજાવો. (02)

(27) वसंततिलका छन्दः ।

अथवा

(27) વંશસ્થ છન્દઃ ।

